NOMENCLATOR MARIANUS, E TITULIS SELECTIORIBUS , QUIBUS B...

Theophile Raynaud

NOMENCLATOR MARIANVS,

E TITVLIS SELECTIORIBVS, QVIBVS B. VIRGO A SS. Patribus honeſtatur, contextus,

A R.P. THEOPHILO RAYNAVDO, Societatis IESV *Theologo.*

EIVSDEM AD NOMENCLATOREM Obſeruationes, & Gloſſarium.

LVGDVNI,
Apud Hæred. GABR. BOISSAT, & LAVRENTIVM ANISSON.

M. DC. XXXIX.
Cum Superiorum Permiſſu.

AMPLISSIMO ET ORNATISSIMO DOMINO,

D. IOANNI DE IOMARON, IN SVPREMA DELPHINATIVM Curia Consiliario,

THEOPHILVS RAYNAVDVS ex Societate IESV, *S. P.*

SVCCVRRIT commodum hærenti ad Nomenclatoris Mariani vindicem statuendum, tuum nomen, CONSILIARIE AMPLISSIME, cuius auspiciis cætera quotquot appellabuntur nomina, Patrum obseruatione in

MARIAM ſingulari temerè paſſim inducta, ſuũ in ordinem à me digeſta, tuæ pietatis acceſſione confirmentur. Enimverò, quem his Marianis Elucubrationibus præficerem, etſi, præter te, alium quempiam habuiſſem, cui tamen, vel ipſius Operis dignitas, vel Auctoris beneuolẽtia æquè quàm tibi probaretur, non habebam. Accedit enim aliquando religio non ſatis procurati diligentiſſimi Clientis officij, ſi quos ex amore ſenſus in Deiparam ſingulari conceperit, eatenus obſtetricante manu non foueat, dum in verba tantis incunabulis reſpondentia confor

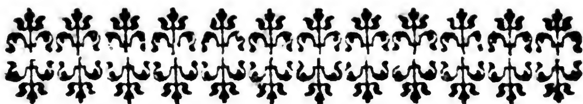
conformentur. Occurret religioni diligens hæc (vt ne quid aliud mihi arrogem) Nomenclatoris officina: dignitatem MARIÆ ſenſibus, quàm voles, ſpectatiſſimis (vti ſolens es) proſequere: ſufficiet hoc Opus verba, quæ conceptibus paria ſint informandis, nec periculum erit inofficioſi ſilentij, cuius orationem Patrum eloquentia commendabit. Cæterùm, quam ſibi de te beneuolentiam Author præſtitit, (qui benè de noſtra Societate meritus es) eam inde collegit, quamquam & in ſeipſum (licèt immerentem, præcipuo quodam amore inſignem) ius

habeat in te priuata ſtudia conferendi. Verendum tamen, ne parum conſultè faciam, qui eum hominem interpellem, quem grauiſſimæ ſemper forenſes cauſæ diſtinent, quem ampliori Cõcilio nuper vnum è Suprema Gratianopolitana Curia Quæſtorum ex ærario rationibus cognoſcendis annexum tota ſuſpexit Gallia; Iuſtiorem etiam Regem, qui te iuſti retinentiſſimum elegiſſet admirata, quem negotiis (ſi quod olim ingruat) tranſigendis rectè factorum conſcientia deſtinauit: leuabit errorem, animi mei declaratio, vel potiùs tui: vitam

tam è re Dei, & Christianissimi Regis totam definis; ab eo, cùm datur otium, in diuina diuertis, aberrationem vtique operosis negotiis capturus. Igitur in delicias tuas instruxi hortulum mira florum varietate distinctum: horum bulbos, iam tum à Patribus frequentatos, in religionem posteritatis retexi, inseuísque. Tuum erit, coronario sanè quàm illustrissimo, cùm in illum diuerteris, odoris suadente fragrantia, vt alternos atque multiplices, vel priuatis generum funiculis in orbem, vel in ambitum, aut in obliquum currentibus inter se

connectas. Accendet colorem florum ille, quem præfers, in cultum Virginis ardor animi, odorem morum integritas, virtutum multiplicitatem, accersita varietate distantia, hoc miraculo; vt naturam ars prouocet, superétque: flores enim illa in dies gignit, tu in æternitatem: abit ipse color ferè, dum committitur; ardor animi tui adspirat ad incendia: ad primam spirationem odorem in flore desideres, vitæ tuæ sanctimonia ab odore propagatur: hyemem caducitas florum nescit; Mariani nullis iniuriis obnoxij, dum alij silent, eò spectatiùs efflorescunt.

cunt. Adibis igitur hortulum Marianum, ſi digneris, in quo MARIÆ Nomina ſuis diuiſa capitibus puluinos diſcriminant; & mihi huius cultori, ſi quod parûm fuit ad tam illuſtre Genitricis decus, & in commendationem meæ erga te obſeruantiæ; condonabis.

AMPLISSIMO ET NOBILISSIMO DOMINO,

D. IOANNI DE IOMARON, IN SVPREMA DELPHINATIVM Curia Consiliario.

NON vna Virgo Zodiacum terit,
Non vnus altam pigrior accolis
Arcton Bootes; nec silentes
Vna soror moderatur vmbras.

Quà Sol resurgit, quáque diem premit,
Et quà cadentem respicit orbitam,
Non vnus ardet, parte ab omni
Syderibus radiatur axis.

Sed præstat vnus lumine cæteris,
Vnúsque cunctis imperat arbiter,
Vnus subobscuris clientes
Sol potior dat habere flammas.

Sic vnus amplo conspicuus foro,

Condès

Condis minores nobilior faces,
Intérque laudes tot virorum,
Luce nites meliore Princeps.

Longa anteacti gloria temporis
Vix non minorem iam dabit æmulum,
Sex lustra clarescis, vel vno
Non leuiter celebrandus anno.

Quid fata vincis? quidquid habent tuis
Deuota pridem laudibus inserunt,
Doléntque, longas, quas semel dant,
Te toties meruisse laudes.

Te, qui secundo lilia temperat
Æterna cursu, credidit vnicum,
Dixitque Solem, temperandam
Cùm dubij dedit æris vrnam.

Cum Rege Solem Curia prædicat,
Quam nulla pulsat cura, tibi nisi
Pars molis incumbat, leuémque
Efficiat tua mens laborem.

Te iam Patronum Virgo petit suum,
Primíque dignam Solis imaginem
Hæc Luna dicit, quémque seruum
Pridem habuit, modò vult sodalem.

Non vult ab vllo nomine, quàm tuo
Habere nomen, non aliâ vehi
Famâ, nec vllis se tueri
Præsidiis, nisi Iomaronis.

Fortuna felix! cui Themis inclytos
Defert honores, quam colit ardua
Regum potestas, quam requirunt
Iura, polus, pietas Patronam.

GABRIEL ROY,
Societatis IESV.

EPIGRAM

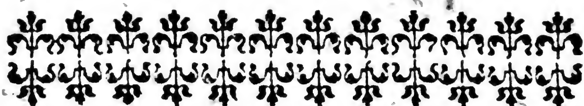
EPIGRAMMA.

Ad Eundem.

CVra perexiguo dudum obuerſata libello es,
Quæ ratio, vt totum ſe probet eſſe tuum?
Nempe, ſuæ timuit, tali ſub Iudice, famæ,
Ne tua, cum reliquis ſe Themis æqua notet.
Ne dubita, dixi, pretium dabit Author, & illa
Quam portas, tali merx erit apta Viro.
Tu dabis vnde ſacras, queis ſurgit ad ardua, flammas
Paſcat, & vnde ſuus MATRIS *alatur amor.*
I, licet: & iuſtam nimiùm ne defuge libram,
Cauſa bona eſt; quid ſis, dic modò, & vnde venis.

CLAVDIVS GIRIER,
Societatis IESV.

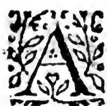
PATRES,

PATRES, ET VETERES DOCTORES,

E QVORVM SYMBOLIS Nomenclator contextus eſt.

A

DAMVS de Perſe.
Adamus de S. Victore.
S. Ambroſius.
Ambroſius Anſbertus.
Amedeus Lauſanenſis.
S. Anaſtaſius Sinaïta.
Anaſtaſius Nicænus.
Andreas Hieroſol. Epiſcop. Cretenſis.
S. Anſelmus.
S. Antoninus.

Apolli

Apollinaris.
Arnoldus Bonæ Vallis.
S. Athanaſius.
S. Auguſtinus.

B

S. BAſilius Magnus.
Baſilius Seleuciæ.
S. Beda.
S. Bernardus.
S. Birgitta.
S. Bonauentura.
S. Bruno.

C

CAntacuſenus.
Cathemerinon Græcorum verſum à Syluio.
Chryſippus.
Commemorationes Græcanicæ ex Horologio Græcorũ.

Coſmas

Coſmas Hieroſolymitanus.
S. Cyprianus, ſeu potiùs apud eum Auctor libri de operibus Chriſti Cardinalibus.
S. Cyrillus Alexandrinus.

E

ECbertus Abbas.
S. Ephrem.
S. Epiphanius.
Euthymius.

F

FVlbertus Carnotenſis.
S. Fulgentius.

G

GAlfridus in Allegoriis Tilmanni.
Georgius Nicomedienſis.
S. Germanus Conſtantinopolitanus,

Giſelber

Giſelbertus, Autor Altercationis Synagogæ & Eccleſiæ.

Goffridus Vindocinenſis.

S. Gregorius Magnus.

S. Gregorius Neocæſ. Thaumaturgus.

S. Gregorius VII.

Guerricus Abbas.

Gulielmus Aruernus, Epiſcopus Pariſienſis.

Gulielmus Paruus.

H

HAilgrinus Cardinalis.

Heſychius.

S. Hieronymus.

Hieronymus à S. Fide.

S. Hildefonſus.

Honorius Auguſtodunenſis.

Horologium, ſiue Diurnale Græcorum.
Hugo de S. Caro.
Hugo de S. Victore.
Hymni Græcanici verſi à Buteone.

I.

S. IAcobus.
S. Ignatius, ſeu potiùs tributa ei epiſtola ad Ioan. Euang.
Innocentius III.
S. Ioannes Chryſoſtomus.
Ioannes Hieroſolymitanus.
Ioannes Geometra.
S. Ioãnes Manſu, Damaſcenus.
S. Irenæus.
S. Iuſtinus.
Iuſtus Orgelitanus.

L

L

B. LAurentius Iuſtinianus.

M

MArtyrium S. Martini Papæ in Collectaneis Anaſtaſij.

Matthæus Philadelphius.

S.Maximus.

Metaphraſtes.

S.Methodius.

O

S. ODilo.

Origenes.

P

PEtrus Bleſenſis.

S.Petrus Chryſologus.

B.Petrus Damiani.

Petrus Mauricius, Abbas Cluniacenſis.

Philippus

Philippus Abbas.

S. Proclus.

Prosæ veteres apud Clyctouæum in Elucidatorio Ecclesiastico.

R

RAymũdus Iordanus, Præpositus Vticensis, vulgò Idiota.

Richardus à S. Laurentio.

Richardus Victorinus.

Rupertus Abbas.

S

SEdulius.

Sergius Hierapolitanus.

Sophronius.

Synodus 6. Constantinopolitana.

T

T

S. THeodorus Studita.
Theodotus Ancyranus.
Theophanes.
Theosterictus.
Theotochia Græcorum, siue Antiphonæ ad B. Virginem.

V

VEnantis Fortunatus.

FACVLTAS R. P. *Prouincialis Societatis* IESV *in Prouincia Lugdunensi.*

CLAVDIVS BONIELLVS, Præpositus Prouincialis Societatis IESV in Prouincia Lugdunensi, iuxta priuilegium à Regibus Christianissimis Henrico III. Henrico IV. & Ludouico XIII. nunc regnante, Societati IESV concessum, quo Bibliopolis omnibus, ac Typographis interdicitur editione librorum ab eiusdem Societatis hominibus conscriptorum, absque Superiorum facultate: Permitto Hæredibus GABR. BOISSAT, & LAVRENTIO ANISSON, vt lucubrationem *P. Theophili Raynaudi*, eiusdem Societatis, cui titulus est, *Nomenclator Marianus, cum Obseruationibus, & Glossario*, ad sex consequentes annos excudere, & liberè distrahere possit. Lugduni 19. Nouembr. 1638.

CLAVDIVS BONIELLVS.

CONSENSVS.

Librum, cui titulus est: *Nomenclator Marianus*, &c. Autore R.P. THEOPHILO RAYNAVDO, Societatis IESV Theologo, typis mandari publicis, ac in lucem exponi ab Hæredib. GABRIEL. BOISSAT, & LAVRENTIO ANISSON, ego Regis in Præfectura Lugdunensi Consiliarius & Procurator non impedio. Die 2. Februarij, 1639.

PVGET.

PERMISSIO.

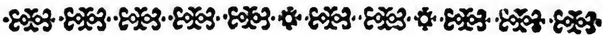
Viso Procuratoris Regis consensu, librum hunc typis mandari ab hæredibus GABR. BOISSAT, & LAVRENTIO ANISSON, concedimus; & ne quis vltra concessam facultatem denuò excudat, defendimus. Datum Lugduni, die 2. Februarij, 1639.

SEVE.

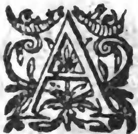

NOMENCLATOR MARIANVS,

E TITVLIS SELECTIORIbus, quibus B. VIRGO *à SS. Patribus honestatur, contextus.*

A

BSOLVTIO peccatorum.
S. Anselm. alloq. cœl. 24.

Absolutio multorum delinquentium.
Hym. Græc. apud Buteonem, pag. 125.

Abyssus gratiæ.
Damasc. Orat. 2. de Assumpt.

Abyssus miraculorum.
Damasc. Orat. 1. de Nat.

Accersitio humanæ salutis.
Com. Græc. apud But. 21. Nou.

Adiutorium Altissimi.
Hugo Card. in Psal. 90.

Adminiculum contra hoſtes inuiſibiles.
Hym.Græc.apud But.p.117.

Aduocata Euæ.
S. Iren.l.5.cap.19.

Aduocata vnica peccatorum.
S. Ephrem in laud. B. V. S. Bern. Serm.1. de Nat. B. V.

Aduocata noſtra piiſſima, aduocata miſerorum.
S. Bonau.in corona B. V.

Aduocata noſtra apud Deum.
Rich. à S.Laur. l.2.p.86.

Æmulatrix prima integritatis, & virginitatis.
Guilel.Paruus in cap.3.Cant.

Æternitas virginitatis.
S.Hildef.l.de virginit.S.Mar.c.10.

Ager ampliſſimus Dei, quem nullus alius locus comprehendere potuit.
Andr.Hieroſ. Or.in ſalut.Angel.

Ager Domini, generans ſine ſemine frugem.
Fortunatus l.1.de partu Virg.

Ager minimè cultus, qui Verbum, veluti granum, ſuſcipiens, etiam manipulum germinauit.
Epiph.Or.de Deip.Greg.Neocaſ.Or.1.de Annunc.

Ager plenus, cui benedixit Dominus.
Rich. à S.Laur. l.8. à p.497.

Ager

Ager inaratus ſpicam diuinā germinans.
Hym.Græc.ap.But.p.123.

Agna, ex qua Paſtor ouem induit, veteris mortalitatis tunicis laceratis.
Damaſc.Or.1.de Nat. B. V.

Agna genitrix Agni Dei, totius mundi peccata tollentis.
Hym.Græc.ap.But.p.124.

Altare animatum panis vitæ.
Method.Or.de Hypap.

Altrix vitæ noſtræ.
Commem.Græc.7.& 8.Sept.

Amictus à Deo variatus.
Andr.Cret.Or.2.de Aſſump.

Apertura ianuarum Paradiſi.
Hym.Græc.ap.But.p.119.

Apex gaudij noſtri, meta dedecoris.
Ioann.Geom.Hym.3.de B. V.

Apotheca Chriſti Medici.
Rich. à S.Laur.l.10.p.592.

Aquæductus, qui plenitudinem fontis ipſius de corde Patris excipiens, nobis edidit illum, prout capere poteramus: per quem deſcendit vena illa cœleſtis, non fontis exhibens copiam, ſed ſtillicidia gratiæ arentibus cordibus infundens.
S.Bern.ſerm. de Nat. B. V. Rich.à S.Laur.l.9. p.527.Raym.Iord.p.14.c.27.

Ara lucis adyti.
Hym.Græc.ap.But.p.132.
Arbor fructum ferens ſplendidum, vnde fideles aluntur.
Hym. Græc.ap.But.p.125.
Arca nunquam quieſcens.
Ioan.Geom.in Cat.Corderij ad c.1.Lucæ,v.36.
Arca ſpiritu deaurata.
Hym.Græc.ap.But.p.134.
Arca viua, & animata, ac velut propitiatorium in terra.
Method.Or.de Hypap.
Arca ſancta,& indiſſolubilis.
Chryſoſt. ſerm.6. de Aſcenſ.Rich.à S.Laur.l.10. ab initio,latiſſ.Raym.Iord.p.14.c.29.
Arca Noë.
S.Bonau.in laud. B. V. num.4.
Arca,arcâ Noë latior, longior,illuſtrior.
Heſych.Or.2.de laud.Deip.
Arca gloriæ ſpiritalis.
Epiph.Orat.de Deip.
Arca verè regia, arca pretioſiſſima, quæ excepit totius ſanctificationis theſaurum.
Chryſip. Or. de Deip. Greg. Neocæſ. Or. 1. de Annunc.
Arca noua gloriæ,in qua Dei ſpiritus delapſus quieuit.
Andr.Hieroſ.Or.in ſalut. Angel.

Arca

Arca Testamenti verissima, quæ auro vestita mundissimo, virtutum gemmis ornata, ex imputribilibus lignis spiritualiter facta, Testamenti tabulas, frondentem virgam, & suauissimum in se manna continuit.

Laur. Iustin. serm. de Nat. B. V.

Arcus fœderis diuini, & reconciliationis nobiscum.

S. Bonau. in laud. B. V. num. 5.

Areola aromatum, ex qua odor iustitiæ ortus est.

Iustus Orgelit. in Cant. ad c. 6.

Areola aromatum Sanctorum à cœlesti consita pigmentario, virtutum omnium speciosis floribus delectabiliter vernans.

Ecbertus in deprecat. ad B. V.

Armarium vitæ.

Chrysip. Or. de Deip.

Arx Sina sanctior.

Damasc. Or. 1. de Nat. B. V.

Arx Religiosorum.

Ioan. Geom. hym. 4. de B. V.

Astrum non occidens, magnum Solem inducens mundo.

Hym. Græc. ap. Bu. p. 137.

Aula cœlestium Sacramentorum.

S. Ambros. l. de instit. virg. c. 7.

Aula vniuersalis propitiationis.

S. Ansel. alloq. cœl. 27.

Aula regalis soli Deo subdita.

S. Ambros. de instit. virg. cap. 12. An legendum, *subita*, siue *adita, & accessa?*

Aula Regis æterni.

S. Ambr. epist. 79. *Augustinus serm. de Assumpt. qui habetur tom.* 9.

Aurora, de qua nascitur Sol iustitiæ, solius Solis claritati succumbens.

Pet. Dam. ser. de Assump. Hugo de S. Vict. ser. 34. *Creditus Bernard. serm.* 4. *in* Salue Regina.

Aurora Solis prævia, & dies noctis nescia.

Pet. Cluniac. in Prosa de B. V. Innoc. 3. *serm.* 2. *de Assump. Ecbertus opt. in deprecat. ad B. V. S. Bonau. lect.* 11. *Speculi latiss. Rich. à S. Laur. l.* 7. *p.* 463. *latiss. Raym. Iord. p.* 14. *c.* 18.

Autrix meriti, sicut Eua peccati.

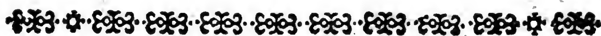
Aug. serm. 17. *de Nat. Dom.*

Autrix reformationis intelligibilis.

Hym. Græc. ap. But. p. 131.

Autrix virtutum.

Creditus Bernard. serm. 4. *in* Salue, Regina.

B

BAlsamum, mundum vniuersum opinionis optimæ redolentia inæstimabiliter adimplens.

Hugo de S. Victor. serm. 47.

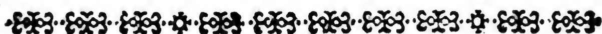
Beneplaci

Beneplacitum Dei erga mortáles.

*Hym Græc.apud Buteon.p.*118.

Bonum generis humani.

*Apollinaris in Tragœd.*Christus patiens,*in fine.*

C

CAlathus ferens manna dulcedinem præbens sensibus piorum.

*Hym.Græc.apud Buteon.p.*128.

Campus.

Rich.à S.Laur.l.8.p.496.latiss.

Campus, quem non læsit cupidus operator, manus mystica non arauit, non extulit tumor noxius; sed diffusã humilitas complanauit.

*Philipp.Abb.l.2.in Cant.c.*18.

Candelabrum in medio mundi.

*Ansel.alloq.cœl.*23.

Candelabrum aureum, septem lychnis, donis, scilicet, Spiritus sancti ornatum, clarum, & lucidum.

*Andr.Hierosſ.orat.in salut.Angel.Anastas.q.*53.
in Script.

Candelabrum, quod ab Altissimo throno accepit ter lucidum ignem.

Epiph.Or.de laud.Deip.

Canticũm Cherubim, ac Seraphim, & Hymnodia Angelorum.

S. Ephrem. in laud. B. V.

Castellum.

Innoc. III. serm. 1. de Assumpt. B. V. latè.

Castellum muro vndique vallatum, ad quod nullus fuit accessus libidini.

S. Ansel. hom. in Euang. Lucæ 10. Bern. serm. 2. de Assumpt. Honor. in sigillo B. M. init. Raym. Iord. p. 14. c. 55. Rich. à S. Laur. l. 11. 677. latiss. Creditus Bern. serm. 4. in Salue, Regina.

Cathedra non inferior cathedra Cherubica.

Hesych. Or. 2. de Deip.

Cathedra Regis, portans omnia portantem.

Hym. Græc. de B. V. apud Buteon. 116.

Caula ouium rationalium.

Hym. Græc. apud Buteon. p. 119.

Causa vnionis omnium cum Deo.

Hym. Græc. apud Buteon. p. 130.

Causa vitæ, sicut Eua causa mortis.

S. Epiph. hær. 78.

Causa generalis reconciliationis.

S. Anselm. alloq. cœl. 27.

Causa salutis vniuerso humano generi.

S. Iren. l. 3. c. 33.

Charta magna.

S. Epiph. hær. 30.

Charta diuinissima.

S. Ephrem in laud. B. V.

Charta purissima, in qua Verbum sine scriptis

ſcriptis impreſſum ſcidit fraudis chirographum.

Georg.Nicomed.Orat.de oblat.

Circumſcriptio eius, qui circumſcribi non poteſt.

Method.Orat. de Hypap.Sophron. Conſtant.Or. 1.de Nat.Dom.

Ciſterna Bethlehemitica, vitæ refocillatrix, à Dauide deſiderata, ex qua immortalitatis poculum cunctis emanauit.

Method.Orat.de Hypap.

Ciuitas Dei.

Iord. p. 14. cap.36. Rich. à S. Laur.l.11. latiſſ. S.Bern.ſerm.de laude B.V. ciuitatis Dei.

Ciuitas magni Regis,&c.

S.Germ.Orat.de zona Deip.

Ciuitas animata, de qua dicebat Propheta: *Glorioſa dicta ſunt de te, ciuitas Dei.*

Greg.Neocaſ. Orat.3. de Annunc. Georg.Nicom. Orat.de oblat.

Clauis regni cœleſtis.

S.Ephrem.in laud. B.V.

Clauis Regiæ Chriſti.

Hym.Græc.apud Buteon.p.126.

Clibanus intellectualis, ignem,& panem vitæ habens.

Epiph.Orat.de laud.Deip.

Coadiutrix Chriſti in Paſſione, & Re-

demptione humani generis.

Rich. à S. Laur. l. 2. p. 104.

Cochlea puriſſima diuinæ margaritæ.

Hym. Græc. apud Buteon. p. 130.

Cœlum, & Thronus Cherubicus, Sancta Puella Maria.

Epiph. Orat. de laud. Deip.

Cœlum ſplendidum, incomprehenſum cœlis, continens Deum.

S. Epiph. Orat. de Deip. Rich. à S. Laur. l. 7. init. latiſſ. Iord. p. 14. c. 11.

Cœlum viuum, cœlis ipſis latius.

Damaſc. Orat. 1. de Nat. B. V.

Cœlum alterum, quod eſt terra.

Greg. Neocæſ. Orat. 3. de Annunc.

Cœlum Dei, vnica ſedes Domini.

Rupert. l. 5. in Cant. Proclus Orat. de Transfigur.

Cœlum mirabile proferens ſolum Solem.

Philipp. Abbas l. 6. in Cant. c. 18.

Collectrix malè conſonantium, coniunctrix iam olim diſiunctorum.

S. Germ. Orat. de Præſent. Deip.

Collum Eccleſiæ, nectens caput cum membris.

Rich. à S. Laur. l. 2. p. 107. & l. 5. p. 366.

Columba vna, perfecta, electa.

Philipp. Abb. l. 6. in Cant. c. 8. latè.

Columba caſtiſſima, carens omni felle.

S. Bonau.

S. Bonau. in Cantico super Salue,Regina. *Rup. l.3.in Cant-latiss.*

Columba pura,& Sponsa cœlestis.

Epiph.Or.de laud.Deip.

Columba pacifera.

S.Bonau.in laud.B.V.num.16.

Columba impolluta.

Rup.latè l.3.in Cant. Hesych. Orat.2. de Deip. Philip. Abb.l.6.in Cant.c.8.

Columna viuifica, non carnalem per lucem deducens Israëlem, qui fugatur; sed spiritalem, qui deducitur ad inerrantem lucem cognitionis, diuinis illuminans facibus.

Andr.Cret.Or.2.de Assumpt.

Columna flammea deducens ad supernam vitam.

Hym.Græc.apud Buteon.p.138.

Columna ignea his, qui sunt in tenebris viam demonstrans.

Hym.Græc.apud Buteon.p.122.

Columna virginitatis.

Hym.Græc.apud Buteon.p.131.

Complexio eius, qui cætera cõplectitur.

Method.Or.de Hypap.

Concha, quæ cœlitùs ex Diuinitatis fulgetra in vtero concepit, ac peperit Christum, ingentis pretij vnionem.

Damasc. Or. 1. de Nat. B.V. S. Athanas. latè q. 19. ex vltimis.

Concha, quæ diuinam purpuram Regi virtutum sanguine suo colorauit.

Hym. Græc. apud Buteon. p. 128.

Concha marina veri vnionis, ex cœlesti fulgore, & purpureo latice procreati.

S. Ephrem de marg. pret. Ioan. Geom. Hym. 1. de B. V.

Conciliatio omnium erga Deum.

Hym. Græc. apud Buteon. p. 130.

Conciliatrix efficacissima totius Orbis terrarum.

S. Ephrem. in laud. B. V.

Conciliatrix sanctarum animarum.

Hym. Græc. apud Buteon. p. 131.

Conseruatio mundi.

Hym. Græc. apud Buteon. p. 123.

Consilium ineffabile, & quod planè cognosci non potest eius, quæ est ante principium, curationis hominum.

Andr. Cret. Orat. 2. de Assumpt.

Consilium occultum sapientis Dei.

Ioan. Geom. hym. 2. de B. V.

Consolatio totius mundi.

Hym. Græc. apud Buteon. p. 118.

Consolatio infirmorum, redemptio captiuorum, liberatio damnatorum, salus

ſalus vniuerſorum.

Giſelb. in Alterc. cap. 19.

Conſolatrix peccatorum.

Innoc. III. in hym. de Chriſto, & B. Maria.

Corona regia pretioſiſſimum habens lapidem, & gemmis ſimilem Chriſtum.

Epiph. Or. de laud. Deip.

Corona virginitatis.

S. Cyril. Alex. hom. Epheſ. habita in Neſtor.

Corona Sanctorum omnium.

S. Ephrem initio laudat. B. V.

Corona temperantiæ.

Hym. Græc. apud Buteon. p. 124.

Coronaria certantium.

Hym. Græc. apud. But. p. 138.

Crater, qui Deum ſuſcipit, ſapientiæ, quæ non poteſt exinaniri.

Andr. Hieroſ. Epiſc. Cret. Orat. 2. de Aſſumpt.
Rich. à S. Laur. l. 10. p. 638. latiſſ.

Crater fundens exultationem.

Hym. Græc. apud Buteon. p. 133.

Cubiculum Incarnationis Verbi.

Greg. Neocæſ. Orat. 3. de Annunc.

Currus Eliæ, rapidis virtutum quadriiugis concitus.

Ioan. Geom. hymn. 1. de B. V.

Currus Verbi igneus.

Hym. Græc. apud Buteon. p. 129.

Currus

Currus Dei decies mille millibus multiplicatus, qui millia locupletum adduxit ad eum carne tectum.
Andr. Cret. Orat. 2. de Assump.

D

DEclaratio occultorum, & profundorum diuinæ incomprehensibilitatis.
Andr. Cret. Or. 2. de Assump.

Decus virginum, Domina gentium, Regina Angelorum.
S. Ansel. alloq. cœl. 24.

Decus singulare, & ornamentum virginitatis.
Sergius Hierap. Orat. de Nat. B. V.

Decus, & gloria omnium mulierum; salus, & nobilitas omnium electorum.
S. Greg. 7. lib. 8. ep. 22.

Decus hominum.
Laur. Iustin. serm. de Nat. B. V.

Decus eximium, & ornamentum Orbis terræ.
Cyril. Alex. hom. Ephesi habita in Nestor. S. Bonau. in Psalt. Min. quinq. 1.

Decus illibatæ virginitatis.
Proclus Orat. de Nat. Dom.

Decus

Decus naturæ.

Ioan.Geom.hym.3.de B.V.

Deipara ſemper beata, & omnibus modis irreprehēſa, honorabilior quàm Cherubim, & glorioſior quàm Seraphim, quæ ſine corruptione Deum Verbum peperit, verè Deipara.

S.Iacobus in Liturgia.

Dei parens incontaminata, impolluta, immaculatiſſima, ſanctiſſima, illibatiſſima, venerandiſſima.

Cathemer.Græcan. per Syluium.

Diadema regni non manufactum.

Andr.Cret.Or.2.de Aſſump.

Diadema pulchritudinis.

S.Germ.Or.de Nat. B. V.

Diadema pretioſum piorum Regum.

Hym.Græc.apud But.p.134.

Diarium vnicum creaturæ Domini.

Hym.Græc.apud Buteon.p.129.

Dies.

S.Bern.ſerm.5.ex paruis, & ſerm.de aquæductu. Ray.Iord. p.14.cap.20.Rich. à S.Laurent. l. 7.ſub finem, pag.477.

Dilectio, deſiderium omne ſuperans.

Hym.Græc.apud But.125.

Dilectiſſima dilectarum.

Ruper.l.3.in Cant.

Diluuium

Diluuium lucidum aduehens Christum Solem.

Hym.Græc.apud But.p.124.

Dioptra perspectiua, per quam sedentes in tristi vmbra peccatorum, recipientes Solem iustitiæ, mirabiliter illustrati sunt.

Andr.Hieros.Orat.in salut. Angel.

Diploïs aurea specie.

Andr.Cret.Or.2.de Assump.

Directio dubitationis nostræ.

S.Germ.Orat.de Præsent.Deip.

Diuersorium, atque refugium peccatorum.

S.Ephrem in laud. B.V.

Doctrix Confessorum.

S.Birgitta in serm. Angelico, c.19.

Domicilium eius, qui est supra Seraphim.

Hym.Græc.apud But.p.126.

Domicilium æquiualens cœli, ac terræ.

Greg.Neocæs.Orat.3.de Assump.

Domina magna, bona Domina, Domina mundi.

S.Ansel.alloq.cœl.26.

Domina rerum, Sancta Sanctorum, Regina cœlorum.

Creditus Bernar.serm.in Salue, Regina.

Domina nostra sanctissima, incontaminata,

nata, super omnes benedicta, & gloriosa.

S.Chrysost.in Liturgia.

Domina nostra sanctissima, immaculata, gloriosissima Mater Dei, & semper Virgo Maria.

S.Iacobus in Liturgia.S.Marcus in Liturgia.

Domina nostra sola, quæ sola nobis ex Deo solatium, sola æstus in nobis existentis diuinus ros, cordis nostri exardescentis guttæ diuinitùs fluẽtes, tenebricosæ nostræ animæ splẽdidissima lampas, dubitationis nostræ directio, debilitatis nostræ potentia, nuditatis nostræ vestimentum, nostræ mendicitatis diuitiæ, insanabilium vulnerum nostrorum medicina, lacrymarum nostrarum ablatio, gemituum nostrorũ cessatio, calamitatum nostrarum restauratio, dolorum nostrorum releuatio, vinculorum nostrorum solutio, salutis nostræ spes.

S.Germanus Orat.de Præsent.B.V.

Domina misericordiæ, dulcissima Dei Mater.

Guil.Paris.in Rhetor.diuin.c.18.

Domina Dei Genitrix, validum auxilium

oppugnato

oppugnatorum ; ſtabilis anchora iis, qui tempeſtate iactantur ; præſidium vexatorum , exhortatio laborantium, ſpes deſolatorum,conſolatio lugentium.

In Florilegio Buteonis ex Orat.Græcanicis.

Domus Sapientiæ æternæ, omnibus virtutibus conſpicua.

S.Bern.ſerm.9.ex paruis.

Domus Dei.

Iord.p.14.c.32.

Domus Dei à vero Salomone conſtructa.

S.Bonau.in laud.B.V. num.12.

Domus Dei glorioſa, à Deo ſibi ædificata,inſtructa columnis ſeptem.

Georg.Nicom.Orat.de oblat.Pet.Damian. ſer.de Nat.B.V.Bern.ſerm.9.ex paruis.Hildeſ.ſerm. 3.de Aſſump.Rich.à S.Laur.l.10.c12.latiſſ.

Donatrix bonorum , & opum ; generis humani ornamentum ; & omnis creaturæ decus.

Damaſc.Orat.1.de Aſſumpt.

Donum Dei maximè nouum.

S.Germ.Orat.de Præſent.Deip.

Ductrix ductorum fortiſſima.

Ioan.Geom hym.4.de B.V.

Dulcedo credentium animarum.

Giſelb. in altercat. cap.7. Rich. à S. Laur. l.4 à pag.295.

Dux

Dux continentiæ fidelium.
Hym.Græc.apud But.p.121.

Dux præuia Ecclesiæ.
Honor. Augustod.in sigillo S.Mariæ,c.4.

E

EDen spiritalis, antiqua illa sanctior, & diuinior.
Damasc.Or.1.de Assump.

Egressus diuinus Seruatorum.
Hym.Græc.apud But.pag.124.

Erectio Adami, Sponsa Dei, Inferni mortalitas.
Hym.Græc.apud But.p.123.

Erectio mortalium, euersio Dæmonum.
Hym.Cræc.apud But.p.121.

Esca spiritalis hami, qui est Diuinitas.
Epiph.Orat.de laud.Deip.Innoc.III.ser.de Nat. B.V. S.Bruno serm.de Natiu. B.V.

Euangelista.
S.Hildef.serm.2.Assump.

Eua noua.
Fulg.serm.de laud. B.V. Athanas.serm.de Sanctiss. Deip.Chrysip.Orat. de Deip.latè S.Iren. l.3.c.33.& l.5.c.19.Tertull.de Car.Chr.c.17.

Exemplar viuidum virtutum.
Ioan Geomet.hym.3.de B.V.

Expletio dispensationis conditoris.
Commemoratio Græc.21.Nouemb.

Exultatio

Exultatio olei vnctionis.

Andr. Cretens. Orat. 2. de Assump.

F

FAuus Christi mellis.

Ruper. l. 3. in Cant. in fine. Philip. Abbas l. 4. in Cant. cap. 24.

Fax inextincta.

Ioan. Geom. in catena Corderij, ad cap. 1. Lucæ, v. 36.

Fenestra, & splendor mundi.

Chrysost. serm. 6. de Ascens.

Fenestra cœli, per quam Deus verum fudit sæculis lumen.

S. Fulgent. ser. de laud. B. V. Petrus Dam. serm. 3. de Nat. B. V. Raym. Iord. p. 14. c. 34. Honor. in sigillo S. Mariæ, cap. 2.

Ferculum (*seu lectus conuiuialis*) veri Salomonis, de lignis Libani.

Guil. Paris. in c. 3. Cant. Rich. à S. Laur. l. 10. pag. 575. latissimè.

Fermentum Sanctorum Dei, quo tota generis humani massa conspersa est, & ex vno Christi corpore, ceu panis factus, in vnum coiit incredibilis concretio.

Andr. Hieros. Orat. in salut. Angel.

Fibula Seraphica mystici Anthracis.

Andr. Hieros. Orat. in salut. Angel.

Fideiussio

Fideiussio pignoratitia diuinarum reconciliationum.
Andr.Cret.serm.2.de Assumpt.

Fides eorum,quibus est opus silentio.
Hym.Græc.apud Buteon.p.117.

Fiducia mortalium erga Deum.
Hym.Græc.apud Buteon.p.118.

Fiducia Martyrum.
Hym.Græc.apud Buteon.p.119.

Fiducia sola mundatorum.
Hym.Græc.apud But.p.125.

Filia Regum,Mater Regis Regum.
Pet.Dam.serm.3.de Nat. B.V.

Filia prædilecta æterni Patris.
Laur.Iustin.ser.de Nat.B.V.

Filia Regis,filia Sion,filia Iuda.
Richard.à S.Laur.lib.6.p.405.

Filia Dei primogenita.
Raym.Iord.part.14.c.4.

Finis Testamentorum, quæ nobis fecit Deus.
Andr.Cret.Orat.2.de Assump.

Finis iræ Dei.
S.Bonau.in Psalt.Minor.quinquag.1.

Firmamentum.
Raym.Iordan.parte 14.cap.12.

Firmamentum dogmatum Christi.
Hym.Græc.apud But.p.117.

Firmamentum omnibus firmamentis firmius.

Autor

Autor sermonis tertij super Salue, Regina, *apud Bernardum.*

Firmamentum in terram demissorum.

S.German.Orat.de Præsent.

Flos de spinis spina carens, flos spineti gloria.

Adam.de S.Vict.in prosa de Assump.

Flos incorruptionis.

Andr.Cret.Orat.2.de Assump.

Flos vitæ immaculatus.

Greg.Neocæs.Orat.1.de Annunc.

Flos campi, de quo ortum est pretiosum lilium conuallium.

S.Aug.serm.18.de Sanctis.

Flos immortalitatis.

Hym.Græc.apud But.p.124.

Flos immarcescibilis.

Hym.Græc.apud But.p.135.

Flumen multifluum gratiarum.

Hym.Græc.apud But.p.137.

Flumen Dei repletum aquis gratiæ.

Rich.à S.Laur.l.9.p.516.Raym.Iord.p.14.c.26.

Fluuius clementiæ.

Creditus Bernardus in Meditat. super Salue, Regina.

Fodina, vnde prodit lapis totam terram tegens, à nullo incisus.

Hesych.Orat.2.de Deip.

Fœmina mirabiliter singularis, & singulariter mirabilis, per quam elementa

ta renouãtur, inferna remediantur, homines ſaluantur, Angeli redintegrantur, fœmina plena eſt superplena gratia, de cuius plenitudinis exundantia, reſperſa reuireſcit omnis creatura.

S. Anſel. alloq. cœl. 27.

Fœmina, quam conceptio virginem reddit, quam partus virginem ſeruat.

S. Hildeph. lib. de virginit. S. Mariæ, c. 10.

Fœmina, fœminarum crimen diſſoluens.

Damaſc. Orat. 1. *de Natiu. B. M.*

Fœmina ſingulariter veneranda, ſuper omnes fœminas admirabilis, parentum reparatrix, poſterorum viuificatrix.

S. Bern. hom. 2. *ſuper* Miſſus eſt.

Fœmina ſuper fœminas benedicta, quæ virum omninò non nouit, & virum ſuo vtero circundedit.

S. Aug. ſerm. 18. *de Sanctis.*

Fons gratiæ, & totius conſolationis.

S. Ephrem in laud. B. V. Raym. Iord. p. 14. *c.* 24.

Fons concluſus.

Richar. à S. Laur. l. 9. *pag.* 510. *latiſſimè. Heſych. Orat.* 2. *de Deip.*

Fons hortorum.

S. Anſel. alloq. cœl. 24.

Fons lucis omnem hominẽ illuminantis.

Greg.

Greg.Neocæſ. Orat.1. de Annunc. Chryſip.Orat. de Deip.

Fons vniuerſo Orbi medicinam afferens.

Damaſc.Orat.1.de Nat. B. V.

Fons fontis viui.

Pet.Dam.ſerm.3.de Nat. B. V.

Fons aſcendens de terra ad irrigandum Paradiſum.

S.Bonau.in laud. B. V. num.1.

Fons,ex quo vita orta eſt.

Damaſc.Orat.2.de Aſſump.

Fons diuinarum illuminationum, qui non poteſt exhauriri.

Andr.Cret.Orat.2.de Aſſump.

Fons immortalitatis, qui exhauriri non poteſt,vitæ fluuij perennes.

Andr.Cret.Orat.2.de Aſſump.

Fons propenſionis filij erga genus humanum.

Method.Orat.de Hypap.

Fons ſignatus totius ſigillo Trinitatis, ex quo vitæ fons manat; in cuius lumine videbimus lumen.

Sophron.hom.de Aſſump.Richard. à S.Laur.lib. 9.ab initio latiſſimè.

Fons miſericordiæ.

Amed.Lauſ.hom.8.

Fons incorruptionis.

Theoſterictus

Theosterictus in Canone conciliatorio.

Fons inexhaustus aquæ viuentis.

Hym. Græc. apud But. p. 123.

Forceps carbunculi Purgatorij.

S. Method. Orat. de Hypap. Anastas. Sinaita l. 8. Hexaëm.

Forma Dei.

S. Aug. serm. 35. de Sanctis.

Forma credentium, & piorum exemplum.

Greg. Neocæs. Orat. 2. de Annunc.

Forma omnium Ecclesiarum.

S. Hildeph. serm. 3. de Assump.

Fornax Babylonica, in qua visus quartus similis Filio Dei.

Damas. Orat. 1. de Assump. & carmine de Theogonia. Cosmas Hieros. carm. eiusdẽ argumenti.

Fornax operum ardoris Dei.

Rich. à S. Laur. l. 10. p. 597.

Fornax irrorata simul, & accensa.

Ioan. Geomet. in Catena Corderij ad c. 1. Lucæ, v. 36.

Fulcimen validum fidei.

Hym. Græc. apud But. p. 120.

Fulgetra illustrans animas.

Hym. Græc. apud But. p. 133.

G

GAudium commune mundi.

S. Germ. Orat. de Natiuit. B. V.

Gaudium certum vniuersi, vitæ largitrix, maledictionis interemptrix, benedictionis conciliatrix.

S.Germ.in Psal.44

Gaudium Angelorum.

Hym.Græc.apud But.p.129.

Gazophylacium thesauri, quo sumus de cruenti prædonis seruitio cõparati.

Petr.Dam.serm.2.de Nat.B.V.

Genitrix immensi gaudij, & Authoris lætitiæ.

Andr.Hierosol. Orat.in salut. Angel. Theosterictus in Canone conciliatorio.

Genitrix nos gignentis, Parens nostri Parentis.

Pet.Cluniac.in Prosa de B.V.

Genitrix Dei, Domina mundi, Regina cœli.

Petr.Dam.serm.de Assump.

Genitrix genitoris sui, filia pariens patrem.

Prosa vetus de concep.apud Clyctou.l.4.Elucid.

Genitrix virtutum.

Ioan.Geometra.hym.2.de B.V.

Gloria luti nostri, quæ Adamum pudore, Euam comminatione liberauit.

Hesych.Orat.2.de Deip.

Gloria veneranda Religiosorum Sacerdotum.

Hym.

Hym.Græc.apud Buteon.p.134.

Gloria Sanctorum omnium.

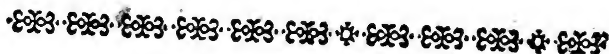
Hym.Græc.apud But.p.138.

Gloria indubitata fidelium.

Hym.Græc.apud But.p.126.

Gratia gratiarum,mater gratiarum.

Ioan.Geom.hym.1.de B.V.

H

HAbitaculum omni fuco, & dolo carens.

Chrysost.serm.6.de Ascens.

Habitaculum pulchrum diuinæ demissionis.

Andr.Cret.Or.2.de Assump.

Habitaculum luminis, quo lumen conspeximus.

Hym.Græc.apud Buteon.p.136.

Hortus non seminatus, fertilis, incultus.

Hesych.Or.2.de Deip.

Hortus conclusus, quem falx corruptionis,ac vindemiæ non attigit.

Hesych. Orat.2. de Deip.Rich.à S.Laur.l.12.ab init.latiss.Raym.Iord.p.14.c.20.

Hortus Patris.

Chrysipp.Or.de Deip.

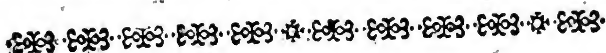
Hortus deliciarum, in quo consita sunt

vniuersa florum genera, & odoramenta virtutum.

Sophron.hom.de Assump.Philip. Abb.l.4.in Can. c.25.fusè.Ekbertus in deprecat. ad B.V.Honorius c. 4. Sigilli S.Mariæ. Adam de S.Victore in Prosa de Parific. B. V.

Hortus refugij.

Ioan.Geom.in Catena ad c.1.Lucæ,v.36.

I

IAnua salutis.

Hym.Græc.apud Buteon.p.131.

Ianua Filij Dei.

Aug.serm.6.de tempore.

Ianua Paradisi,fenestra Cœli.

Petr.Dam.serm.3.de Nat.

Ianua Pœnitentiæ.

Theosterictus in Canone conciliatorio.

Ianua sancti mysterij.

Hym.Græc.apud But.p.126.

Ianua,quam Verbum solum pertransiit.

Hym.Græc.apud But.p.124.

Illuminatio multa.

Hym.Græc.apud But.p.133.

Imago diuini Archetypi rectè descripta.

Andr.Cret.Or.2.de Assump.

Imperatrix diues,vitæ datrix.

S.Bonau.in Psalt.minor.quinq.3.

Imperatrix

Imperatrix Angelorum, & hominum vniuersalis.

Goffrid.Vindoc. serm.8.

Imperatrix Cœlorum, Reparatrix terrarum.

Pet.Cluniac.in Prosa de B.V.

Imperatrix clementiæ.

S.Bonau.in Offic.de Compass.B.V.

Incensum acceptabile deprecationibus.

Hym.Græc.apud But.p.118.

Incensum redolens.

Hym.Græc.apud But.p.123.

Indumentum lucis, & virtutis domicilium.

Græc.Neocæs.Or.2.de Annunc.

Indumentum impollutum eius,qui luce, vt vestimento,circunfunditur.

Method.Or.de Hypap.

Indumentum regale.

Andr.Cret.Orat.2.de Assump.

Intercessio sedula,murus inexpugnabilis, fons misericordiæ,refugium mũdi.

Theostericlus in Can.conciliat.

Interuentrix mundi.

Laur.Iustin.serm.de Nat.B.V.

Inuentrix gratiæ, Genitrix vitæ, Mater salutis.

Bern.serm.2.de Aduentu.

Inuentrix gratiæ magnifica.

Bern.Ep.174.Raym.Iord.p.5.c.1.

Iuuenca nunquam iugum experta, quæ vitulum genuit.

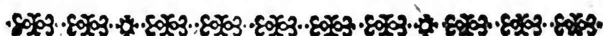
Epiph.Orat.de laud.Deip.

Iuuenca pura immaculati fidelium vituli parens.

Hym.Græc.apud Buteon.p.123.

Ius dirimens lites.

Ioan.Geom.hym.4.de B.V.

L

LAcus viuificus desiderij Dauidis in Bethlehem, è quo poculum immortalitatis scaturiit.

Method.Orat.de Hypap.

Lætitia humani generis.

S.Ephrem in laud.B.V.

*Apollinaris in Tragœd.*Christus patiens.

Lætitia nostra indesinens.

Method.Orat.de Hypap.

Lætitia cunctarum generationum.

Hym.Græc.apud But.p.121.

Leæna sancta, cui secundus partus non obtigit, nec proles altera.

S.Epiph.hær.78.

Lampas gestans lucem inextinguibilem Sole splendidiorem.

Epiph.Orat.de laud.Virg.

Lampas

Lampas inextinguibilis.

Cyril. Alex. hom. Ephesi habita in Nestor. l. 6. c. 6. Conc. Ephes.

Lampas ſplendida, his, qui ſunt in tenebris conſpicua, immortali accenſa lumine, ad cognitionem diuinam omnes deducens, ſplendore mentem irradians.

Hym. Græc. apud But. pag. 132.

Lampas multiluca.

Theophanes hymno de Annunc.

Lampas lucentiſſima, cuius ſplendore inuenta eſt drachma perdita.

Ekbertus in deprecat. ad B. V.

Lapis angularis.

Richard. à S. Laur. lib. 2. c. 6. p. 56.

Lectulus Dei floridus.

Guil. Paruus in c. 1. Cant.

Lectulus Salomonis, quem ſexaginta fortes ambiunt.

Georg. Nicomed. Orat. de oblat. Deip. in templo.

Liber verè viuus, Verbi paterni, tacitè inſcripti viuifico calamo Spiritus.

Andr. Cret. Orat. de Aſſump.

Liber nouus, in quo inenarrabili modo Deus Verbum, citra omnem manus operam inſcriptus eſt.

Damaſc. Orat. 2. de Aſſump.

Liber obſignatus, datus viro neſcienti litteras.

Greg. Neocaſ. Orat. 3. de Annunc.
Damaſc. 1. Orat. de Nat. B.V.
Greg. Nicomed. Orat. de oblat.

Liber incomprehenſus, qui Verbum Patris mundo legendum exhibuit.
Epiph. Orat. de laud. Deip.

Liber animatus, ſpiritu ſigillatus.
Hym. Græc. apud Buteon. p. 122.

Liber grandis, in quo ſcriptum eſt Dei Verbum.
S. Antonin. 4. p. tit. 15. c. 5.

Liberatio lacrymarum Euæ.
Hym. Græc. apud But. p. 125.

Lignum vitæ, gaudium & voluptas.
S. Ephrem in laud. B.V.

Lignum vitæ, quod ſolum fuit dignum portare fructum ſalutis.
Bernard. hom. 2. de Aduentu.
S. Bonau. in laud. B.V. num. 2.

Lignum adumbrantium foliorum, multos prætexens.
Hym. Græc. apud But. p. 125.

Lilium immaculatum, roſam immarceſſibilem generans.
Epiph. Orat. de laud. Deip.

Lilium conuallium.
S. Ephrem in laud. B.V.
Raym. Iordan. v. 14. c. 14.

Lilium ſuaue ſpirans, fideles odore perfundens.

Hym.

Hym.Græc.apud But.pag.123.

Lilium inter ſpinas ex regia radice ortum.

Damaſc.Orat.1.de Nat.

Pet.Dam.ſerm.3.de Nat.B.V.

Locus voluptatis.

Pet.Dam.ſerm.de Annunc.

Rich. à S.Laur.l.10.p.593.

Locus eius,qui loco capi non poteſt.

Cyril.Alex.hom.in Neſtor.habita Epheſi.

Locellus infiniti conditoris ſui.

Coſmas Hieroſol.hym.in Pentec.

Locus ſanctificationis tranſcendens Seraphim.

Hym.Græc.de B.V.apud But.p.112.

Rich.à S.Laur.l.10.p.503.

Lucerna oris expers à ſeipſa ardens.

Heſych.Orat.2.de Deip.

Lucerna luminoſa.

Andr.Cret.Orat.2.de Aſſump.

Lucernarium auro exornatum, quod lumen intellectuale mundo peperit, & tenebroſam nebulam diſſipauit.

Theodor.Studita ode 5. Canonis pro SS. Imaginibus.

Luna plena, nunquam minuta, aut deficiens,aut ſuo lumine priuata.

Anaſt.4.Exaëm.

Rich.à S.Laur.lib.7.à pag.456.latiſſ.

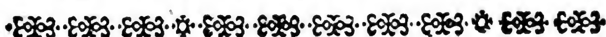
Luna noſtra in nocte, Aurora in diluculo,

culo, Sol in die.

Innoc.III. serm.2.de Assump.
Iordan.parte 14.c.14.
Philipp.Abbas lib.6.in Cant.c.10.

Lux mundi.

Laur. Iust.serm.de Nat.B.V.

M

MAgistra Magistrorum.
Rupert.lib.1. in Cant.& l.2.in Matth.

Magistra gentium.
S.Aug.serm.6.de tempore.

Magistra Apostolorum.
S.Brigitta in serm.Angel.c.19.

Magistra virtutum.
Laur.Iustin.serm.de Nat.B.V.

Magistra religionis ac fidei.
Rupert.l.5.in Cant.

Magnificentia Dei.
Rich.à S.Laur.l.4.p.228.

Manna,de qua gignitur vermis Christus, subtilis & splendida, suauis & virgo,quæ velut cœlitùs veniens,cunctis populis cibum suauiorem melle defluxit.
S.Max.serm.de ram.palm.

Mare spiritale, habens gemmam cœlestem,Christum.

Epiph.

Epiph.Orat.de Deip.laud.

Mare demergens intelligibilem Pharaonem.

Hym.Græc.apud But.p.122.

Mare diuulſum,& iter confluens ad mergendum myſticum Pharaonem.

Ioan.Geomet.in Catena Corderij ad cap.1.Lucæ verſu 36.

Margarita regni pretioſiſſima.

Method.Orat.de Hypap.

Mater Dei,digna digni,formoſa pulchri, munda incorrupti, excelſa Altiſſimi,ſponſa Regis æterni.

Hugo de S.Victore ſerm.de Aſſump.

Mater paſtoris, & agni.

Hym.Græc.apud But.p.119.

Mater diei.

Hym.Græc.apud.But.p.120.

Mater gratiæ.

Fortunatus hymno de B.V.

Rich.à S.Laur.l.6.à pag.122.

Mater totius gratiæ.

S.Anſelm.alloq.cœl.23.

Mater gratiarum.

Ioan.Geom.hym.1.de B.V.

Mater admirabilis virginitatis.

S.Anſelm.alloq.cœl.25.

Mater totius veniæ.

S.Anſelm.alloq.cœl.23.

Mater electorum.

Ambros. Ansbertus serm. de Purif.

Mater Christianorum.

Origen. hom. 1. in diuers. S. August. lib. de sancta Virg. c. 6.

Goffridus Vindoc. serm. 7.

Rich. à S. Laur. l. 2. pag. 75.

Guil. Paruus in c. 4. Cant.

Rupertus lib. 7. in Cant. initio.

S. Bonau. in Speculo, lect. 8.

Mater vitæ.

Comm. Græc. 15. Aug.

Athanas. serm. de Deip.

Amed. Lausan. hom. 8.

Mater vitæ, qua viuunt vniuersi.

Guerricus serm. 1. de Assump.

Mater viuentium.

Epiphan. hæresi 78.

Mater lucis.

Hesych. Orat. 2. de Deip.

Mater Misericordiæ, benigna & clemens.

S. Ephrem in deprecat. ad B. V.

S. Anselm. alloq. cœl. 22.

Mater misericordiæ, & pietatis; Mater misericors, & clementissima.

Petrus Dam. serm. 3. de Nat. B. V.

Goffrid. Vindoc. serm. 8.

Iordan. parte 14. c. 23.

Mater misericordiæ, Regina pietatis.

Guil. Paris. in Rhetor. diuina, c. 18.

Mater immaculata, Mater incorrupta, Mater intacta.

Orig.

Orig. hom. 1. in diuers.

Mater dilectionis, timoris, agnitionis, sanctæ spei.

Raym. Iordan. parte 14. c. 1.
Rich. à S. Laur. l. 6. à pag. 388. latiss.

Mater noui moris.

S. Bonau. in Psalter. minori, quinq. 1.

Mater matrum, Virgo virginum, Stella stellarum.

Alterc. Synag. & Eccles. c. 11.

Mater miserorum.

Richard. Vict. suo cap. 23. in Cant.

Medicina mundi.

S. Bonau. in Psalter. min. quinq. 2.

Medicina ægritudinum nostrarum.

Ioan. Geomet. hym. 4. de B. V.

Mediatrix cœli, & terræ, quæ vnionem naturaliter peregit.

Epiph. Orat. de laud. B. V.

Mediatrix Dei, & hominum.

S. Ephrem in laud. B. V.

Mediatrix salutis.

Bern. epist. 174. Giselbert. c. 19. Alterc.

Mediatrix ad Mediatorem.

Bern. serm. in illud, Signum magnum.

Mediatrix, & media inter humana & diuina.

Rich. à S. Victore suo c. 39. in Cant.

Mensa portans copiam propitiationum.

Hym. Græc. apud But. p. 118.

Mensa

Mensa fidei intellectualis, panem vitæ mundo suppeditans.

Epiph.Orat.de laud.Deip.

Mensa animata.

Damas.Orat.2.de Assump.

Mensa panis vitæ.

Ioan. Geomet. in Catena Corderij cap.1. Lucæ, vers.36.

Mensa animata, continens panem vitæ.

Hym.Græc.apud But.p.123.

Meridies de Spiritu sancto splendens, ac feruens, in qua Christus declinauit æstum libidinosorum.

Honor.Augustod.in Sigillo S.Mariæ, c.1.

Ministra cibi sancti.

Hym.Græc.apud But.p.122.

Miraculorum abyssus.

Damasc.Orat.1.de Natiu.B.V.

Miraculum stupendum in cœlis.

Epiph.Orat.de laud.Deip.

Miraculum præstantissimum vniuersi orbis terrarum.

S.Ephrem in laud. B.V.

Miraculum magnum mundi.

Chrysost.Orat.de Hypap.

Miraculum celebratum Angelorum.

Hym.Græc.apud But.pag.117.

Monile Paradisi inexplicabile.

Epiph.Orat.de laud.Deip.

Mons, vnde lapis angularis abſciſſus eſt ſine manibus.

Chryſip. Orat. de Deip.
Cantacuſ. Apolog. 1.

Mons in vertice montium, exaltatus ſuper colles.

S. Greg. l. 1. *in* 1. *Regum initio.*

Mons montium, mons omnium aromatum.

Guerric. ſerm. 1. *de Annunc.*

Mons vmbroſus, mons Dei, mons pinguis.

Andr. Hieroſol. Orat. in ſalut. Angel.
Rich. à S. Laur. lib. 8. *latiſſ. à pag.* 499.

Mons, qui collem omnem, & montem, id eſt, Angelorum, & hominum ſublimitatem exuperat, ex quo, citra vllam manuum operam, corporeo modo excindi voluit lapis angularis Chriſtus, vna perſona diſtinctas naturas copulans, diuinitatem nimirum, & humanitatem, homines & Angelos, Gentiles & carnalem Iſraëlem, in vnum ſpiritualem Iſraëlem.

Damaſc. Orat. 3. *de Nat. B. V.*

Mons Sion, mons coagulatus, in quo benè placuit Deo habitare, ex quo in

carnem

carnem concretus: quæ, ſicut nos eſt intelligenter animata, is fuit coagulatus, qui eſt ſupereſſentialis.

Andr. Cretenſis Orat. 2. de Aſſump.

Mons inumbratus Spiritus ſancti.

Method. Orat. de Hypap.

Mons pinguis coagulatus in Spiritu.

Hym. Græc. apud But. p. 128.

Mons inſecabilis, denſus virtutibus, & vmbroſus.

Ioan. Geomet. in Cant. ad c. 1. Lucæ, v. 36.

Mons montium, Virgo virginum, Sancta Sanctorum.

Rupert. l. 9. in Cant. in fine.

Mortalitas Inferni.

Hym. Græc. apud But. p. 123.

Mulier fortis.

Rich. ſuo c. 26. in Cant.

Petrus Bleſenſ. ſerm. 1.

Mulier prudentiſſima, veræ Sapientiæ, atque ineffabilis ſcientiæ Mater.

Metaphr. & Geomet. in Catena Corderij ad cap. 3. Lucæ, v. 79.

Munimentum virginum.

Hym. Græc. apud But. p. 131.

Mundus ſpiritualis.

S. Bern. ſerm. de B. Maria.

Murus inexpugnabilis, & munimentum ſalutis.

Horolog.

Horolog.Græc.in Mesonyctio.

Murus regni inexpugnabilis.

Hym.Græc.apud Buteon.p.134.

Iordan.parte 14.c.38.

Murus refugij, & omnibus modis animarum salus, ac in anxietatibus munimentum.

Theosterictus in Canone conciliatorio.

Mystis arcani consilij.

Hym.Græc.de B.V.apud But.p.117.

N

NAta sui nati, Genitrix Patris.

Ioan.Geom.hym.3.de B.V.

Nauis salutem quærentium.

Hym.Græc.apud But.p.127.

Nauis mercibus referta, nullo egens gubernatore.

Hesych.Orat.2.de Deip.

Nauis institoris, portans de longè panem suum.

Rich.à S.Laur.l.11.pag.691.latissimè.

Raym.Iord.p.14.c.39.

Nebula relucens, fideles inumbrans continuè.

Hym.Græc.apud Buteon.p.131.

Nebula Solis animata.

Hym.Græc.apud But.p.139.

Negotium

Negotium omnium sæculorum.

S.Bern.serm.2.de Pentec.

Nexus virginitatis,& puerperij.

Hym.Græc.apud But.p.126.

Nobilitas populi Christiani.

S.Ansel.alloq.cœl.23.

Nobilitas omnium electorum.

S.Greg.VII.lib.8.epist.22.

Nobilitas cœli,& terræ.

Hymnus antiquus de Purif. B.V. apud Clyctou. l.1.Elucid.

Nubes leuis.

S.Ambros.l.de inst.virg.c.13.
S.Cyrillus in cap.19.Esaiæ.

Nubecula parua, quasi vestigium hominis, dulcis & pura, de mari salsissimo,& inquinatissimo.

Ioan.Hierosol.de instit.Monach.c.32.& seqq.

Nubes.

Raymon.Iord.parte 14.c.21.

Nubes leuis, quæ super Cherubim sedentem gestauit.

Proclus Orat.de Nat.Dom.
Hieron.in Psal.77.

Nubes columnæ similis, Deum habens, ductrix per desertum.

Epiph.Orat.de laudibus Deip.

Nubes lucida, quæ fulgur de cœlo lucidissimum deduxit.

Ibidem.

Nubes cœlestis, quæ tonitruum Spiritus sancti in seipsa reconditum deduxit in mundum, & imbrem Spiritus sancti, in vniuersam terram ad producendum fidelibus fructum, cum impetu dimisit.

Ibidem.

Nubes tonitruiformis, fulgur in vtero interiùs gestans.

Ibidem.

Nubes pluuias incorruptas continens.

Hesych. Orat. 2. de Deip.

Nubes pluuiæ portum, animis Sanctorum exhibentis.

Chrysip. Orat. de Deip.

Nubes diei, nunquam in tenebris, semper in luce.

Hieron. in Psalm. 77.

Nubes in die, nuncia itineris recti.

Ioan. Geom. in Catena Corderij ad cap. 1. Lucæ versu 36.

Nutrix nutritoris omnium.

Philip. Abbas l. 1. in Cant. c. 14.
Ioan. Geom. hym. 3. de B. V.

Nympha Dei.

Theophanes hym. de Annunc.

Obliteratio

O

OBliteratio vnica mœroris.
Damasc.Orat.2.de Assumpt.

Oblectamentum terrigenarum omnium.
S.Ephrem in laud.B.V.

Officina immensorum bonorum, omnem captum superantium.
Damasc.Orat.1.de Assumpt.

Officina miraculorum.
Damasc.Orat.1.de Nat.B.V.

Officina vnitarum inter se naturarum.
Proclus Orat.de Nat.Dom.

Oliua speciosa in campis.
Adamus de Perse latè in alleg or. Tilm.ad c.24. Ecclesiastici.

Olfactus bonæ redolentiæ Christi.
Hym.Græc.apud But.p.133.

Olla spei nostræ.
S.Ambros.de inst.virg.c.2.

Opus, quod solus Opifex supergreditur.
Pet.Dam.serm.1.de Nat.B.V.

Oratio pulchra hymnographorum omnium.
S.Ephrem de laud.B.V.

Organum lætitiæ, per quod delicti nostri condemnatio expiata est, ac veri gaudij plena compensatio facta.
Andr.

Andr. Hierosol. Orat. in salut. Angel.

Oriens Solis intelligibilis.

Greg. Neocæs. Orat. 1. de Annunc.

Oriens Orientis, Parens Parentis, fons fontis viui, origo principij.

Petr. Dam. serm. 3. de Nat. B. V.

Ornamentum generis humani, & vniuersæ creaturæ decus.

Damas. Orat. 1. de Assumpt.

S. Cyrillus hom. in Nestorium, t. 6. Concilij Ephes. cap. 6.

Ornamentum præclarissimum cœlestis Hierarchiæ.

S. Ephrem in laud. B. V.

Ornamentum illibatæ virginitatis.

Proclus Orat. de Nat. Dom.

Ornamentum præclarum naturæ nostræ.

Hesych. Orat. 2. de Deip.

Ornamentum Prophetarum, & Patriarcharum omnium.

Andr. Hierosol. Orat. in salut. Angel.

Ornamentum diuinum Iustorum.

Hym. Græc. apud But. p. 138.

Ornamentum Apostolorum.

Hym. Græc. apud But. p. 130.

Ortus Solis, qui nullum ferre potest occasum.

Chrysost. Orat. de Deip.

Andr. Hierosol. in salut. Angel.

Os disertissimum Apostolorum.

Hym.

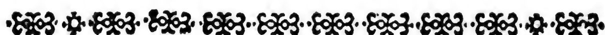
Hym.Græc.B.V.apud But.p.119.

Os Ecclesiæ.

Rich.à S.Laur.l.12.p.828.

Ouis immaculata, quæ peperit agnum Christum.

Epiph.Orat.de laud.Deip.

P

PAlatium solius Dei.

Hym.Græc.apud Buteon.p.123.

Palatium animatum Regis Angelorum.

Greg.Neocæs.Orat.3.de Annunc.

Palatium Regis consecratum.

Andr.Cret.Orat.in salut.Ang.

Palatium Regis æterni.

Pet.Damian.serm.2.de Nat.B.V.

Panegyris salutaris reconciliationis.

Proclus Orat.de Nat.Dom.

Paradisus animatus, lignum vitæ Dominum habens, in medio cuius dulcedo vitales facit participes, qui contagioni succubuerant.

Hym.Græc.apud But.129.

Paradisus nouus, Paradisus cœlestis.

Ruper.l.4.in Cant.

Paradisus mysticus illaboratè germinans Christum.

Cosmas Hierosl. hymno de Exalt. S. Crucis.
Paradisus immortalitatis semper vigens.
Greg. Neocæs. Orat. 2. de Annunc.
Paradisus spiritalis secundi Adami.
Proclus Orat. de Nat. Dom.
Paradisus viuidi salutis nostræ ligni, quæ ipsum horti Eden colonum, Christum, inquam, Dominum, intra se habet, figuris in se adumbratum: qui ineffabili quadam potentia, fluminis instar, viuiparum vterum eius egressus, orbis faciē irrigauit.
And. Hierosl. Orat. in salut. Ang.
Paradisus deliciarum, totiúsque amœnitatis, & immortalitatis.
S. Ephrem in laud. B. V.
S. Bonau. in laud. B. V. num. 3.
Paradisus Dei ratione præditus.
Greg. Neocæs. Orat. 3. de Annunc.
Paradisus voluptatis.
Rup. lib. 4. in Cant. latissimè.
Pet. Dam. serm. de Annunc.
Paradisus florentissimus virginitatis, in quo lignum vitæ satum, produxit fructus omnibus salutares, & ex quo Euangeliorum fons in quatuor ora sectus, miserationum flumina, credentibus diduxit.
Basil. Seleuc. Orat. 39.

Pars,

Pars, quæ indissolubiliter, & non per diuisionem Deo vniuit hominem.
Andr. Cret. Or. 2. de Assump.

Patrocinium, lætitia, oblectatio omnium.
S. Germanus Orat. de Præsent. Deip.
Theosterictus in Canone conciliatorio.

Patrocinium Christianorum.
Euthym. Orat. de Zona B.V.

Patrona mundi pura & inculpata.
Hym. Græc. apud But. p. 138.

Pax, gaudium, consolatio, & salus mundi.
S. Ephrem in laud. B.V.

Pelagus gratiarum.
Damasc. Orat. 1. de Natiu. B.M.

Pelagus gaudij inexhaustum.
Damasc. Orat. 2. de Assumpt.

Pelagus sanationum.
Damasc. Orat. 2. de Assumpt.

Peluis emundans conscientiam.
Hym. Græc. apud But. p. 133.

Penarium vitæ, cui nihil potest auferri.
Andr. Cret. Orat. 2. de Assump.

Perfectio diuinarum ordinationum.
S. German. Orat. de Præsent. Deip.

Petra melle, id est, verbo fluens.
Ioan. Geom. in Catena Corderij ad cap. 1. Luc. vers. 36.

Petra, quæ potionem sitientibus vitam tribuit.
Hym. Græc. apud Buteon. p. 122.

Pharmacum

Pharmacum ex omni pectore dolorem propulſans.

Damaſc.Orat.2.de Aſſump.

Pincerna gratiarum.

Rich.à S.Laur.l.12.p.762.

Pinguedo omnis ſacrificij.

Method.Orat.de Hypap.

Piſcina probatica, in quam deſcendit magni conſilij Angelus.

Petrus Bleſ.ſerm.1.

Plăcatio iuſti Iudicis.

Hym.Græc.apud But.pag.125.

Plaga Dæmonum luctuoſa.

Hym.Græc.apud But.p.117.

Planta incorruptionis, & Paradiſus immortalitatis.

Heſych.Orat.2.de Deip.

Planta feraciſſima virginitătis.

Damaſc.Orat.1.de Nat.B.V.

Planta cœleſtis pretioſior cunctis, ſanctior vniuerſis.

Bern.ſerm.2.de Adu.

Polus mille oculis præditus,ornatus globis, & ſeptenis zonis ſpirituum, polus mente plenus.

Ioan.Geom.hym.2.de B.V.

Pons traducens omnes de morte ad vitam.

Hym.Græc.apud But.p.127.

Pons per quem Deus ad homines descendit.

Proclus Orat. de Nat. Dom.

Pons ad penetrandos polos.

Fortunatus lib. 1. de partu Virg.

Pons homines à terra traducens in cœlum.

Hym. Græc. apud Buteon. p. 117.

Pons traducens in cœlum.

Hym. Græc. apud Buteon.

Pomum odoriferum pariens odoramentum Regis.

Hym. Græc. ap. But. p. 123.

Porta.

Raym. Iordan. parte 14. c. 33.

Porta peruia ſimul & clauſa.

Ioan. Geom. in cat. Corderij, ad c. 1. Luc. v. 36.

Porta vitæ, lucis fons.

Damaſc. Or. 1. de Nat. B. V.

Porta cœli.

Richard. à S. Vict. ſuo c. 39. in Cant.

Porta cœlorum.

S. Aug. ſerm. 6. de temp.
Epiph. Orat. de laud. Deip.
S. Ephrem in laude B. V.
Greg. Neocaſ. Orat. 3. de Annunc.

Porta orientalis.

Greg. Neocaſ. Orat. 3. de Annunc.
S. Hieron. ad Pammach. in Apol. pro libris aduerſ. Iouin.

Porta

Porta clausa in Oriente sita, quæ introduxit portarum clausarum Regem.

S. Ambros. in virginis Institut. c. 8.
Petr. Damian. serm. 2. de Nat. B.V.
Hesych. Orat. 2. de Deip.
Hieron. à S. Fide, lib. 1. c. 4.
Petrus Blesensis serm. 2.

Porta sublata super cœlos cœlorum.

Andr. Cret. Or. 2. de Assumpt.

Porta per quam Deus in carne exoritur.

Method. Or. de Hypap.

Portus tranquillissimus, & à fluctibus procellísque agitatorum liberatrix desideratissima.

S. Ephrem in laud. B.V.

Portus naufragantium tutissimus.

S. Ephrem in laud. B.V.

Portus sine tempestate.

Theotocium apud But. p. 21.

Portus nauigantium ad vitam.

Hym. Græc. ap. But. p. 127.

Portus securus Christianorum.

Theod. Studita ode 8. Cant. pro SS. Imag.

Potentia, quæ non potest labefactari.

Andr. Cret. Or. 2. de Assump.

Possessio fructus incorruptibilis.

Hym. Græc. apud But. p. 118.

Præses vitæ, & custos tutissima.

Theosterictus in Can. conciliatorio.

Præconium verissimum, inæstimabilium

Dei oraculorum.

And. Hierof. Orat. in salut. Angel.

Præsidium inexpugnabile oppressorum.

Cathemerinon Grac. per Syluium.

Præconium Patrum, & decus Prophetarum.

S. Ephrem in laud. B.V.

Pratum totius fragrantiæ Sancti Spiritus.

Chrysipp. Orat. de Deip.

Pretium pretiorum, præmium præmiorum, exaltatio exaltationum.

S. Germanus Orat. de Praes. Deip.

Primiceria virginitatis.

S. Bern. serm. in illud, Signum magnum, *& hom. 3. super* Missus est.

Richard. à S. Laurentio, lib. 3. p. 181.

Primitiæ communionis, & coniunctionis omnium Genitoris Dei cum suo figmento.

And. Cret. Orat. 2. de Assumpt.

Princeps virginum præuia.

Giselb. cap. 19. Alterc.

Princeps omnium prudentissima, & sagacissima.

S. Ephrem in laud. B.V.

Prodigium cœleste, & sacratissimum spectaculũ, in quo humanæ naturæ natura sanctitatis Angelicę sociatur.

S. Ignatio

S.Ignatio adscripta epist.1.ad S.Ioan.Euang.

Procemium bonæ voluntatis Dei.

Commemoratio Græc.apud But.21.Nou.

Procemium miraculorum Christi.

Hymnus Græc.apud But.

Profundum incogitabile, altitudo inenarrabilis.

Hym.Græc.apud But.p.128.

Profunditas visu difficilis, oculis etiam Angelorum.

Hym.Græc.ap.But.de B.V.p.116.

Profunditas contemplatu difficilis.

Hym.Græc.apud But.p.191.

Proma lætitiæ.

Ioan.Geom.hym.1.de B.V.

Promptuarium prouidentiæ Dei.

Hym.Græc.apud But.p.126.

Prophetissa.

S.Basilius in c.8.Isaïæ.S.Epiphan.hær.78.
S.Ildephonsus serm.2.de Assumpt.

Prophetissa magna.

Rup.lib 1.in Cant.

Propitiatorium laborantium.

S.Ephrem in laude B.V.

Propitiatorium mundi.

Hym.Græc.apud But.p.128.

Propitiatorium, ex quo Deus hominibus humana forma innotuit.

Method.Orat.de Hypap.

Propugnaculum fidei Christianorum.

Andr.Cret.Orat.2.de Aſſump.

Protectio latiſſima, nebula mundi.

Hym.Græc.apud Buteon.p.128.

Pulchritudo Martyrum, & Sanctorum Corona.

S.Ephrem in laude B.V.

Pulchritudo pulcherrima, pulchritudinis pulchrorum omnium ſummum ornamentum.

Greg.Nicom.Orat.de oblat.

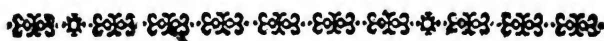
Purpura regia, quæ cœli, terræque Regem veſtiuit.

Epiph.Or.de laud.Deip.

Hugo à S.Victore ſerm.46.

Puteus ſemper viuentis aquæ.

Rich.à S.Laur.l.9.p.914.latè.

Q

QVadriga Eliæ virtutibus trahentibus concita.

Ioann.Geom.hym.1.de B. V.

Quies & lectulus Dei.

Guill.Paruus in cap.1.Cant.

Quies tranquilla nauigantium in ſæculi pelago.

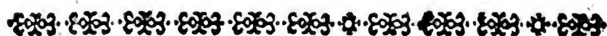
Matth. Philadelphus Epiſc. Epheſinus Orat. ad B.V.

Quaſi varias arbores, aliáque illuſtria inanimata

inanimata esse Deiparam, monstrant

Hugo à S. Victore serm. 47. & 55.
Honorius Augustodunensis in sigillo, sub initium, in expositione epist. festi Assumpt.
Rich. à S. Laur. lib. 12. in tota 6. Particula horti conclusi, & magna ex parte
Raymondus Iordanus pag. 14. à c. 41. ad 52.

Quasi {
Balsamus.
Cedrus.
Cinnamomum.
Cypressus.
Ficus.
Galbanus.
Gutta.
Malus Punica.
Myrrha.
Oliua.
Palma.
Platanus.
Rubus.
Storax.
Terebinthus.
Vitis.
Virgula.
}

R

RAdius Solis intelligibilis.
Hym.Græc.ap.But.p.132.

Radius Deitatis.
Creditus Bernardus in Meditatione super Salue,Regina.

Radix floris speciosissimi.
Method.Or.de Hypap.

Radix æterni floris, flos & fructus æternæ benedictionis.
Giselb.cap.19.Alterc.

Radix gloriæ.
Epiph.Orat.de laud.Deip.

Radix omnium bonorum.
Chrysip.Orat.de Deip.

Receptaculum capacissimum naturæ incomprehensibilis.
Greg.Neocæsar.Orat.3.de Annunc.

Receptaculum sapientiæ Dei.
Hym.Græc.apud Buteon.p.127.

Receptaculum Dei, reuocatio Adæ, Euæ redemptio.
Theophanes hymno de Annunc.

Receptaculum illocabilis.
Cosmas Hierosol.hymno in Pentecost.

Reclinatorium aureum,in quo solo Deus post tumultus Angelorum & hominum

minum reclinauit, ac requiem inuenit.

Pet.Dam.serm.de Annunc.
Philipp. Abbas l.4.in Cant.c.5.
Honor. Augustod.in sigillo S.Mariæ,c.3.

Reconciliatorium commune.

Andr.Cret.Orat.2.de Assump.

Reductrix contrariorum ad idem.

Hym.Græc.apud But.p.126.

Regina.

Raym.Iord.parte 14.cap.10.

Regina ac domina cunctis sublimior.

S.Ephrem in laud.B.V.

Regina cœli, mater vitæ, fons misericordiæ.

Amed.Laus.hom.8.

Regina summa cœli, super omnes choros Angelorum exaltata, decus & gloria omnium mulierum, salus & nobilitas omnium electorum, quia sola meruit Virgo, & mater edere naturaliter Deum & hominem, caput & vita omnium bonorum.

S.Gregorius VII.lib.8.epist.22.

Regina supernorum ciuium, & domina Angelorum.

S.Ephrem in laud.B.V.

Regina omnis humanæ naturæ.

Andr.Cretens.Orat.2.de Assump.

Regina virginum prudentum.
Fulb.serm.2.de Natiu.B.V.
Bern.epist.174.

Regnum è terrenis sumptum, sed ex superna gloria, potentiam habens inexpugnabilem.
Andr.Cret.Orat.2.de Assump.

Reparatrix sæculi.
Laur.Iustin.serm.de Natiu.B.V.

Requies sanctissimæ Trinitatis.
S.Bonau.in spec.

Res illa magna venerandæ œconomiæ, quam cupiunt inspicere Angeli.
And.Cret.Orat.2.de Assump.

Reseramentum portarum cœlestis Paradisi.
S.Ephrem in laud.B.V.

Resonantia Prophetarum, ornamentum Apostolorum.
Hym.Græc.apud But.p.13.
Andr.Cret.Orat.2.de Assump.

Restauratio fœminarum.
S.Fulg.serm.de laud.B V.

Restauratrix sæculorum.
S.Bernard.epist.174.

Restauratio Adami.
S.Ephrem in laud.B.V.

Resurrectio Adami.
S.Ephrem in laud.B.V.

Releuatio Adami, solutio maledictionis.
Hym.

Hym.Græc.de Virg.apud Buteon.p.111.

Rheda aurea Solis myſtici.

Ioan.Geom.hym.3.de B.V.

Robur & munitio hominum.

Hym.Græc.apud But.p.128.

Robur fidelium omni laude digniſſimum.

Theoſterictus in Can.conciliatorio.

Ros diuinus æſtus exiſtentis in nobis.

S.Germ.Orat.de Præſent.Deip.

Roſa.

B.Hermannus apud Sur.7.April.

Ita abſolutè nominabat B. Mariam. Raym. Iordan.p.14.c.43.

Roſa ex ſpinis Iudaïcis orta, diuina fragrantia perfundens omnia.

Dam.Orat.de Nat.B.V.

Hugo de S.Vict. toto ſerm. 65. qui eſt in illud: Sicut ſpina roſam, genuit Iudæa Mariam.

Rubus ardens, qui non exuritur.

S.Ephrem in laud.B.V.

S.Bonau.in laud.B.V. num.7.

Heſych.Orat.2.de Deip.

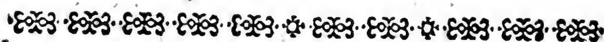
Chryſip.Orat.de Deip.

Theophanes hymno de Annunc.

Adam.de S.Vict.in proſa de Purif.

Rubus naturæ animatus, quem diuini ignis partus non combuſſit.

Proclus Orat.de Nat.Dom.

S

SAcellum Spiritus ſancti.

Honor. Auguſtod. in ſigillo S. Mariæ, initio.

Sacrarium plenitudinis totius Diuinitatis.

Pet. Dam. ſerm. 3. de Nat. B. V.

Sacrarium omnium virtutum.

Anſelm. alloq. cœl. 22.

Sacrarium Scripturarum ſanctarum.

Rupertus lib. 4. in Cant.

Sacrarium Spiritus ſancti.

S. Hildelph. lib. de virginit. S. Mariæ, c. 10.
Beda ſerm. de omnibus SS.
Gilſebert. in Alterc. cap. 7.

Sacrarium ſancti Spiritus, ſanctimoniæ thalamus.

Author lib. de oper. Card. ſerm. de Nat.

Salus mundi viſibilis.

Ioan. Geomet. hym. 3. de B. V.

Salus firma omnium Chriſtianorum ad eam recurrentium.

S. Ephrem in laud. B. V.

Salus omnium hominum.

Theoſterictus Orat. in S. Nicetam.

Sancta Sanctis ſanctior.

Andr. Cret. Orat. 2. de Aſſump.
Hym. Græc. apud But. p. 134.

Sanctiſſima,

Sanctiſſima, & immaculata, benedictáque, glorioſiſſima, & excellentiſſima omnium creaturarum, gratiæ pleniſſima, gaudium faciens & tribuens, domina noſtra, propriè natura & veritate ſola Dei genitrix, Virgo Maria.

Ex martyrio S. Martini Papæ, in Anastaſij Collectaneis.

Scala aſcenſúſque omnium.

S. Ephrem de laud. B. V.

Scala cœleſtis, per quam Deus deſcendit ad terras.

Aug. ſerm. 35. de SS.
Fulg. ſerm. de laud. B. V.

Scala cœleſtis, per quam ſupernus Rex humiliatus, ad ima deſcendit.

Pet. Dam. ſerm. 3. de Nat. B. V.

Scala Iacob.

S. Bonau. in laud. B. V. num. 6.

Scala polũ penetrans, & ſydera tangens.

Ioan. Geomet. hym. 1. de B. V.

Scala per quam deſcendit Deus, ſed aſcendit homo; à terra quidem incipiens, ſed ad cœlum pertingens.

Ioan. Geom. in Cant. Corderij ad c. 1. Lucæ, v. 36.

Scala viua, cuius locum Iacob conſpexit.

Damaſc. Orat. 1. de Nat. B. V. & optimè Orat. de Aſſump. Iordan. parte 14. c. 35.

Scala

Scala omnes è terra ad gratiam subleuans.

Hym.Græc.apud But.p.128.

Sceptrum cunctis imperans.

S.Ephrem in laud.B.V.

Sceptrum rectæ doctrinæ.

S.Cyrill.Alex.hom.in Nestorium habita Ephesi, Tom.6.cap.6.Concilij Ephes.

Scientia scientiarum Sanctorum.

Autor sermonis primi super Salue,Regina.*apud Bernardum.*

Scopus qui excogitatus fuit ante sæcula.

Andr.Cret.Orat.2.de Assump.

Sedes lucida omnipotentis.

Hym.Græc.apud But.p.123.

Sequestra Dei & hominum, vt inimicitiarum parietes intergerini conuellerentur, & cœlestia terrenáque in vnum coirent.

Basil.Seleuc.Orat.39.

Seraphim incomprehensæ visionis.

Epiph.Orat.de laud.Deip.

Seruatrix omnium fidelium.

Hym.Græc.apud But.p 138.

Sigillum noui & veteris Testamenti.

S.Germanus Orat.de Nat.B.V.

Sigillum virginitatis, speculum castitatis.

Alanus in cap.1.Cant.

Signifera & exemplar virginitatis.

Rich.

Rich. à S. Laur. l. 4. p. 234

Simulacrum diuinum ac viuum.

Damasc. Orat. 1. de Nat. B. V.

Simulacrum immaculatum puritatis & integritatis.

Greg. Neocaes. Or. 2. de Annunc.

Sinus exiguus, immensi illius sinus; omnia in se concludentis.

Method. Or. de Hypap.

Socia viatorum, portus naufragantium, lumen errantium.

Ioan. Geomet. hym. 4. de B. V.

Sol mysticus.

Philipp. Abb. l. 6. in Cant. c. 10.
Rich. à S. Laur. l. 7. à pag. 453. latiss.
Iordan. parte 14. c. 13.

Solatium mundi.

S. Ephrem in laud. B. V.

Solium regium, cui astiterunt Angeli, Dominum & Effectorem, insidentem videntes.

Damasc. Or. 1. de Assump.

Solutio maledictionis, lapsorum erectio.

Hym. Graec. apud But. p. 139.

Specimen gemmæ omne pretium excedentis.

Chrysip. Orat. de Deip.
Hesych. Orat. 2. de B. V.

Specimen illustre charitatis.

Hym. Graec. apud But. p. 120.

Speculum

Speculum intellectuale contemplatiuæ cognitionis.
Andr. Hierosol. Orat. in salut. Angel.
Speculum ſanctæ virginitatis.
Gilſebert. c. 19. Alterc.
Speculum ſanctitatis perlucidum.
Laur. Iuſtin. ſerm. de Nat. B. V.
Spes æternorum bonorum.
Hym. Græc. apud But. p. 126.
Spes delinquentium.
Laur. Iuſtin. ſerm. de Nat. B. V.
Spes Chriſtianorum.
Damaſc. Orat. 1. de Nat. B. V.
Spes certa miſerorum, mater orphanorum, leuamen oppreſſorum, medicamen infirmorum, omnibus omnia.
Proſa de Conceptione apud Clictou. lib. 4. Elucid.
Spes, & patrona, refugiúmque Chriſtianorum.
Theotocion apud Buteon. p. 21.
Spes vnica patrum, gloria Prophetarum, præconium Apoſtolorum, honor Martyrum, lætitia Sanctorum, & lumen probatiſſimorum, Abraham, Iſaac, & Iacob: decus Aaron, ſplendor Moyſis, & Gedeonis vellus, cœtus Hierarchiarum; omniúmque Sanctorum, ac Virginum corona.

corona, ob immensum fulgorem, atque splendorem inaccessa.

S. Ephrem initio laud. B.V.

Spes vtriusque mundi.

Ioan. Geom. hym. 4. de B.V.

Splendor æui, illustrissimus & fulgentissimus.

S. Ephrem in laud. B.V.

Splendor iacentium in tenebris.

S. German. Orat. de Præsent.

Splendor mystici syderis inoccidui.

Hym. Græc. apud But. p. 120.

Sponsa & thalamus, è quo sponsus Christus processit.

Epiphan. Orat. de B.V.

Sponsa Dei, sui pronuba Nati.

Ioan. Geom. hym. 1. de B.V.

Sponsa immaculata, simul & mater viduati orbis.

Greg. Neocæs. Orat. 3. de Annunc.

Sponsa Trinitatis.

Epiph. Orat. de laud. Deip.

Sponsarium immortalitatis, & Sanctuarium manifestum.

Theophanes hymno de Annunc.

Spiritus & vita Christianorum.

S. Germ. Orat. de zona Deip.

Statua à Deo sculpta.

Andr. Cret. Or. 2. de Assump.

Stella

Stella cuius ductu ad patriam transfretamus.

Alterc.Synag.& Eccles.c.16.

Stella fulgidissima, ex qua Christus processit.

S.Ephrem in laud. B.V.

Galfridus latè in allegoriis Tilmanni ad cap.24. Numer.

Iordan.parte 14.c.15.

Stella matutina.

Iordan.part.14.c.16.

Stella matutina in medio nebulæ,quæ in cœli cardine, summo splendore coruscans, orbem subditum splendidioribus radiis incolorat.

Petr.Dam.serm.de Assump.

Stella maris.

S.Odilo serm.14.

Bernard.hom.2.super Missus est.

Fulbert.serm.de Purific.

Adam de S.Victor.prosa 4.de Assump.

Hugo Victor.serm.4.insigniter.

Rich.à S.Laur.lib.1.à pag.29.latiss.

Iord.part.14.c.17.

Stella Solem procreans.

Pet.Dam.serm...

Hymn.seu Prosa S.Bern.pro 3.Missa Natiuitatis apud Clictoueum.

Stella stellarum.

Alterc.Synag.& Eccles.c.7.

Stella

Stella vitæ.

Hesych.Orat.2.de Deip.

Sublimitas aſcenſu difficilis, cogitationibus humanis.

Hym.Græc.apud But.p.116.

Summa diuinorum Oraculorum.

Andr.Cret.Or.2.de Aſſump.

Suppeditatrix diuinæ bonitatis.

Hym.Græc.apud But.p.131.

Supplementum clariſſimum totius Prophetiæ.

S.Germ.Or.de Nat. B. V.

Suffitus aromatum, quæ intelligentia apprehenduntur.

Andr.Cretenſis Orat.2.de Aſſump.

Suſtentaculum totius contemplationis, & aſcenſus.

Andr.Cret.Orat.1.de Aſſump.

Sydus inclytum, illuſtrans omne ſæculum, per quod dies, & tempora aſſumunt vitæ lumina.

S.Odilo hymno de Nat.B.V.

Sydus Solem illuminans.

Hym.Græc.de B.V.apud But.p.116.

T

TAbernaculum cœleſte Solis gloriæ.

Andr.

Andr. Hierosol. Orat. in salut. Angel.

Tabernaculum supercœleste.

Commemor. Græcan. 21. Nouemb.

Tabernaculum Dei habens in se Sanctum Sanctorum, virgam signorum, tabulas testamenti, altare incensi.

Arnoldus Bonæ Vallis in encomio Deip.

Tabernaculum Domini, quod nostrum, quod ceciderat, erexit tabernaculum.

Greg. Nicomed. Orat. de oblat.

Tabernaculum sanctissimum Verbi omnium Creatoris.

Andr. Cret. Orat. 2. de Assump.

Tabernaculum sacrum, sacerrimum, Deo dignum.

Damasc. Orat. 2. de Assumpt.

Rich. à S. Laur. l. 10. pag. 598. latissimè.

Tabernaculum Dei, in quo veniens requieuit, & de quo vt sponsus de thalamo processit.

Honor. Augustod. in sigillo S. Mariæ, initio.

Hym. Græc. apud But. p. 134.

Tabernaculum capax Verbi.

Hym. Græc. apud Buteon. p. 130.

Tabula scriptam legem mortalibus afferens.

S. Ephrem in laud. B. V.

Tela admirandæ œconomiæ, in qua tunica

nica admirabilis illius vnionis confecta est, cuius textor Spiritus sanctus; netrix virtus ex alto obumbrans; lana, vetusta Adami pellis; trama, impolluta Virginis caro; radius textorius, immensa gestantis gratia; artifex, Verbum per auditum illapsum.

Proclus Orat. de Nat. Dom.

Tellus virginalis, ex qua nouus Adam ineffabili fictione formatus est, qui veterem saluti restitueret.

And. Cret. Orat. in salut. Angel.

Templum magnificum diuinæ gloriæ.

Andr. Cret. Orat. in salut. Angel.
Rich. à S. Laur. lib. 10. latiss.

Templum sanctum, receptaculum Diuinitatis, organum virginale, regius thalamus.

Serg. Hierap- Orat. de Nat. B. V.

Templum & thronus Diuinitatis, qui coruscantem in cœlo, & terra Solem habet.

Epiph. Orat. de laud. Deip.

Templum minimè compositum, lapidem cœlestem habens.

Ibidem.

Templum singulariter vnicũ factoris sui.

S. Hildelph. l. de virg. S. Mar. c. 10.

Templum

Templum maius cœlo.
Hesych. Orat. 2. de Deip.
Templum Dei ſanctum, quod ille pacis Princeps Salomon ſpiritualiter cō-ſtruxit & habitauit, non auro & inanimis lapidibus ornatum, verùm auri loco ſpiritu fulgens; pro lapidibus autem pretioſis, margaritam ingentis pretij Chriſtum habens.
S. Damaſc. 1. Orat. de Nat. B. V.
Templum pudoris, honeſtatis, puritatis.
S. Ambroſ. de inſtit. virg. c. 5.
Templum Dei animatum.
Greg. Neocaſ. Orat. 3. de Annunc.
Templum indiſſolubile.
S. Cyril. hom. in Neſtor.
Templum verè Deo dignum, caſtitatis aromatibus benè odoratum, quod magnus inhabitauit Pontifex.
Baſil. Seleuc. Orat. de Annunc.
Templum magnum Deitatis.
Pet. Chryſol. ſerm. 144.
Templum ſanctificationis in gloria.
Hym. Græc. apud But. p. 129.
Templum puriſſimum Seruatoris.
Comm. Græc. 21. Nouemb.
Templum inacceſſum.
Ioan. Geomet. in Catena ad cap. 1. Lucæ, v. 36.
Terra.

Raym.

Raym. Iordan. parte 14. c. 22.
Rich. à S. Laur. l. 8. latiſſ.

Terra incorrupta, cui benedixit Dominus.

S. Bruno in Pſal. 101.

Terra benedicta, quæ nec tacta, nec foſſa, nec ſeminata, de ſolo rore cœli Saluatorem germinauit, & mortalibus panem Angelorum, alimoniam vitæ æternæ miniſtrauit.

Guerric. ſerm. 2. de Annunc.

Terra, de qua veritas oritur, quæ dedit fructum ſuum.

S. Hildelf. l. de virginit. S. Mar. c. 3.

Terra inarabilis cœleſtis panis.

Damaſc. Orat. 1. de dormit. Deip.
Auguſt. ſerm. 18. de temp.

Terra inuia & ſitiens.

Iuſtinus in Colloq. cum Tryph. Euſeb. l. 3. de demonſtr. c. 2. Hieron. in c. 53. Eſaiæ.
Chryſoſtom. in demonſtr. Quòd Chriſtus ſit Deus.
Synod. 6. Conſtant. action. 8. in fine.

Terra verè deſiderabilis.

Andr. Cret. Or. 2. de Aſſump.

Terra virginalis, è qua ſecundus, & vetere antiquior proceſſit Adam.

Andr. Cret. Orat. 2. de Aſſump.

Terra ferens aromata.

Ibidem.

Terra

Terra repromiſſionis, quæ longè antè paritura Saluatorem mundi, à Prophetis multifariam eſt promiſſa, quæ verè lac & mel manauit, dum Deum & hominem intemerata virginitate profudit.

Petr.Dam.ſerm.3.de Nat.B.V.

Terra ſine ſemine, fructum germinans ſalutarem. Terra virgo, melior prima terra virgine.

Theodotus Ancyr. hom.2. de Nat.Salu.in Conc. Epheſ.

Terra promiſſionis lacte & melle fluitans.

Hym.Græc.apud But.p.122.

Terra quæ germinauit prouentum miſerationum.

Hym.Græc.apud But.p.118.

Terra orientalis.

Philip. Abb.tom.1.Moral.in Cant.ſub initium.

Terra ſemper ſui ſimilis, referta diuinis alimentis, & manna panem incultum proferens, arationis expers, & ſationis.

Ioan. Geom. in Catena Corderij ad cap.1.Lucæ, verſu 36.

Thalamus.

Raym.Iord.part.14.c.31.

Thalamus in quo Verbum carnē humanam

nam ſibi deſponſauit.

Proclus Orat. de Nat. Dom.
Andr. Hieroſol. Orat. in ſalut. Angel.

Thalamus purus, natiuitatis Dei ſecundùm carnem.

Greg. Neocaſ. Orat. 3. de Annunc.
Rich. à S. Laur. l. 10. pag. 603.

Thalamus vndique relucens.

Hym. Græc. apud But. p. 13.

Thalamus Verbi incontaminatus.

Ibidem.

Thalamus puræ deſponſationis.

Hym. Græc. apud But. pag. 132.

Thalamus, in quo potentiſſimus quieuit.

Ioan. Geomet. in Cat. ad cap. 1. Lucæ, v. 36.

Theca noua, vnguenti quod minimè exinanitur.

Andr. Cret. Orat. 2. de Aſſump.

Theſauraria gratiarum Dei.

Raym. Iordan. in Prologo.

Theſaurus diſpenſationis planè arcanus.

Epiph. Orat. de laud. Deip.

Theſaurus ſtupendus Eccleſiæ.

Ibidem.

Theſaurus amoris Dei Patris.

Method. Orat. de Hypap.

Theſaurus locupletans.

Heſych. Orat. 2. de Deip.

Theſaurus vitæ immarceſſibilis.

Andr. Hieros. Orat. in salut. Angel.

Thesaurus purus illibatæ virginitatis.

Proclus Orat. de Nat. Dom.

Thesaurus absconsi ante sæcula mysterij.

Andr. Cret. Orat. 2. de Assump.

Thesaurus pretiosus qui vitam suscepit.

Damasc. Orat. 2. de Assump.

Thesaurus Sanctissimus omnis sanctitatis.

Andr. Cret. Orat. 2. de Assump.

Thesaurus vitæ inconsumptibilis.

Hym. Græc. apud Buteon. p. 134.

Thesaurus salutis.

Theosterictus in Canone conciliatorio.

Thesaurus sacratus gloriæ Dei.

Commem. Græc. 21. Nou.

Thesaurus puritatis.

Hym. Græc. apud Buteon. p. 123.

Thronus Cherubicus, cruciformis, & cœlestis.

Epiph. Orat. de laud. Deip.

Thronus verè Cherubicus.

Cosmas Hierosol. carm. de Theog.

Greg. Neocæs. Orat. 2. de Annunc.

Thronus verè regius, thronus gloriosus, thronus sanctus.

Chrysip. Orat. de Deip.

Thronus Cherubinis sublimior.

Damasc. Orat. 1. de Nat. Deip.

Thronus excelsus.

Andr.

Andr.Cret.Orat.2.de Assump.

Rich.à S.Laur.l.10.pag.553.latissimè.

Thronus Salomonis.

Petr.Dam.serm.1.de Nat.B.V.latiss.

Adam de S.Victore in Prosa de Assump.

Iord.parte 14.c.30.

Philipp.Abbas tom.2.moralit. in Cant.pag.303. fusè.

Thronus summus superans thronos.

Ioan.Geom.hym.2.de B.V.

Thronus cœlestis.

Hym.Græc.apud But.p.138.

Thuribulum aureum.

S.Ephrem in laud.Virg.

Tinctura purpuræ Verbi,quæ intelligentia percipitur,nec nominari potest.

Andr.Cret.Orat.2.de Assump.

Tonitruum consternans inimicos.

Hym.Græc.apud But.p.133.

Triclinium Deitatis.

S.Bonau.in laude rythm.B.V.

S.Thom.opusc.8.

Triclinium nobile totius Trinitatis.

Adam de S.Victore in Prosa de Assump.

Turris propugnaculi.

Theosterictus in Canone conciliatorio.

Turris Libani cum propugnaculis.

Autor sermonis 4. super Salue, Regina, *apud Bernardum.*

Turris immobilis Ecclesiæ.

Hym.Græc.apud But.p.134.

Iord. part. 14. cap. 37.

Turris fortissima.

Rich. à S. Laur. l. 11. p. 686. latiss.

Bern. serm. 4. super Salue, Regina.

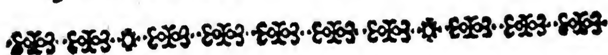
Hailgrinus, & Ruper. in cap. 4. Cant.

Turtur munda.

Hesych. Or. 2. de Deip.

Tutela, murus, firmamentum sacrum, refugium omnium.

Hym. Græc. apud But. p. 138.

V

VAllum fidelium, mundíque salus.

S. Ephrem in laud. B. V.

Vas sanctificationis.

S. Hidelf. l. de virginit. S. Mar. c. 10.

Vas & templum vitæ & salutis vniuersorum.

S. Ansel. alloq. cœl. 27.

Vas virgineum diuinis charismatibus & margaritis ineffabiliter ornatum, in quo qualitas Dei mixta homini compaginaretur corporaliter.

Fulbert. serm. 2. de Nat. B. V.

Vas Dei præclarum & electum.

S. Ephrem in laud. B. V.

Raymon. Iord. parte 14. c. 57.

Vas atque receptaculum supercœlestis lætitiæ,

lætitiæ,& myſteriorum omnium.

Greg.Neocæſ.Orat.2.de Annunc.

Vas electum, vas honoris, vas cœleſtis gratiæ,ab æterno vas præuiſum,vas inſigne, vas exciſum manu ſapientiæ.

Adam de S.Vict.in Proſa de Aſſump.

Vas pulchrum inexhauſti ſuper eam vnguenti.

Hym.Græc.apud But.p.138.

Vas pretioſum & excellentiſſimum, vas honoratum.

S.Epiphan.hær.78.

Vas lætitiæ,per quam primæ matris maledictio diſſoluitur.

Hym.Græc.apud But.p.122.

Vehiculum ſanctiſſimum eius qui eſt ſuper Cherubim.

Hym.Græc.apud But.p.126.

Vellus mundiſſimum cœleſti pluuia madens,è quo paſtor ouem induit.

Proclus Orat.de Nat.Dom.

Vellus Gedeonis.

S.Ephrem in laud.B.V.

Bern.hom.2.in Miſſus eſt.

Adam de S.Vict.in Proſa de Purific.

*S.Bonau.in laud.B.V.num.*11.

Vellus imperceptibilis roris.

Method.Orat.de Hypap.

Vellus virgineum, cui cœlestis imber placido se fudit illapsu, & tota Diuinitatis vnda bibulo se nostræ carnis celauit tegmine, donec per patibulum crucis expressum, terris omnibus in pluuiam se salutis effunderet.

Petrus Chrysol. serm. 143.

Vellus sanctum.

Rich. à S. Laur. l. 12. p. 904. late.

Vellus de quo omnes vestiti.

S. Ambros. serm. 13.

Vena veniæ, fons vitæ.

Rich. à S. Victore suo c. 42. in Cant.

Vena aquarum.

Raym. Iord. parte 14. c. 54.

Vestis absque macula, eius qui lumen induit sicut vestimentum.

Method. Orat. de Hypap.

Vinea sancta, cuius botrus Christus.

Petr. Dam. serm. 3. de Nat. B. V.
Rich. à S. Laur. l. 12. p. 927. latiss.

Viola purpurea.

Hugo de S. Vict. toto serm. 46.

Virga Iesse.

Hesych. Orat. 2. de Deip.
Hieron. in c. 11. Esaia, & epist. 22.
S. Ambros. in virg. Instit. c. 9.

Virga Iesse semper virens, quæ generi humano,

humano vitam pro fructu attulit.
Chrysipp.Or.de Deip.

Virga Aaron frugifera supra naturam.
August.serm.18 de tempor.
S.Bonau.in laud.B.V.num.9.

Virga Aaron efflorescens per Spiritum sanctum.
S.Ephrem in laud.Deip.
Amed.Laus.hom.1.optimè.

Virga Aaron arida, absque fomentis naturalibus fructificans.
Philipp.Abb.l.1.in Cant.c.16.

Virga mystica, flos immarcessibilis.
Hym.Grac.apud But.p.135.
Rich.à S.Vict.tract. de compar. Virginis ad virgam, & Christi ad florem.

Virga sustentationis, Deo fesso.
Petr.Blesens.serm.1.

Virgula fumi.
Raym.Iord.part.14.c.56.

Virgo fecunda, miseriæ omnis fœmineæ expultrix.
Hesych.Orat.1.de Deip.
Fulber.serm.2.de Nat.B.V.

Virgo noua, & intemerata, facinus antiquæ virginis expians.
Anselm.alloq.cœl.21.

Virgo prudentissima.
S.Ansel.alloq.cœl.23.

Virgo serenissima.

 Ibidem.

Ibidem.

Virgo ſingularis meriti, ſola ſine exemplo.

S. Anſel. alloq. cœl. 24.

Virgo intemerata, & in æternum benedicta, ſpecialis & incomparabilis Virgo, Dei genitrix, gratiſſimum Dei templum, Spiritus ſancti ſacrarium, ianua regni cœlorum, per quam poſt Deum, totus viuit orbis terrarum.

S. Anſel. alloq. cœl. 28.

Virgo Virginum, nec primam ſimilem viſa, nec habere ſequentem.

Ruper. l. 1. in Cant. poſt Sedulium.

Virgo Virginum, omnium plena gratiarum.

Guerric. ſerm. 1. de Annunc.

Virgo pulchripara.

Ioan. Geom. hym. 1. de B. V.

Virgo noua.

Sedul. l. 2. Paſch.

Virgo maior cœlo, fortior terra, orbe latior, quæ Deum quem mundus non capit, ſola cepit.

Petrus Chryſol. ſerm. 143.

Virgo florentiſſima, fructu ſpecioſiſſima, vita & moribus præcellentiſſima.

Giſelbertus in Alterc. cap. 7.

Vita

Vita myſtici conuiuij.

*Hym.Græc.apud But.p.*133.

Vita viuentium,cauſa vitæ, ſuppeditatrix vitæ.

And.Cret.Orat.2.de Aſſumpt.

Vitis veritatis fertiliſſima, minimè vindemiata.

Epiph.Orat.de laud.Deip.

Vitis vuarum ferax, valdè florens, intacta.

Heſych.Orat.2.de Deip.

Vitis vuas pulchras producens.

Chryſipp.Orat.de Deip.

Vitis ferens botrum, per quem pulſa mundi ſitis.

S.Bonau.in Pſalt.minori,quinquagena 3.

Vitis vera,quæ germinauit fructum vitæ.

*Theotocion apud But.pag.*135.

Vitis vera,quæ racemum maturum aluit, vinum ſtillantem quo exhilarantur animæ.

*Hym.Græc.apud Buteon.p.*135.

Vitis palmitis nunquam marcidi.

*Hym Græc.apud But.p.*118.

Vnguentum pretioſum.

*Hym.Græc.apud But.p.*123.

Volumen in quo Verbum ſcriptum eſt digito Patris.

*Hym.Græc.apud But.p.*135.

Volumen noui Testamenti, à Deo scriptum, quod antè fecit cum hominibus.

Andr.Cret.Orat.2.de Assump.

Vrna aurea continens manna cœleste.

Amed.Lauf.hom.1.

Epiph.Orat.de Deip.

S.Bonau.in laud.B.V.num.8.

Vrna aurea, ferens eum qui dulce manna reddit.

Andr.Hierosol.Orat.in salut.Angel.

Vrna pulcherrima, cœli manna gestans.

S.Ephrem in laud.B.V.

Vrna Deum continens.

Ioan.Geom in Catena Corderij ad cap.1. Luc. vers.36.

Viderunt

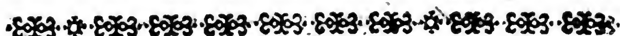
VIderunt illam filiæ Sion, & beatissimam prædicauerunt, Reginæ & concubinæ laudauerunt eam. Nónne vt secundùm præsentem literam hoc dictum sit, & generatio Reginarum, & generatio concubinarum, & generatio adolescentularum; nonne, inquam, omnes istæ generationes, beatam dicunt illam? Reuerà, etsi impares meritis, tamen fide consimiles; ecce vident illam, ecce contemplantur illam vnam, illam electam, & cum admiratione ineffabili voces extollunt iugiter ex omnibus locis suis, talem laudantes, talem beatissimam prædicantes.

Rupertus lib. 5. in Cant.

AD MARIANVM NOMENCLATOREM OBSERVATIONES.

AD MARIANVM NOMENCLATOREM OBSERVATIONES.

OBSERVATIO I.

Quomodò tam multa B. Virginis nomina, si nomen Virginis, MARIA.

NON est ſanè niſi vnicum, & ſingulare B. Virginis nomen, ſi de proprio, & ſimpliciter dicto nomine ſit ſermo. Id enim præcisè ferunt verba Lucæ, *& nomen virginis Maria.* Imo nec vllum eius cognomen eſt proditum, & quod S Gertrudes vnum aliquod virginis cognomen infirmare videtur (nec enim apertè id tradit,)

tradit,) neminem habet astipulatorem, omnibus singulare illud Virginis nomen, reciso cognomine agnoscentibus; quasi fulgorem illustrissimi nominis, dedeceret societas spiculæ lucis ab aduentitio cognomine. Si igitur vnicum reuera, & singularissimum est Deiparæ nomen *Maria*, vnde tot eius nomina obtrusimus? Imo vnde ea SS. Patres è quibus illa nos studiosè collegimus, deprompserunt?

Incurrens in hanc difficultatem S. Bernardinus Tom.3.serm.1. de Nomine Virginis, non secus in hac re contigisse ait, ac circa Deum, quem variis omnino nominibus appellamus, singularũ nostrarum de eo nomenclationũ ieiunitatem, & inadæquationẽ cum re nominata contestantes; eámque vtcũque explere aut sarcire solliciti, vt attigit etiã S Ambros. lib. de fide contra Arrianos cap.6. optiméque Chrysost. homil. in illud Psalmi 44. *Astitit Regina*, & alij adducti in Natur. Theol. dist.5. num.197. quod seruat etiam scriptura. Quamuis enim cùm omnes Dei perfectiones vna complexione vult denotatas, vsurpat nomen *Dei* in actu signato, tamen vt benè aduertit Ribera

Oseæ

Oſeæ 1.num.20.ſigillatim de vna aliqua perfectione loquendo,adhibet peculiare nomen hinc inde emendicatum, vtcunque pluribus nominibus adæquatura, quod nullo ſingulari nomine adæquaret.

Non videtur tamen hoc S.Bernardini reſponſum, difficultati propoſitæ ſatis quadrare.Nam idcirco plura Dei nomina excogitauimus, quia nullum habemus proprium nomen Dei. Vt enim Triſmegiſtus, apud Lactantium l.1.c.6. ratiocinatur[Deo nomen non eſt,quia ſolus eſt, nec opus eſt proprio vocabulo, niſi cùm diſcrimen exigit multitudo, vt vnamquamque perſonam ſua nota, & appellatione deſignes.]Quæ item eſt ſacra Iuſtini de hac re philoſophia, in Parænesi, ac Cypriani l.de Idol.Vanit. necnon Minutij in Octauio, & perpulchrè Attali Lugdunenſis Martyris apud Euſebium 5.hiſtor.in epiſtola ad Aſiaticos,qua ex Ruffini interpretatione, refertur ſanctiſſimum Chriſti pugilem,rogatum quod ſit Deo nomen, reſpondiſſe; [qui plures ſunt,nominibus diſcernuntur; qui vnus eſt, non indiget nomine.] Cùm igitur nullum ſit proprium Dei nomen, mirum

rum non est quod sit ad appellatiua confugiendum, eáque multa sint vsurpanda, ad signandam diuinarum perfectionum (iuxta pingues conceptus nostros,) varietatem & multiplicitatem, quæ reuera in Deo nulla est, cùm sit vnica, & atoma perfectio, ne conceptu quidem præcisiuo dearticulabilis in plures, vt habet S. Anselmus cap. 16. Monol. cuius hac de re effatum, Thomas Valdensis lib. 1. doctr. art. 1. cap. 2. *initio* [magnum & in tota Christi Ecclesia peruenerandum principium] appellat: & quod multo mirabilius est, idem agnouerunt Ethnici nominatim Atrius Didymus in Alcinoo c. 9. & Plotinus Enneade 6. lib. 4. cap. 14. & lib. 6. cap. 3. & lib. 7. cap. 1. & Enneade 5. lib. 1. cap. 4. quem locum retulit quoque S. Cyrillus lib. 8. in Iul. ad textum 3. Ex his ergo liquet, exemplum Dei, qui reuera est anonymus, si de proprio nomine sit sermo, non quadrare huic negotio: & responsionem difficultatis propositæ inde ductam, haudquaquam satisfacere.

Adhibere tamen optimè possumus exemplum Saluatoris, qui & vnum proprium nomē habet, (vocatum quippe est nomen

nomen eius IESVS;) & multa appellatiua, de quibus extat iustũ volumen Vincentij de Flumaro, & multa etiam ex eis recenset Franciscus Georgius in Harmonia Cantico 2. Ex Patribus multus in hoc est S. Hieronymus ad cap. 46. Ezech. & S. Damasus carm. de cognominibus Saluatoris, necnon Chrysostomus homil. in illud Psal. 44. *Astitit Regina*, Greg. Nyss. l. de perfecta Christiani forma, aliique benè multi, quos adduco in prooemio ad tractationem de Christi attributis, hoc est, iuxta antiquum loquendi modum *de nominibus*. Nam quod notauit Ochamus quodlib. 3. quæst. 2. quæ postea vocata sunt *attributa*, olim vocabantur *nomina*. Vnde liber S. Dionysij de diuinis perfectionibus maximè attributalibus, inscriptus est *de diuinis nominibus*. Sicut ergo vnum Christi proprium nomen, non excludit propè innumera Christi nomina appellatiua, è variis perfectionibus, vel multiplicibus in nos beneficiis petita; quibus vtcunque adæquamus nostras de Christo notiones; ita nihil vetat, quominus præter vnum proprium Deiparæ nomen, aliis plerisque nominibus appelletur,

tur, qualia sunt quæ in Nomenclatore digesta habentur.

Imo omnia pretiosæ cuiuslibet rei nomina in scripturis consignata, ad eam flecti iure possunt. Egregiè in hanc rem Autor sermonis tertij super Salue Regina apud Bernardum.[Non solum (inquit) cœlum & firmamentum, domina rerùm intelligitur, *(vt ibi præmiserat)* sed aliis nominibus conuenienter appellatur, & rerum vocabulis designatur. Ipsa tabernaculum Dei, ipsa templum, ipsa domus, ipsa atriū, ipsa cubiculum, ipsa thalamus, ipsa sponsa, ipsa filia, ipsa arca diluuij, arca Testamenti, vrna aurea. Ipsa manna, virga Aaron, vellus Gedeonis, porta Ezechielis, ciuitas Dei. Ipsa cœlum, ipsa terra, ipsa Sol, ipsa Luna, & Stella matutina, aurora ipsa, & lucerna, tuba, & mōs, fons quoque hortorū, & liliū cōuallium. Desertum ipsa, & terra repromissionis lacte, & melle manans, stella maris, nauis quoque, via in mari, sagena, vinea, ager, area, horreum, stabulū, præsepe, subiugale, apotheca, aula, turris, castra, acies, populus, regnum, sacerdotium. Ouis est, pascua est, paradisus est, palma est, rosa est, fluuius

fluuius eſt,potus eſt,columba eſt,columna eſt, veſtis eſt, margarita eſt, candelabrum eſt,menſa eſt, corona eſt, ſceptrum eſt, panis eſt,oleum eſt, vinum eſt, arbor eſt,virga eſt,cedrus eſt, cypreſſus eſt,platanus eſt, cinnamomum eſt, balſamum eſt,myrrha eſt, thus eſt, oliua eſt, nardus eſt, crocus eſt, fiſtula, calamus, & ſtorax eſt,ſoror,& mater eſt.Et vt breuiter concludam, de hac, & ob hanc, & propter hanc,omnis Scriptura facta eſt.]

OBSERVATIO II.

Nomina B. Virginis cur hîc ex ſolis Patribus digeſta.

HAVD operoſum fuiſſet,Nomenclatorem multo pluribus B.Virginis nominibus onerare. Sed placuit non niſi è Patribus, & cana vetuſtate venerandis Scriptoribus, qui Patrum ſuppares fuerint, in hoc ſertum flores legere, quod rectos deceat collaudatio: ſicut Dei, ita etiam Matris Dei.Sunt apud Chriſtianos quoſdam Poëtas,florulenta de B.Virgine càrmina,

carmina, egregiis in eam epithetis vernantia. Sed iidem aliis chartis, nec adeò diſiunctis, ſtercus impudicitiæ illiuerunt: digni eadem propè actione percelli, quam Ennodius in profanum ſtatuarum Palladis & Veneris conſociatorem intentauit. Horum vocibus collaudare Deiparam puritatis Magiſtram, inopportunum & abſonum fuerit. Extant apud Sectarios quoſdam, luculenta Virginis encomia. Neque enim omnes in eam rabere auſi; pauci quidam, etiam ornare voluerunt, nec in Synagoga malignantium infimi, quos vide apud Caniſium l.1.de Deip. cap.3. & l.3. cap.13. & apud Coccium tit.1.l.3.art.1.*in fine*,& art.5.*in fine*. Num de luculentis illis ſcrobibus Hortum Virgineum rigare docuit, in tanta vbertate purorum laticum? Eſt apud Mahumetem (proh vim veritatis!) nec vna, nec tenuis laudatio B.Virginis? Quis illam turpitudinum Camarinam, ſpecie honoris, in Sanctitatis domicilium corriuatam velit? Itaque bellè huc cadunt illæ Damaſceni voces carm. de Annunciat. [Tanquam animatam Dei arcam tangat nequaquam manus non initiatorum.

initiatorum. Labra autem fidelium Deiparæ intactæ voces Angelicas canant.] Sanctorum, inquam, Patrum qui antonomasticè fideles & fidei syncera propagatores sunt ac defensores, labra & voces, manúsque in scriptis, Deiparam celebrent. Cæteri procul sunto.

Ita tamen vt accenseantur Patribus veteres hymnorum vel rythmorum sacrorum in Ecclesia saltem alicubi receptorum Autores, etiamsi plerunque anonymi. Quos inter crebrò in Nomenclatore laudatur is, cuius est Hymnus Græcanicus à Ioanne Buteone Antoniano Latinè factus, & Florilegio orationum à Græcis petitarum insertus. Habetur Græcè is hymnus sub finem Horologij: sic enim appellant, quod nos *Diurnale.* Notatúrque eo loco, hunc esse *hymnum Acathistum:* de qua voce cùm Iunius Sectarius fabulas Lectoribus obtruserit, rectè Gretserus ad Codinum l.5. obseruat. cap.7. è Græcorum Triodio, (qui vnus est è Ritualibus Græcorum libris) eius vocis notionem eruit. Cùm ergo coniunctis viribus Scythæ ac Persæ, vrbem Constantinopolitanam profecto in Perfidem

ſidem Heraclio Imperatore tentaſſent,& ciuitas à diſcrimine perparum abeſſet; factum eſt, vt interueniente Deipara, non modò vrbs ſit ſeruata, ſed etiam hoſtes magna clade fuerint affecti, ingenti planè miraculo. Vnde regreſſus ab hoſtium cæde populus, tota nocte, ſtando abſque vlla intermiſſione, hymnum Deiparæ in gratiarum actionem decantauit, & quotannis eundem vſum religiosè repetiit. Quare & dies *Acathiſtus*,& hymnus eodem nomine eſt appellatus: *quòd tunc*,(vt in Triodio habetur,) *& populus & Clerus vniuerſus, eodem ardore idem facerent, nemine ceſſante, nemine à diuinis laudibus conquieſcente*, & nemine ſedente: quod in illa Deiparæ æde ſacra, cui nomen in Blachernis, ſeſſione interdiceretur, vt ibidem mox additur. Quæ pietas multo facta eſt auctior, cùm Agareni poſt ſeptennem Conſtantinopolitanæ vrbis obſidionem, ſub Cõſtantino Pogonato, auſpiciis B. Virginis omnes perierunt: ac rurſus cum ſub Leone Iſauro immenſa eorundem Agarenorum claſſis Conſtantinopoli imminens, interpellato B. Virginis præſidio, æquè eſt contrita. Eum igitur

tur hymnum, & perlongum & perpulchrum, & vt vides perantiquum, non ſecus ac opus Sancti alicuius Patris, crebrò adducitur in Nomenclatore: quem ad Patres compertos, & antiquos Virginis laudatores anonymos ab Eccleſia probatos conſultò reſtrinximus, quia vt præmiſſum eſt, tales laudatores Virginem decent.

Nec dubium quin Spiritus ſanctus qui has ſuas fiſtulas afflauit circa omnia Chriſtianæ fidei myſteria, (vnde illa tanta in Dei Eccleſia erga SS. Patres reuerentia,) Sanctuarium ſuum per hos Eccleſiæ optimates ſanctificari ac celebrari, iuſtius duxerit; ideóque eos, & decorum Virginis peritiores eſſe voluerit, & ad illa dignè conuenientérque enuncianda, prouidentiſſimè mouerit. Ipſa item B. Virgo, depactas ſibi à ſanctis Dei hominibus laudes, vt eſt æqui ac recti ſcientiſſima & obſeruantiſſima, pluris facit quàm prolatas aliunde, etiamſi lectioribus fortaſſe vocibus & cortice ſpecioſiore, qui Sanctis ferè neglectui eſt, conueſtitas. Nam quoad ſenſorum granditatem atque magnificentiam, præcisè ne-

gandum est, vllam vel fieri vel ferri debere contentionem, inter ea Deiparæ præconia longa, aut breuia, qualia sunt elogiola in Nomenclatore recensita, quæ è Patribus sunt petita, & ea quæ suppetere possunt ex inferioris notæ scriptoribus, præsertim nuperis, & remotioribus ab iis montibus qui pacem ac lucem populo primi suscepere, montibus inquam æternis, à quibus Deus mirabiliter illuminat, vt fert S. Augustini interpretatio in Psal. 75.

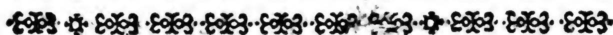
Accedit securitas (vt sic dicam) immunitatis à fermento doctrinæ reprobæ, quod nullas vnquam, in Patrum dictis quibus nemo ex aliis Patribus obstrepuerit, subuereatur: in aliorum autem de B. Virgine dictis ac scriptis, aut propalam extare, aut delitescere non rarò, in Diptychis Marianis testatum dedimus. Ac vt cætera nunc premantur, quibus auribus excipiet Christianus, quod non iam à Collyridianis hæreticis à S. Epiphanio hær. 79. explosis cum detestatione, sed à Catholicis, præ æstu affectus erga Dei matrem, iustæ laudationis metas prætergressis, B. Virgo, Dea sit dicta? Nam quòd hoc

hoc cœnum veriùs quàm decus, B. Virgini à Petro Damiani ferm. 2. de Natiuit. illitum dicunt, facilè eſt adito Damiani ſermone illimem præſtare tantum virum, eámque labem in allegatorem inſidum regerere; quam Petrus Damiani affricari ſibi autori nulla ratione ſuſtineat; nec ipſa Virgo, tam inſulſi blandiloquij quomodocunque conditi auerſatrix, admittat. Apud Apollinarem quidem, extrema ferè Tragœdia *Chriſtus patiens*, habetur precatio ad Virginem, qua compellatur *æternitatis pallio ornata, vt Dea habita.* Sed quod Apollinaris hæreticus, neceſſitate fortè metri adactus, nec ſine temperatione per particulam diminuentem adhibita, audaciùs effutiuit, non fuit inconſideratè arripiendum, & recita etiam temperatione omnino neceſſaria, ſimpliciter referendum inter Virginis decora; imo probra, quæ quantauis expurgatione apposita, nunquam ſatis niteant. Vt propterea ferendi non videantur, qui iiſdē particularum nō niſi comparationem ſonantium ſubſcudibus adhibitis, fas ſibi putāt, vocare B. Virginem *quaſi Deam, quadantenus Deam, Deam*

mediterraneam. Apage titulos Virginis qui nos Hæreticis ridendos propinent, vt Serarius ad hoc ipsum benè monuit l.2. Litaneut.q. 13. Apud probatos Patres, nulli huiusmodi furfuracei B. Virginis tituli deprehenduntur: quos tamen minus erga eam benè animatos fuisse, aut minus ingenio ad agnoscenda legitima Deiparæ decora valuisse, nemo sanus censuerit.

Itaque non nisi Patrum vocibus, in Nomenclatorem Virginis, qualicunque mea opera, affectu certè erga tantam matrem non exiguo concinnatum admissis, securus cõtestabor illud Cæsarij Dialog. 1. *sub initium.* [Non quædam propriè mea leuiáque proferam, sed quæcunque clarorum, beatorúmque Patrum prata peragrans, de illorum roseto collegi. Quorum rosæ, aqua latere Dei ac Verbi quod carnem assumpsit, manante rigantur, & à iugi sanguinis indidem orti riuo, rubro colore tinguntur, totúmque mundum suaui odoris fragrantia replent. Qui & splendore suo, firmamenti luminaria vincunt, & vitæ sermonem continent. Quorum ellychnium nunquam decidit, & lucerna

lucerna non comminuitur,& oleum non absumitur, & lampas non quassatur, & flamma non extinguitur. Nam crucem gestant pro virga, Euangelia pro pera, charitatem pro pedo ac fistula, quibus omnibus Christi gregem rationis participem pascunt.]Hæc ille,de suo in sublegendis Patrum dictis studio; quæ quia non concinnè modò,sed prudenter etiam ac solidè prolata sunt,mea sunto.

OBSERVATIO III.

Dicta Patrum de B.Virgine;ex fide, & cohærenter ad Patrum mentem; ac proinde non hausta nisi ex fontibus,referenda.

INVITVS effero quod sequitur. Aliqui vt Deiparam Patrum vocibus celebrent, quasi non satis apud eos suppeteret verorum, & quidem insignium B. Virginis titulorum, affingunt ementitos;siue quod apud Patres nullum sit eorum vestigium, siue quod distorta Patrum sententia, tituli aliò planè per-

tinentes adſcribantur Deiparæ, tanquam ex Patrum mente. Poteram ſuppoſititiis hiſce B. Virginis ornamentis, multas omnino paginas complere. Sed perparcum ſpecimen exhibuiſſe contentus, cætera Lectoris diligentiæ ac iudicio permittam.

Eſt qui ex S. Irenæo l. 3. cap. 28. Damaſceno in carmine de Annunc. & Hildephonſo lib. de virginit. S. Mariæ, c. 6. hoc Virginis elogiolum referat: *Lapis abſciſſus abſque manibus.* Is ſi SS. hos Patres conſuluiſſet, nec de riuis, ſed de fonte hauſiſſet, citra vllam ambiguitatem perſpexiſſet, eum titulum apud prædictos Patres non in B. Virginem, ſed in Chriſtum ex ea abſque virili opere progenitum cadere: nec apex eſt apud prædictos Patres, & alios quos Feuard. ad caput illud S. Irenæi iiſdem adiungit, qui inſinuet, B. Virginem dicendam eſſe *lapidem abſque manibus abſciſſum*, quamuis eam eſſe montem, è quo lapis ſic abſciſſus eſt, plerique dixerint, tributa Chriſto ea denominatione lapidis. *Te,* (inquit Andreas Cret. orat. 2. de Aſſump. alloquens Virginem,) *prophetans vir ille deſideriorum,*

magnum

magnum vocauit montem, & lapidem sine manibus viri ex te sumptum, non excisum; ablatum, non diuisum assumptione nostræ humanitatis. Similia ex aliis plerisque refero l. 3. de Christo sect. 3. cap 11. & omnia in Christum cadunt. Alius tanquam ex Damasceno Orat. 1. de Natiuit. B. Virginis, refert illud B. Virginis nomen, *Miraculum, omnium miraculorum maximè nouum.* Sed si Damasceni locus adeatur, perspicuum erit, hæc verba ad Virginem nequaquam pertinere, sed ad Verbi Dei humanationem, quod verè miraculum miraculorum fuit, super quod continuerunt Reges os suum. Alius tanquam ex Chrysologo serm. 143. refert Virginem dici *gratiam quæ dedit cœlis gloriam, terris Deum, finem vitiis, vitæ ordinem, moribus disciplinam.* Consulto tamen Chrysologo, euanescit hic Virginis titulus.

Sed nihil me magis hac in parte admiratione percellit, quàm titulus Deiparæ; quem ex Hesychio orat. 3. passim celebrant, & longis arduisque commentariis illustrant; eo quod non videatur planum, qua ratione Hesychius B. Virginem, *Complementum Trinitatis* denominarit,

narit, vt ipsi quidem referunt. Quid enim in S. Trinitate incompletum? Annuat lector vt machinationes eximiorum ingeniorum, sed vocantium ea quæ non sunt tanquam ea quæ sunt, perpaucis referam. Vir vndecunque doctissimus, & inter primæ notæ sacros interpretes iure numerandus, in c.8. Prouerb. à num. 300. professus hunc Virginis titulum accuratè scrutari & euoluere, tres eius profert interpretationes, quibus ex aliis addemus. Primam esse ait, quod eatenus B. Virgo compleuisse dicatur Trinitatem, quatenus in Virgine maximè exeruerunt vim suam diuina attributa, quorum nullibi tanta energia & efficacitas proditur, quanta in Virgine: quæ proinde sub ea ratione, est complementum, sin minus ipsiusmet Trinitatis, (quæ causa est cur prædicto Autori hæc prima expositio minùs quadrare videatur verbis elogij propositi,) at saltem attributorum Trinitatis. Secundam interpretationem necdum satis exhaurientem sensum Hesychij, dicit esse, quod cum Pater æternus Verbum generet, Pater autem & Verbum producant Spiritum sanctum, quæ communicationes

municationes ſunt infinitæ ac perfectè complentes Patrem & Filium; ſolus Spiritus ſanctus, vt infœcundus, ſic incompletus manere viſus eſſet, niſi ſe B. Virgini, ea communicatione cuius ſtillam Apoſtolus Corinthiis 1. ad eos epiſtolæ cap. 13. apprecabatur, mirabiliter infudiſſet; oſtendens in ea quantum ipſe valeret, vt egregiè dixit Beda; & quod maximè ad rem facturum videtur, producendo in ea Filium, cuius conceptione ex Spiritu ſancto, propulſata ab eo quantum fieri poterat infœcunditatis nota videri poſſet. Sic enim Spiritus ſanctus, atque adeò Trinitas, (quia is ſolus incompletus perſtabat,) complementum à Virgine accepiſſe dici poteſt. Interpretatio tertia, quæ omnium maximè Autori prædicto arridet, tribuítque Hieronymo à Florentia, non ſine ſannis in huius corniculam Auendanium, ea eſt; quod Verbo, Patris æterni naturali filio, ex Incarnatione, atque adeò per Virginem, accreuerit noua filiatio naturalis reſpiciens totam Trinitatem, cuius Chriſtus eſt Filius. Vel vt idem autor philoſophari mauult, reſpiciens Patrem, vt terminum

 filiationis

filiationis secundæ naturalis, & Spiritum sanctum vt nodum insolubilem, Patrem simul ac Filium in tempore colligantem. Hanc ergo sanctissimæ Trinitatis capacitatem, vt supra relationes æternas, hos temporarios respectus acciperet; compleuit Beatissima Virgo, cum Verbum diuinum ex ea est procreatum; indéque dici ab Hesychio potuit, *complementum Trinitatis*. Concludit Salazarius num. 305. obsignans interpretationem hanc tertiam. *Quid cum grauitate, quid cum subtilitate, quid cum Virginis gloria & splendore magis conforme, & coniunctum dici & excogitari potuit? Profecto nihil.*

Supra has tres interpretationes, additur ab aliis quarta; quod scilicet B. Virgo compleuerit Trinitatem, complendo Filium qui ante Incarnationem non erat perfectus; iuxtá doctrinam Hippolyti contra Noëtum. Poterat enim assumere humanitatem & in ea subsistere, quod est personam illam extensiuè perfici. Hoc autem præstitum non est, nisi cum Verbum ex B. Virgine est humanatum, quod proinde ab ea *completum* dicitur, pérque Verbum, Trinitas in illo vno suo supposito

posito eatenus incompleto, accepit complementum. Denique alij quintò iuxta Hesychium B. Virginem complementum Trinitatis dictam contendunt, quia cum Patre, Filio & Spiritu sancto suam contribuit operam ad compingendum Christum. Tota quippe Trinitas, interuenit ad Christi formationem; Pater Filium mittendo, Filius terminando humanitatem, Spiritus sanctus Virgini obumbrando, & supplendo creati Patris officium. In ratione ergo principij, ad dandum Christo esse interuenientis, B. Virgo compleuit Trinitatem, quæ non nisi interueniente materno ministerio, conferre Christo esse, decreuerat. Quod vnum voluisse Hesychium, inde patere videtur, quod ad monstrandum illud in Virgine Trinitatis complementum, hanc proferat dicti sui rationem; *quandoquidem & Spiritus sanctus adueniebat, & Pater obumbrabat, & Filius inhabitabat.* Quò refert verba Angeli Lucæ 1. *Spiritus sanctus superueniet in te*, en Spiritum sanctum; *& virtus altissimi* (hanc Hesychius cum plerisque Doctoribus, intelligit Patrem) *obumbrabit tibi, & quod nascetur ex te, vocabitur Filius*

*Dei.*en perſonam Filij:atque adeò Virgo, interuênit ad Incarnationem cum tota Trinitate, eámque compleuit ad tanti operis executionem.

Has ego ſententiæ Heſychij interpretationes à grauitate, ſubtilitate, & conformitate cum exquiſita Virginis gloria commendari, facilè audiam, ſi titulus ille B.Virginis *Complementum Trinitatis*, non vt ab Heſychio, & ex eius mente prolatus, ſed vt ſeorſim ab eius oratione ſpectatus, & aliunde Virgini attributus proferatur. Nam vt ex Heſychij oratione deſumptus,non eſt ad rem, cum Heſychius eum non proferat vt Virginis titulum, ſed omnia alia ſpectet. Periculum autem eſt, ne alleganti ad eam mentem Heſychium, occinat quis illud S. Hilarij lib.1. de Trinit. [Optimus Lector eſt, qui dictorum intelligentiam expectet ex dictis potiùs, quàm imponat;retulerit magis quàm attulerit, neque cogat id videri dictis contineri, quod ante lectionem præſumpſerit intelligendum.] Vt perſpicuum fiat id iure in hac Heſychij obtorſione occini poſſe, profero integrum Heſychij

locum,

locum, cui prætenſus B. Virginis apud eum titulus, implantatur. Ait Heſychius, varios Patres, variis perhonorificis titulis decoraſſe B. Virginem, & in his aliquos vocaſſe eam, [Arcam, arca Noë latiorem, longiorem, illuſtriorem.] Huius dicti hanc cauſam ſubiicit Heſychius. [Illa, *(arca Noëtica)* erat animalium arca, hæc autem arca vitæ. Illa corruptibilium animalium, iſta verò vitæ incorruptibilis. Illa ipſum Noë, hæc verò ipſius Noë factorem portauit. Illa duas & tres contignationes & manſiones habebat, hæc autem vniuerſum Trinitatis complementum: quandoquidem & Spiritus ſanctus adueniebat atque hoſpitabatur, & Pater obumbrabat, & Filius vtero geſtatus inhabitabat. Spiritus enim ſanctus (ait Gabriel) ſuperuenier in te, & virtus altiſſimi obumbrabit tibi. Ideóque & quod naſcetur ex te ſanctum, vocabitur Filius Dei.] Non plura in hanc rem Heſychius. Ex quibus nemini in mentem venire poſſit, vt eruat illum Virginis titulum, *Trinitatis complementum*, niſi voces illas à corpore orationis Heſychij auulſas legat. Ex textu enim perſpicuè apparet, non
eſſe

esse hunc Hesychij sensum, *B. Virgo est complementum Trinitatis*; sed illum potiùs; *B. Virgo habet complementum Trinitatis.* Quærebat enim analogias Virginis cum Arca Noë, de qua dixerat; *illa habet tres contignationes & mansiones:* subditque de Virgine; *hæc autẽ vniuersum Trinitatis complemẽtum:* supple, *habet*, hoc est totam eius plenitudinem, totam sanctissimam Trinitatem tribus constantem personis. Græcè; αὕτη δὲ ὅλον τῆς τριάδος τὸ πλήρωμα. Hoc verè à se dici, seu Virginem verè habuisse totam Trinitatem, quod multo illustrius est, quàm habere tres contignationes, inde probat Hesychius, quod Pater in Virgine fuerit obumbrans, Spiritus Sanctus superueniens, Filius gestatus vtero. Quid hæc, ad Virginem honestandam titulo *complementi Trinitatis?* Potuit quidem inde erui titulus, *habentis in se totam & completam Trinitatem*; vel *habentis complementum Trinitatis*, sumpta voce *complementum*, in casu accusandi: sed quia aliud est habere, aliud esse, vt benè ait Tertull. l. contra Prax. cap. 10. inferre inde non licuit, eum titulum in casu nominandi, *Complementum Trinitatis*,

siue

siue non licuit inde inferre, *B. Virgo est complementum Trinitatis.* Nisi si ex eo quod Petrus & Paulus, sic comparentur. *Petro sunt liberi multi, Paulo autē vnicus,* inferre quis velit, dictum esse, Paulum esse filium vnicum. Si vox Græca πλήρωμα, expressa ab Interprete fuisset per vocem *plenitudo*, (vt aptius certè fuisset,) præclusa esset tam multiplex optimorum ingeniorum negotiatio circa Hesychij mentem, & hunc Virginis titulum.

OBSERVATIO IV.

Quomodò temperanda quædam Dei & Christi nomina, à SS. Patribus B. Virgini attributa.

NON paucos esse titulos ex iis quos ex Patribus in Nomenclatore retulimus qui videantur proprij esse Deo aut Christo, lectori vel oscitanti perspicuum fuerit. Eiusmodi est quod B. Virgo dicatur *mater gratiæ, causa salutis, radix gloriæ.* An non hæc propria Deo, de quo Dauid disertissimè pronunciauit, *gratiam*

&

& gloriam dabit Dominus? Illi verò tituli videntur esse Christo proprij, *spes nostra, reconciliatio nostra, mediator noster.* Nam mediator, vnus est Christus teste Apostolo. Ipséque solus est propitiatio & reconciliatio nostra, vt idem Apostolus frequentissimè iterat. In eum spem defigimus, iuxta illud tanto ante à Propheta prænunciatum, & de Christo expositum ab Apostolo, *qui exurget regere gentes, in eum gentes sperabunt.* Quomodò igitur hæ velut characteristicæ Christi notæ & incommunicabilia nomina, transferuntur ad Deiparam; nec hoc à rudibus, sed ab ipsis Patribus, quibus frequentissimas esse prædictas & similes B. Virginis appellationes, notum est ex Nomenclatore?

Ringuntur ad has voces Hæretici. Idololatriam meram hanc esse, & abiecto Christo, Deam recentem confingi, expostulant. Lutherus vt solet Monachos libenter mordere, hunc ait esse Monasticum Gnatonismum perditissimum, ad demerendas mulieres. Vah scelus! Num sic faciebas filiabus Israël, & illæ aggaudentes loquebantur tibi? Melancthon in

locum

locum Christi successisse Mariam, flebiliter deplorat, Caluinus virulentissimè de more & malignissimè, non de sacrilegio tantùm, quo Christus de solio deiicitur & ad subsellium redigitur, sed etiam de atroci in ipsam Virginem iniuria, per hos titulos irrogata, litem mouet. *Atrocem enim* (inquit) *iniuriam Mariæ faciunt, quādo vt mentitis eam laudibus deforment, Deo eripiunt quod suum est.* Ex scriptis variorum sectariorum, multos huiusmodi grunnitus proferunt Canisius l.5. Marial.cap.11. & Iodocus Coccius t.1. Thesauri lib.3.art.5. *initio.* Sed quid scripta scrutamur, cum spelæa & haræ istiusmodi Satanæ emissariorum, nullis aliis frequentiùs resonent clamoribus, quàm quos ementitus zelus in hanc vt obtendunt, impietatem & idolomaniam extorquet?

Cæterum veneratio quam SS. Patres his titulis Deiparæ exhibent, tantū abest ab impietate & idololatria, quantum Sectarij à sana mente. Falsum quippe, imo falsissimum est, mentem Patrum fuisse, Dei aut Christi iuribus quoquomodo derogare, eorum delatione titulorum.

Æquè

Æquè falsum ac explodendum est, B. Virginem ex Patrum sensu pro Dea haberi, aut supra puræ creaturæ gradum extolli, vel deformari mentitis laudibus. Quin potiùs vniuersus honor huiuscemodi titulis B. Virgini per Patres exhibitus, in Deum denique ac Christum refunditur: cum non nisi in ordine ad Deum & Christum exhibeatur. Sensus enim ferè est, B. Virginem impetrandò à Deo, aut rationè producti Christi, atque adeò non nisi mediatè & per Christum, hoc aut illud posse, quod esset alioqui Deo aut Christo proprium. v. g. tituli illi, *fons gratiæ, causa salutis, radix gloriæ*, sunt prærogatiuæ Dei propriæ, si formaliter, & immediatè ac independenter ab alio, accipiantur: & hoc modo non attribuuntur Virgini ab vllo Patrum. Si tamen habeatur ratio impetrationis, qua B. Virgo exorat nobis gratiam, & salutem ac gloriam; aut si attendatur, quod per Christum quem produxit, eadem cœlestia munera assequimur, rectè iis titulis insignitur; nimirum mediatè, atque causaliter remotè, quo pacto non sunt Deo proprij. Similiter Christus iure peculiari & incommu

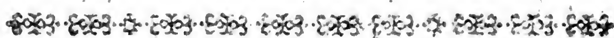
incommunicabili, dicitur propitiatio & reconciliatio nostra; nempe per seipsum, & in sanguine suo. Hi ipsi tituli aptantur aliquando Virgini à Patribus, ad significandum eam mediatè ac per Christum quem edidit, esse nostram cum Deo recõciliationem: quod est reuera fontem illius boni immediatum & proximum statuere Christum, eique totum decus quo Virgo honestatur adscribere; Virginem autem non nisi Christi radiis collucentem exhibere. Ex quo liquet, omnem erga Deum ac Christum iniuriam exulare ab hoc negotio, de quo accuratiùs tractando titulum Christi redemptoris. De nomine *mediatricis*, in quo hæretici magnam vim faciunt, minor reuera est difficultas quàm de prædictis nominibus. Neque enim sensus est, B. Virginem esse mediatricem nostram ponendo manum suam in ambobus, quod fecit Christus satisfaciendo Patri pro humano genere, mediator in eo genere singularissimus; sed sensus est, B. Virginem esse mediatricem ad ipsummet mediatorem, precando, & sua merita allegando pro nobis. In quam rem plura, tractando titulũ Christi mediatoris,

mediatoris, vbi nihil Christi iuribus decedere ex attributo Virgini per aliquos Patres nomine *mediatricis*, liquido monstratur, post Canisium lib.5.Marial.cap. 12.& Salazarium lib.de concept.cap.21. Quinimo vt rectè dixit S. Hildefonsus serm.3.de Assumpt. [B.Virginis honor & gloria; laus & gratiarum actio est redemptoris.]Et de hoc nulli esse dubium, contestatur Autor Sermonis de Assumpt. ad Paulum & Eustochium t.9.Hieron.

Apparebit longè iniquissimam esse hanc Sectariorum de aliquibus Dei & Christi nominibus ad B. Virginem in sensu inferiore accommodatis expostulationem, si animaduertamus præiuisse nobis exemplo Spiritum sanctum, qui per scriptores Canonicos, illos dixit Deos ad quos sermo Dei factus est: & Christi nomen, ad quoscunque Christi imitatione vitam exigentes, diffudit. Notauit hoc optimè Nazianzenus orat.21. exornans S. Athanasium, iis ad eum accommodatis quæ de Christo dicta erant ab Apostolo. [Quid autem (inquit) vobis hominem describere attinet; quem Paulus anteuertés depinxit, cum Pontificem illum

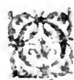
illum magnum qui cœlos penetrauit, deprædicat? Huc enim vſque progredi non dubitabit oratio, cum ſcriptura eos qui ſecundùm Chriſtum viuunt, pro Chriſtis agnoſcat.] Excuſat vt vides Nazianzenus, ſuam illam (vt videri poterat,) audaciorem aptationem verborum Pauli de Chriſto, ad Athanaſium; quod ſcriptura ipſa, voces Chriſto proprias nobiſcum communicet abſque ſcrupulo, per aliquam accommodationem, cum ſupremo & inabdicabili ad eas Chriſti iure cohærentem. Id ſi erga alios valere poteſt, multo ſanè magis valere debet erga Deiparam, quæ propiùs Chriſtum contingit, & ei quàm viciniſſimè, carnis & morum neceſſitudine iungitur. Ob quam etiam cauſam, non deeſt, qui loca pleraque Scripturæ de Chriſto apertè exarata in ſenſu primario, contendat ad B. Virginem pertinere in ſenſu ſecundario, intento à Spiritu ſancto, ita vt non ſit tantùm ſenſus accommodatitius ex arbitrio & applicatione voluntaria Eccleſiæ, huiuſmodi loca de Chriſto prolata, Virgini aptantis in præcipuis celebritatibus eiuſdem Virginis, vt quæ ex cap. 8. Prouerb.

uerb. & ex cap.24. Eccleſ. de æterna ſapientia ſeu Chriſto dicta, B. Virgini tribuuntur in Feſtis Conceptionis & Natiuitatis eiuſdem, aliiſque nonnullis. Ita Alcaz. in cap.12. Apocal.verſ.1.notat.2. Sed nobis ea ſenſus accommodatitij profligatio, & transformatio in literalem tametſi minus præcipuum, neceſſaria non eſt: videtúrque euerti exemplo applicationis verborum Chriſti de Magdalena, *Optimam partem elegit ſibi Maria.* ad B. Virginem. Nemini quippe perſuadendum puto, vt ſenſum qui prout accommodatitius, eſt optimus, prout autem verbis illis tali Chriſti orationi implantatis ſubiectus eſt planè diſtortus, & extra rem, velit eſſe à Spiritu ſancto intentum pluſquàm vt accommodationem.

OBSERVATIO V.

Quis vſus Nomenclatoris, & aceruationis tam multorum immaculatæ Virginis nominum.

OMNINO multiplex, iſque haud exiguus, ex hac tot nominum B. Virginis

nis addensatione, haberi potest. In primis enim constare hinc potest, quæ & quanta sit B. Virgo. Iuxta illud S. Epiphanij hær. 78. [Ex nominibus epithetis etiam virtutis signa elucent. Dignitates enim appellationum acceperunt iusti vnicuique decenter, & prout congruum fuit. Et Abraham quidem impositum est epitheton *amicus Dei*, & non dissoluetur. Iacob verò vt *Israël* vocetur, & non alterabitur. Et Apostolis *Boanerges*, & non relinquetur: & sanctæ Mariæ vox *Virgo*, & permansit sancta.] Igitur similiter æstimandum tunc erit quanta sit B. Virgo. Quæ æstimatio dici vix potest, quàm vberes fructus idoneo æstimatori possit aduehere. Nam iudicium ritè conceptum de eminentissima matris Dei dignitate, & pretio supra omne pretium, tam eximij operis diuinæ dexteræ, non potest non habere adiunctos incensos affectus amoris & fiduciæ erga tantam Virginem, quibus affectibus nihil est fructuosius in vita hominibus. At non apparet, vnde conuenientiùs ac solidiùs efformari queat iudicium quod dixi de B. Virgine, quàm si sensa summorum in

Dei Ecclesia ingeniorum perspiciantur. Cum enim tantos viros, non mentis præstantia defecerit, non copiosa Spiritus sancti illustratio, non vllum ex naturalibus, aut supernaturalibus adminiculis quæ suppetere possunt ad ritè pronunciandum de re aliqua; vix quisquam erit adeò rupex, vt ei tot insignium Patrum sensa in Nomenclatore expressa, non sint satis supérque, ad insigne & luculentum de B. Virginis exquisitissima dignitate, summáque eminentia, præiudicium. Vnde continget, vt eam ipse quoque in animo suo efformet tantæ matris notionem, quæ illam deceat, sitque solidum fundamentum eorum quos præmisi, & aliorum vtilissimorum affectuum.

Vsus deinde nec modicus, Nomenclatoris esse potest, ad laudandam priuatim, vel inuocandam B. Virginem. Non enim quoruncunque est B. Virginem laudare, iudice Basilio Seleuciæ orat. 39. *initio*, sed dũtaxat [hominum perspicacissimorum, quíque corpore & animo syncerè expurgati, necnon emicatione quadam diuinæ gratiæ affatim illuminati, debitam Dei matri laudationem plenè concinnent.]

Hos

Hos vbi meliùs reperias, quàm inter SS. Patres? Itaque nihil opportunius, quàm eorum verbis magnæ matri laudes pangere, quæ quod à laudatis viris ſint profectæ, meritò magni fiant, nec laudantis vilitate obſoleſcant. Ac ne quis cauſetur, deeſſe ſibi facultatem panegyricum concinnandi ex titulis in Nomenclatore deſcriptis, facilè occurritur, non quæri ad hanc rem dicendi facultatem. Nam nemo adeò rudis eſt, ſi legendi ſaltem non ſit imperitus, quin poſſit lectis aliquot ex iis titulis affectu laudandi B. Virginem, eximiam ei Doxologiam pangere. Eſsétque factu optimum, varios titulos pro varietate literarum initialium diſpertiri in varias occaſiones, aut in varios dies: v. g. prima die, recitando titulos quorum initium eſt ab elemento A. Die altera eos quorum initialis litera eſt elementum ſequens. Quod de priuata laudatione dixi, æquè locum habet circa inuocationem. Nam commutato caſu nominandi, quo tituli inſerti ſunt Nomenclatori; in caſum vocandi; (quanquam vt plurimum idem eſt vocis cortex pro vtroque caſu,) constructa habebitur ex cuiuſuis literarij

elementi serie, insignis formula litaneutica. Eiusdem verò formulæ, siue laudandi, siue inuocandi animo adhibitæ, percommodus esse vsus potest, inter recitandum Rosarium B.Virginis, subiungendo cuilibet Decadi, seriem titulorum vnius literæ, eo modo quo Nauarrus Miscell. 33.de Orat. piè docet à se factum, subiectis post singulas Decades benedictionibus, ad quas varios Cœlitum ordines aduocaret. Hymni certè plerique & orationes Græcorum, vt in Florilegio Buteonis, & apud Cosmam Hierosolymitanũ, ac Damascenum videre est, vix aliud sunt quàm series huiusmodi titulorum.

Quis verò vsus esse possit Nomenclatoris, ad collaudandam publicè B.Virginem, siue sacra concio de ea sit habenda, siue inter eruditos ac pios de tantæ matris laudibus declamandum, nihil attinet exponere. Neminem enim latere potest hæc opportunitas. In sacris literis nuda nomina, fauissas esse opulentissimas, præclarè tradunt Eusebius 11. histor. cap.4. Petrus Chrysol.serm.154.& fusè ac egregiè S. Chrysostomus hom.31. in epistolam ad Rom. deueniens enim ad calcem illius

illius epiſtolæ, vbi Apoſtolus catalogum duntaxat nominum contexit, cum ab aliquibus ea pars Paulinæ epiſtolæ minoris fieret, quod nudam ſeriem nominum contineret; grauiter è contrario S. Chryſoſtomus, conteſtatur hanc eſſe indigniſſimam iniuriam & ſocordiam.[Eſt enim(inquit,) & in nudis hiſce nominibus magnum inuenire theſaurum.] Proportione ergo ſeruata, in vna vel paucis vocibus, quibus conſtant ſinguli tituli à SS. Patribus tributi B. Virgini, magnæ myſtici auri maſſæ latent; magnum eſt inuenire theſaurum, quo eruto diteſcat Orator, & ſanctè locupletetur auditor. Eo autem facilius eſſe poterit, citra ſacri Oratoris laborem, diffundere orationem, aut concionem in expoſitionem alicuius tituli in Nomenclatore propoſiti, quod non contenti nudum titulum apponere, & Patrem ſignare à quo ſit adhibitus, locum quoque vnde depromptus eſt, annotauimus; & plerunque non vnius, ſed plurium SS. Patrum; apud quos non rarò in tituli illius Virginei cauſas & adiũcta excurritur: quæ eſt Oratori ſacro copioſa ſeges ad publicè agendũ ac diſſerendũ.

Extremum locum dabo illi vtilitati Nomenclatoris, quæ tametſi non tam multorum eſt, ideóque poſtrema proponitur, eſt tamen verè luculenta. Pleriſque placent ſacræ commentationes & meditationes de Deipara: quam in rem libelli extant permulti, magis minúſve inſtructi pro Autorum opulentia aut paupertate. Habent hîc pij, totidem lectiſſima meditationum ſacrarum argumenta de B. Virgine, quot eius titulos continet Nomenclator. Argumenta verò non ieiuna & ſucci vacua, ſed reficiendæ dulciſſimo pabulo animæ valdè accommodata. Nihil porrò facilius, iis qui non prorſus rudes fuerint piè commentandi ac meditandi res ſacras, quàm ex huiuſmodi titulis meditationem contexere; conſiderando primùm abſolutè, tum comparatiuè, naturam & decus tituli qui meditandus proponitur: vnde eximia perfectionum B. Virginis æſtimatio concipiatur; non ſine complacentia & gaudio, quòd Deus ſanctiſſimam Virginem ſic honeſtarit, & adhibita gratiarum actione Deo pro Virgine eam ob cauſam. Deſcendendum inde ad nos ipſos, & quantum ab ea

Virginis

Virginis prærogatiua abſimus, imo è contrario quantis ſcateamus defectibus & vitiis cum illa Virginis prærogatiua pugnantibus, conſiderandum in conſpectu Dei ac B. Virginis, non abſque confuſione & gemitu. Clauſula apponenda, excuſo robuſto rectè deinceps viuendi, & vitam conſentaneè ad Virginis perfectionem exigendi propoſito; quod quia abſque ſuppetiis cœleſtibus abiret in fumum, præ ſocordia noſtra & inſtabilitate; apprecandus ex animo cœleſtis afflatus per Virginis merita, & eximium Dei in illam amorem. Dedi ſpecimen abſolutiſſimæ meditationis de ſingulis titulis B. Virginis in Nomenclatore propoſitis, vt proinde liquere videatur, hoc quoque commodum, præter anteriora, poſſe è Nomenclatore reportari.

GLOSSARIVM
AD NOMENCLATOREM.

MELIVS cum intellectu nostro actum iri, si res ipsæ nobiscum non per voces vicarias colloquerētur, Euripidis apud Stobæum serm. 82. de ea vocum vicariarum exclusione votū docet, & difficultas frequens circa voces, aditu rerum intercludentes, testatissimum facit. Eapropter non externi modò, sed etiam nostri, operam circa voces, necessariam plerunque duxerunt. Aristoteles vestibulum Metaphysicæ, (sic enim Commentator de lib. 5. primæ philosophiæ pronunciat;) vocum deinceps vsurpandarum

enucleationi addixit. Quanti id ſit, Ruffus Epheſius initio tractationis de partibus humani corporis, pulchrè expreſſit. E noſtris, teſte Anaſtaſio Sinaita cap. 3. ὁδηγῦ *ſub finem*, Clemens iam olim in eam rem incubuit. Idem poſtea præſtitere Athanaſius libello definitionum Theologicarum, S. Auguſtinus in libris locutionum, Eucherius in formulis intelligentiæ ſpiritualis, & tanto poſt quoad Scholaſtici minutiloquij voces ac formulas, Scotus libello de definitionibus, ac Gerſo parte 4. libello de iiſdem definitionibus, hoc eſt, de notione vocum Theologicarum abſtruſiorum. Quod ergo Nomenclator Marianus, nonnulla B. Virginis nomina elucidationis indiga contineat, viſum eſt hanc remoram Lectori minùs perito amouere, obſcurioribus quibuſque

busque nominibus, initialium elementorum ordine digestis in breue Glossarium, quod tametsi exile ac tenue, spes iniicitur non vacaturum fructu studiosorum Deiparæ, eóque pretio operæ quod Virgo ipsa quomodocunque in eius elucidationem incumbentibus ostentauit.

Adiutorium Altissimi.

HOc titulo B. Virginem decorat Hugo Card. in Psalm. 90. quia iuuat Christum ad saluandum genus humanum. Intelligi autē potest B. Virgo Christum ea in parte iuuare multipliciter; ac nominatim precando & impetrando nobis opportuna ad salutis assecutionem subsidia, tam temporalia quàm spiritualia: quod præstare cumulatissimè B. Virginem, monstrat accuratè Amed. Lausan. homil. 8. & subiectis exemplis omnis generis, Ioan. Bonifac. in histor. Virginali toto lib. 3. & 4. ac Spinellus de Throno Dei c. 36. à num. 24. ad 46. Verùm Hugo

alia ratione adiutorium illud Christo à B.Virgine exhibitum interpretatur; assumens ex cap.2. Geneseos, fœminam viro coniunctam, dici ab ipso Deo *adiutorium viri.* Nam fœminæ structuram moliens Deus, dixit, *non est bonum hominem esse solum; faciamus ei adiutorium simile sibi.* Vnde de latere, non de talo formata est, vt intelligeretur, ex sua conditione, fœminam seruam viri non esse, nec ad seruitium datam esse, vt ait Tertullianus l.2 contra Marc.c.11.sed ad adiutorium; tam ad procreationem & educationem liberorum, quæ est S.Ambrosij de eo adiutorio sententia lib. de Parad. cap.10. quàm ad rei domesticæ procurationem: in quo Dei insignem prouidentiam obseruat S.Chrysostomus hom.22. ex variis in Matth. Desperauit tamen Anastasius Sinaita definitionem illam fœminæ, *adiutorium simile sibi*, de carnali vxore posse comprobari. Quomodo enim viri adiutorium, quæ viro prima fuit exitio? Quæ virum bicorporem sua ad eum adiunctione facit, vt differit Antiphon. apud Stobæum serm. 68. atque adeò duplici onere & cura necessariò grauat?

grauat? Ac proinde; verba illa Dei Genes. 2. in Ecclesia Christi sponsa, vera reperiri confirmat Anastasius, docens hanc esse verè Christi viri adiutoriũ. Astipulatúrque S. Chrysostomus, qui illud Psaltis, *intende in adiutorium meum, Domine Deus salutis meæ*, de Christo accipit, Ecclesiam sponsam suam Patri commendante, & vt ei prospiciat, ínque eam intendat, deprecante. Verùm quia iuxta Honorium in Sigillo B. Mariæ, ad illud Cant. 1. *osculetur me*, &c. [Cuncta quæ de Ecclesia scribuntur, de Maria etiam satis congruè leguntur.] Meritò eundem locum Genes. 2. de B. Maria accipiunt, præter Hugonem iam adductum, & S. Bernardus serm. in illud, *signum magnum*, & Rich. à S. Laur. l. 2. Neque somnianda hoc loco sunt incesta Magusæorum & Persarum cum matribus connubia. Sunt hîc omnia nitentissima. Nec in spiritu dedecet, eandem esse matrem ac sponsam. Est porrò idem, hoc sensu vocare B. Virginem *adiutorium altissimi*, ac eam nominare *matrem Christianorum*, quod faciunt quos circa eum titulum proferimus, & optimè Chrysol. ser. 146. & qui inde nostram cum Christo

fraternitatem colligit Galfridus Vindoc. ſerm. 7.

Æmulatrix prima virginitatis & integritatis.

GVlielmus Paruus (à quo eſt hoc Virginis elogium) refert illud ad virginitatis votum, primò, & ante omnes ſeu mares ſeu fœminas à B. Virgine emiſſum, quam proinde ait dictam aſcendere de deſerto virginitatis, id eſt, de virginitate tunc deſerta & exoſa; nec re conſilij, vt nunc eſt, ſed maledicti, propter illud, *Maledictus qui non fecerit ſemen in Iſraël*; quod tamen non diuinum coniugalis commercij edictum, ſed carnei populi ſenſum exhibebat. Eodem ſenſu Honor. Auguſtod in Sigillo B. Mariæ c. 4. vocat B. Mariam *primum exemplum virginitatis*: Et fœminarum quidem in lege veteri nullam prorſus profeſſam eſſe virginitatem, pro comperto habet Gulielmus, nec agnoſcit, quod Maria ſoror Moſis, virgo vixerit, vt aliqui ſunt imaginati: quia eius coniugium nullibi in Scriptura proditur. Ita Cornelius in c. 15. Exodi ad verſ.

verſ. 20. fauente aliquatenus Nyſſeno l. de S. virginit. cap. 19. Sed contrarium habet Ioſephus, nec pauci alij. Imo Iſidorus Peluſ. l. 3. epiſt. 152. eam putat dici Moſis ſororem, quia erat vxor Aaronis. Huiuſmodi enim cognatas, non Hebræis modò, ſed Gallis quoque audire *ſorores*, ex vſu eſt. Nulla igitur fœminarum ante B. Virginem profeſſa eſt ſanctam virginitatem; quin potiùs filia Iephte, quod ſe virginem morituram agnoſceret, eam ſenſu & iudicio illius tūc gentis maledictionem, expiare niſa eſt luctu trimeſtri, vt habetur Iudic. 11. E viris autem, aliqui & ij quidem pauciſſimi, virginitatem ſeruaſſe referuntur, *ſed iuſſam magis* (inquit Gulielmus) *quàm ſponte oblatam:* quo refert illud Ieremiæ cap. 16. diuinitùs indictum. *Non accipies tibi vxorem, & non erunt tibi filij & filiæ in loco iſto.* Aliqui igitur inter mares, olim virginitatem ſeruarunt, ſed citra votum: & qui hoc decus Eliæ vendicant, nullum firmum prærogatiuæ illius fundamentum proferunt. Nam Scripturæ planè ſilent. Patres autem tantùm abeſt vt annuant, vt potiùs aſſertio illa de voto virginita-

tis

tis ab Elia edito, disertè pugnet cum doctrina plurimorum Patrum, quos ingenti planè numero addensat Sherlogus Tomo 2. in Cant. vestigat. 20. sect. 2. num. 36. & alij quos produximus tractantes coniugium ratum B. Virginis. Meritò itaque Deipara, *æmulatrix prima Virginitatis & integritatis* est dicta.

Æternitas virginitatis.

ABstractum pro concreto, id est, Virgo æterna, Virgo perpetua, Virgo in æternum. Esse hunc sensum S. Isidori, cuius est hoc Virginis attributum, patet ex filo discursus. Confert enim B. Virginem cum Angelis, quos ait virgines creatos ac integros; sed integritate illa ac puritate excidisse in Lucifero, eiúsque partiariis. At B. Virgo nunquam ruit, sed semper purissima & integerrima mãsit, ac in æternum manebit. Sicut ergo Imperatorum vanitas eò quandoque progressa est, vt emphasim maiorem adhibita insolenti grandiloquentia, suam ad posteros in omne æuum propagandam memoriam, exprimeret titulo *æternitatis*; de seipsis enim in eo sensu loquentes, aiebant;

bant; *nostra æternitas*; id est, *nos æterni futuri in recordatione posterorum*, quam fœlicitatē Dauid iusto verè prænunciabat eo versiculo: *In memoria æterna erit iustus*. ita B. Virgo, voce abstracta, ad emphasim & reuerentiam maiorem, vsurpata pro voce concreta eidem respondente, dicta est virginitatis æternitas, id est, *Virgo æterna, Virgo in æternum, semper Virgo.* A S. Augustino serm. 22. de temp. in sensu adducto, vocatur *Virgo æterna.*

Ara lucis adyti.

ADytum est diuinitas. Quid enim Deitate abstrusius, aut sanctius? Lux sanctissimi illius adyti nostris oculis præ summa caligine inaccessi, Christus fuit. Nam *Deum nemo vidit vnquam, vnigenitus qui est in sinu Patris, ipse enarrauit.* Discussit ergo nobis tenebras illas Sol Christus, qui de seipso propterea verissimè dixit. *Ego sum lux mundi.* Huius lucis altare, est B. Virgo. Nam Christi vita vniuersa, quoddam veluti sacrificium continuum fuit, cuius consummatio in combustionem, (holocaustum quippe erat) āræ crucis reseruabatur. Beatissima itaque mater Virgo; siue Christū

vtero

vtero gestaret, siue pusioni in sinu suo ac vlnis abblandiretur, erat quasi ara Christi. Sanè ob hanc etiam causam, præter cæteras, dicta est altare thymiamatis, quia suaueolentissima fragrantia Christi quē S. Cyrillus l. ad Reginas & l. 9. in Genesim *sub finem*, bonum odorem Patris vocat, ex ea prodiit. Nec est inuerisimile eam *lucem adyti*, φέγγος βωμίδος, referri ad ignem in altari thymiamatis positum. Nam quamuis altare illud non esset in Sanctis Sāctorum, sed in ea templi parte quæ *Sanctum* dicebatur: tamen quod ea pars omnibus promiscuè non pateret, participare potuit nomen adyti, quod etiam ad vniuersum templum ex vsu satis vulgato diffundi potest. Quid si verò quandoquidem Suidas v. πυρεῖον, Pyræum Persicum quo sacer ignis in adytis asseruabatur, interpretatur *thymiaterium*, ad aliud thymiaterium alluditur? Fortassis inquam Autor hymni Græcanici, è quo elogium Virginis de quo agimus, depromptum est, non lucem qualemcunque, sed ignem voce φέγγος vtrumque notare apta signare voluerit, alluseritque ad sacrum ritum Persicum, vt sæpè alias

a

à Græcis fieri , eſt extra dubium. Perſæ ergo ignem ſacrum qui illis pro numine erat, intra adyta quædam altari impoſitum, adhibitis perpetuis fomentis, aſſeruabant quàm diligentiſſimè, neç niſi moriente Rege extingui ſinebant , vt notat Diodorus lib. 17. agens de iuſtis Hepheſtioni per Alexandrum Perſico ritu decretis. Eum ignem quem Curtius lib. 4. ob perpetuam pabuli ſubminiſtrationem *æternum* nominabat, Strabo lib. 15. ἄσβεστον πῦρ, adytis contineri ſolitum, monſtrant illa Claudiani lib. 1. de laud. Stilicon.

——*penetralibus ignem*
Sacratum rapuere adytis.

Nec altare deerat ; quandoquidem illa etiam ſacri huius ignis exigua portio (vt loquitur Ammianus l. 23.) quæ vt fauſta Aſiaticis, id eſt, Perſicis Regibus præibat, in altari præferebatur. Vnde illa Darij ſumma & grauiſſima ad milites obteſtatio *per æternum ignem, qui præfertur altaribus.* Sũt apud Eccleſiaſticos Scriptores, nonnulla huius Perſici ritus teſtimonia, vt apud Socratem l. 7. hiſtor. cap. 8. cum de Marutha; & apud Theodoretum lib. 5. hiſtor. cap. 38. narrando factum Audæ

Epiſcopi;

Episcopi;ac etiam apud Euagrium lib.5. cap.14. vbi de victoria, quam Curs Scytha, Dux Tiberij contra Chosroëm obtinuit;& denique apud Zonaram in Heraclio;quem Ioan.Tzetzes Chiliade 3.cap. 66.hæc Persarum sacraria,& ignem inibi in aris asseruatum, disiecisse, cum laude memorat. Igitur B.Virgo allusione facta ad hunc Persicum ritum Græcis notissimum, potuit dici *ara ignis* verè sacri,verè adyti, & imperuij, verè Dei, in cuius cultu timendum non sit sannis illis,quas Max. Tyrius dissert.38. in Persas ob ignis cultum intorquet. Huius ignis ara est B.Virgo, eum quippe ignem de paternæ fornacis adyto petitum nobis exhibuit.

Autor reformationis intelligibilis.

REformatur quod priorẽ formã quam abiecerat postliminio recuperat.Nec sermo est de forma nisi accidentaria,quæ eadem est cum pulchritudine,vt Ioannes Nider lib.2.de Reformat. religios.cap.1. post Vlricum de Argentina & alios disserit.Hæc enim est forma ad quam fit regressus,& quæ subiecto perstante eodem, abit & reuenit. Ea forma, in nobis est imago,

imago,ac ſimilitudo Dei,quam peccando exuentes,ſuſcipimus formam belluinam, vt diſſerunt Nyſſenus orat. 1. de homin. procreat.ſub finem:S.Chryſoſtomus homil.12. & 23.in Geneſ. Rich.Victor.l.3. de erudit. inter. homin. cap. 2. & multi quos profero in Mor. diſt.4. à num.398. & diſt.3.num.108.& 109.Eſt etiam ſimilitudo Chriſti, cuius imaginis conformes,prædeſtinati ſunt electi omnes iuxta Apoſtolum Rom.8. eámque formam accipiunt quotquot Baptiſmo initiantur, ita vt dantes Chriſto nomina euadant in *Chriſtos*, vt Nazianzenus dixit orat.21. Galatas autem qui ea forma exciderant per receſſum à fide, Apoſtolus noua ſibi parturitione refingendos, donec in eis Chriſtus formaretur, pronunciauit ad Galat.4.Hinc liquet,cur B.Virgo dicatur *autor reformationis intelligibilis.* Nam & vniuerſaliter omnes, adepti per eam ſumus reformationem internam, edito nobis ab ea Chriſto,qui factus eſt omnibus reparatio & reſtitutio in integrum; & ſigillatim, magnæ parti eorum, qui ad cor redeunt,& internam pulchritudinem ſeu gratiam recuperant, B. Virgo ſuffragatione

gatione & interuentione sua, autor est pœnitentiæ veræ, qua forma illa interna renouatur in nobis; vt propterea B. Virgo dicta legatur *Ianua pœnitentiæ*, & *Refugium peccatorum*, in quam rem plenè Richardus à S. Laur. lib. 4. & alibi: & pulchrè variis adhibitis Honor. Augustod. in sigillo B. Mariæ ad cap. 1. Cantic.

Beneplacitum Dei erga mortales.

VOx *beneplaciti*, ex vsu Scripturæ quandoque sonat *reconciliationem*, quandoque benignam & fauentem voluntatem. Sic enim S. Hieronymus Psal. 68. illud Dauidis *tempus beneplaciti Deus*, interpretatur tempus reconciliationis, secutus Symmachum, qui vertit καιρὸς διαλλαγῆς. Alij verò ad illud Psal. 105. *memento nostri Domine in beneplacito populi tui*, beneplacitum exponunt, fauorem, & amicam voluntatem. Igitur B. Virgo, denominatur beneplacitum Dei erga homines, eodem modo quo aliàs ob editum ex ea Christum, denominatur propitiatio & reconciliatio mundi; nempe causaliter remotè, quia genuit eum à quo tanta bona obuenerunt mortalibus. Et potest etiam denominari beneplacitum,

eo modo quo Christus ipse eo loco Psal. 105. iuxta plerosque interpretes nominatur *beneplacitum populi Dei*, auidissimè expetentis tantum erga se Dei fauorem. Quo item sensu Ephes. 1. dicitur Deum posuisse in Christo beneplacitum suum, eam inquam ἐυδοκίαν, bonam & optimam voluntatem, qua Deus prosecutus est ab æterno genus humanum. Illius enim bonæ voluntatis obiectum, est Christus Dominus; quem quia per B. Virginem habuimus, ideò ipsa quoque, mediatè & causaliter, siue vt via ad illud primarium Dei erga nos beneplacitum, eandem beneplaciti denominationem sortitur. Et potest etiam attendi reconciliatio & fauentia, quas B. Virgo, absque ordine ad productionem Christi exorat mortalibus, per suas preces & iuges diuinorum beneficiorum imbres, quos in genus nostrum intercessione sua deuocat, impetrando eam bonam Dei in nos voluntatem. Nam eo quoque ex capite, potest denominari *beneplacitum Dei erga nos.*

Columna flammea, ad supernam deducens vitam genus humanum.

Vide v. *Nubes diei.*

Corona

Corona Virginitatis.

QVidlibet in aliquo genere vndecunque perfectum & planè conſummatum, *corona* nomine donari, receptiſſimum eſt. Sic Eccleſiaſtici 1. *Timor Domini*, vocatur *corona ſapientiæ*, id eſt, conſummata & abſoluta ſapientia. Et eodem ſenſu Siracides ibidem cap. 25. *multam peritiam*, ſiue prudentiam multiplici experimento longóque vſu collectam, (Græcè πολυπειρία,) ait eſſe *coronam ſenum*, id eſt ſummam eorum perfectionem; quæ Prouerb. 17. dicitur ſita in numeroſa propagine poſterorum: *Corona ſenum, filij filiorum.* Illuſtrat eam coronæ notionem benè multis Carolus Paſchalius lib. 1. de Coronis, cap. 1. Quia igitur nullius Virginis puritas, ad puritatem ac nitorem exquiſitiſſimum B. Virginis acceſſit, meritò à S. Cyrillo dicta eſt, *corona virginitatis*; id eſt perfectiſſima & ad ſupremum vſque nitoris verticem prouecta Virgo; abſtracto, de more, concreti vice adhibito.

Coronaria

Coronaria certantium.

QVas Græci στεφηπλόκους, vel στεφανηπλόκους; Latini *mulieres coronarias* nominauerunt, quod coronas plecterent. *Coronæ opifices*, vocauit Flaccus l. 3. Carm. Pleraque de his coronariis mulieribus eruditè collegit Paschalius lib. 2. de Coron. cap. 12. Beata igitur Virgo, coronaria certantium dicta est, quia hîc in vitæ scammate viriliter se gerentibus, plectit coronas; impetrando illis vires ac robur, vt superiores euadant, sicque pertingant ad coronam. Sanè à D. Bonauent. in Litaniis quæ leguntur t. 1. Opusc. parte 2. salutatur *Confortatrix Martyrum*; & apud S. Birgittam in serm. Angelico cap. 19. Angelus ait eam fuisse sicut Magistram Apostolorum, & Doctricem Confessorum, ita *Consolatricem Martyrum*. Id quod illustrissimè micuit in martyrio SS. Theodori ac Theophanis fratrum, sub Leone Armeno, quod Surius mense Decembri repræsentauit ex Metaphraste: & recentiore memoria, hoc est 1465. Andreas Chius omne Turcicum ingenium in tormentis faciente B. Virgine

gine omnino mirabiliter exhausit, vt scripsit Trapezuntius in historia huius Andreæ.

Quòd si pacem Ecclesiæ attendamus, eáque certamina quibus semper in hac etiamsi in speciem vmbratica vita locus est, vt S. Cyprianus egregiè prosequitur initio libri de mortalit. & Rich. Victor. tract. 1. de statu inter. hom. omnium grauissima certamina sunt prælia castitatis, iudice S. Augustino l. de honest. mul. cap. 2. & Cassiano lib. 6. de institut. cap. 1. At præsentissimam in hoc genere Reginæ Virginum tutelam, quæ apud Bonifacium lib. 4. histor. Virg. c. item 4. leguntur, aliáque & antiqua & hodierna exempla absque numero vbiuis prostantia contestantur. Ex eis namque manifestissimè liquet rectè omnino S. Germanum Orat. de Præsent. Deip. dixisse B. Virginem esse roré æstus nobis inexistentis, & guttas cœlestes frigidæ igni nobis natiuo affusæ. Eodémque sensu tametsi sub contraria planè metaphora Ioannes Geometra hym. 1. dixit B. Virginem esse igni ignem. Impuros quippe & profanos ignes nostros admoto cœlesti igne profligat.

fligat. Experta hoc S.Iustina, cum eius pudicitia per flammas à Cypriano tunc Mago excitatas periclitaretur. Ex quo enim B.Virginem interpellauit, refrigerium sensit, vt scribit Naz.orat.18.num. 19.Sanctam Eugeniam in castitatis apud Melanthiam grauissimo discrimine persensisse in media fornace Babylonica quasi ventum roris flantem opera B.Virginis, cuius se clientelæ commiserat, scribit in eius rebus gestis Metaphrastes mense Decembri: consulendus quoque mēse Ianuario in Actis SS.Iuliani, & Basilissæ, quorum exquisito nitori B.Virgo tutela fuit. Igitur B.Virgo fauore suo ac precibus est horum certantium coronaria. Præterquam quod per Christum robor lassis omnibus atque certantibus contulit. Et hanc ob causam Honorius Augustod.in sigillo sub initium, tractans cur in festo Deiparæ Assumptæ Epistola ad sacrum legatur ex libro Ecclesiastici accommodans Virgini illud, *quasi palma exaltata sum in Cades.* ait. [Palma datur victoribus, & hoc *Cades*, id est, *sanctificatis*, quibus Virgo alma extat sanctificationis palma, dum per eius generosam so-

bolem nanciſcuntur victoriam & ſanctificationem.]Itaque præter Agonotheten, quem Chriſtianis certaminibus præficiebat Tertullianus l.ad mart. cap.3. Deum viuum & eorundem Epiſtaten Chriſtum Iesvm ac Xyſtarchen Spiritum ſanctum, habemus Coronariam Deiparam, cuius interuentione ſperanda *corona æternitatis, brabium Angelicæ ſubſtantiæ, politia in cœlis, gloria in ſecula ſeculorum*, vt ibidem loquitur Tertullianus.

Declaratio occultorum diuinæ incomprehenſibilitatis.

SEnſus maximè genuinus eſſe videtur, quod B.Virgo ſit declaratio occultorum Dei, quia myſterium à ſeculis abſconditum, & illa incerta ac occulta diuinæ ſapientiæ, quæ Angelos quoque latuerant, exorto de Virgine Chriſto, atque adeò per Virginem, innotuerunt, non hominibus modò, ſed etiam Principatibus & poteſtatibus cœleſtibus per Eccleſiam, vt Apoſtolus docet. Quid ſi etiam B. Virgo appellata eſt declaratio occultorum Dei, quia quantus ſit Deus, (quod

(quod est hominibus occultissimum,) ex nulla pura creatura tam benè manifestatum est? iuxta illud Chrysologi serm. 140. [Quantus sit Deus, satis ignorat ille qui huius Virginis mentem non stupet, animum non miratur.]

Diarium vnicum, Domini creaturæ.

AMbiguum esse potest, an Græci Hymnographi, cuius est id Virginis elogium, sensus fuerit, B. Virginem fuisse diarium Domini creaturarum, an verò fuisse & esse diarium creaturæ, ad Deum plena subiectione pertinentis. In vtroque sensu, rectè in B. Virginem cadit hic titulus. Fuit quippe B. Virgo diarium Christi, Domini creaturæ, cùm eum sola Virgo lactabat vbere de cœlo pleno. Est enim diarium, victus & cibus quotidianus, iuxta illud Martialis.

Sed lupus vsurā, puerique diaria poscunt.
Nos quoque in hac miseriarum valle, pressi fame vniuersos mortales vrgente, ab hac muliere forti prædam & cibaria accipimus; cum ratione Christi, qui est panis vitæ, quem hæc mulier in farinæ

ſatis tribus fermentauit & coxit, nobíſque edendum appoſuit, iuxta præclaram S.Bernardi diſputationem ſerm.de tribus mixturis, tum ratione aliorum piæ animæ eduliorum, quæ B.Virgo veluti diurnum demenſum, piè ad eam accurrentibus ſuppeditat.

Eſt verò alia Diarij notio, pro libello in quo ſignata habentur geſta quotidiana. Et hac ratione B.Virgo fuit diarium vnicum Chriſti,Domini creaturæ. Quidquid enim circa Chriſti conceptionem, Natiuitatem, infantiam,pueritiã, & reliquam eius ætatem vſque ad initã prædicationẽ nouimus, manauit à B. Virgine, quæ conſeruabat omnia verba hæc in corde ſuo. Studiosè inquam annotabat, omnia ad eas Dei puſillitates pertinentia. Vnde poſtea ſacri Euangeliſtæ,(præſertim Lucas,vt notat Tol.in cap.1.Lucæ annot.6.)cæteríque fideles ea didicerunt. Eſt inſuper hoc pacto B. Virgo diarium noſtrum, qui ſumus antonomaſticè *creatura Domini.* Norma enim ad quam vitam quotidianam exigere debemus, Deipara eſt. Extant Diaria Chriſtiana complura, quibus pij Chriſtiani per ſingulos dies

dies congrua acta ſignantur. Sed nullum exquiſitius ac dignius eſt, Virgine ipſa, quam *formam virtutis*, rectè vocauit S. Ambroſ.l.2.de Virg.

Dioptra perſpectiua, per quam illuſtrati qui in tenebris erant.

DIoptram definit Suidas, inſtrumentum Mechanicum, per quod Geometræ ex interuallo dimenſionem propugnaculorum accuratè colligebāt. Quo refert dictum Piſidæ, ταῦτα πρὸς πολλοῦ διόπτρα σοῦ βλέπεις. *Hæc multo antequàm accidant, diopta tua cernis.* Eiuſmodi eſt, qui dicitur quadrans Geometricus, vel Iacobi baculus, quibus altitudines explorantur. Vnde neſcio ſatin' commodè Iacobus Pontanus, præfatione ad Philippi Solitarij dioptram, exiſtimarit vim Græcæ huius vocis abs ſe rectè expreſſam voce *amuſſis*, ac *regula*. Congruè igitur B. Virgo dicitur dioptra: quia eius beneficio ad procul perſpicienda cùm futura, tum anteriora, Chriſto per eam nobis communicato edocti ſumus. Exorat quoque nobis temporalium & fluxarum re-

rum neglectum, discussis tenebris, quibus à prospectione bonorum æternorum prohiberemur. Sic illustramur per hanc dioptram ad procul contuendum qui in tenebris iacebamus, iuxta Andream Cretensem à quo habemus hunc Virginis titulum.

Pereruditus Interpres ad cap. 8. Prouerb. num. 298. & 299. aliter hoc Deiparæ elogiolum accepit, putans sensum Andreæ esse, quod Prophetæ, omnia quæ circa redemptionē & salutem hominum prænouerunt, à longè prospexerint per B. Virginem, quæ aditum ad omnia illa bona reserauit. Sed est id planè alienum à sensu Andreæ. A veritate autem alienum cēseo, vt in Diptychis ostendi, quod mox idem Autor de suo addit, monstrans B. Virginem factam esse ipsi Deo dioptram prædestinatorum, quos Deus tam à longè prospexit per B. Mariam, primò à Deo secundùm Christum in serie electorum præcognitam, & ita quidem vt nec alij nisi per eam sint præcogniti, etiam quoad gradus meritorum & sanctitatis quos aliquando erant adepturi. Hoc decus Virginis non esse solidum, ostensum est prædicto

prædicto loco. Quanquam non me latent, quæ ex Rabbinicis cimeliis in eam rem profert Galatinus lib. 7. de arcanis cap. 2.

Egressus diuinus seruatorum.

CONclusum erat genus humanum teterrimo carcere, vbi sub durissima captiuitate gemebat. Inde omnes per Christum, (atque adeò mediatè per Deiparam,) educti sumus, atque seruati, quo ex capite B. Virginem, *diuinum egressum nostrum* agnoscere obstringimur. Vt nominatim factum ab illis vinctis spei, olim detentis in lacu in quo non est aqua. Suam enim per Euam alteram, hoc est, per Virginem à diuturna illa captiuitate liberationem celebrantes inducuntur à variis Patribus Christi de inferno spolia opima describentibus.

Et possunt etiam attendi, qui nondum prætergressi vitæ metas, captiui apud hostes, implorata sanctissimæ Dei matris tutela, liberati sunt. Insignia exempla in hanc rem collegit Ioan. Bonif. lib. 3. histor. Virgin. cap. 10. sed illustrissima sunt

quæ recolebant ij qui hymnum acathistum concinebant, è quo titulus iste Virginis depromptus est. Legesis obseruationem 2.

Euangelista.

CVm D. Hildefonsus serm. 2. de Assumpt. B. Virginem nominasset Prophetissam, dictum suum veluti corrigens, addit vocãdam potiùs esse *Euangelistam*, quod non aliter confirmat quàm monstrando quæ B. Virgo in suo Cantico de sua inter omnes generationes celebritate prædixerat, impleta exactè fuisse. Et æquè addere poterat, quæ ibidem habet de gentium humilium allectione, & superborum Iudæorum reiectione. Nam hæc anteriùs prænunciata, ad prophetiam propriè dictam pertinuisse, notat S. Chrysost. procemio 1. in Psalmos. Videtur autem S. Hildefonsus, pro eodem habere vtrumque illum titulum *Propheta* & *Euangelista*, quandoquidem commune vtrisque est moueri à Spiritu sancto, & fundere verbum, quod non humanum verbum est, sed reuera est Verbum Dei.

Dei. Quia tamen lex & Prophetæ vſque ad Ioannem, cui B. Virgo per aliquod tempus ſuperſtes fuit, ſatius viſum eſt S. Hildefonſo, B. Virginem, Euangeliſtæ quàm Prophetiſſæ nomine donare.

Abſtrahendo autem à S. Hildefonſi mente, à quo id nomen Virgini inditum, potuit ſanè B. Virgo alia ratione, fortaſſis magis accommodata vocis cortici, dici *Euangeliſta*. Nam & Paſtoribus ac Magis euangelizauit Chriſtum, & poſt Chriſti obitum, erga varios à quibus adibatur, Euangeliſtæ partes impleuit, vt monſtratum eſt in Diptychis, ac nominatim ſanctos Euãgeliſtas de pleriſque edocuit; quod præſertim de S. Luca, haud vanus rumor vulgauit. Itaque non eſt quod quis occaſione huius tituli, in cogitationem veniat, affiicti Deiparæ à S. Hildefonſo alicuius pſeudo-Euangelij, qualia olim plurima per Hæreticos conficta, & Chriſti ipſius & variorum Apoſtolorum nomine falsò inſcripta, circumferebantur, de quibus plenè in Opere de iuſta confixione librorum, partit. 1. Erotem. 10. Quæ enim ratio effecit, vt B. Virgo in teſtem reſurrectionis Chriſti non ſit

allegata ab Euangelistis; (quod scilicet testimoniũ maternum exceptionem apud externos admisisset;) eadem ratio multò magis euincit, non expediuisse conscribi à B. Virgine Euangelium; & Deum qui omnia decenter & secundùm ordinem facit, alios gestorum Christi sui scribas meritò prouidisse demonstrat.

Exultatio olei vnctionis.

OLeum vnctionis, gratia diuina est. Qua ratione S. Athanas. orat. 2. contra Arrianos, habitualem Christi gratiam purè creatam, eruit ex eo quod Psal. 44. dicatur vnctus oleo lætitiæ. Nec aliter S. Cyrillus epist. ad solitar. accipit quod 1. Ioan. 2. dicimur vnctionem habere à sancto. Aliàs verò, oleum vnctionis designat ipsummet Spiritum sanctum, quod pulcherrimè docet S. Ambros. lib. 1. de Spiritu sancto cap. 8. & S. Chrysostom. in Psal. 44. Si oleum vnctionis sumatur in priore sensu; quod B. Virgo dicitur exultatio olei vnctionis, Prosopopœiam continet, qua rei inanimæ attribuitur exultatio, vt non semel à Da-
uide

uide factum, colles exultantes, flumina plaudentia, valles hymnum dicentes, describente. Sensus itaque est, B. Virginem, gratiæ antequàm ipsa beatum terræ suæ fructum ederet per humanam socordiam velut marcenti, ac obstipæ, contra suam naturam actuosam & viuidam, attulisse gaudium; indito tunc hominibus spiritu ardoris flagrantissimo, & ad eum animi feruorem deductis frigidissimis antea pectoribus, vt quod Isaias prænunciarat, aquæ arderent igni. Si enim gratia esset capax exultationis, exultaret haud dubiè, cùm ad actuositatem naturæ suæ conuenientem reducitur, quod habuit per B. Virginem. Et gratiam sumo completè, hoc est prout instructam virtutum infusarum ei subiunctarum satellitio: & prout munitam motionibus & auxiliis, quæ omnia quantum est ex ipsis, actuosa sunt & negotiosa. Vnde cum per hominis vecordiam non prodeunt in actum, dici possunt quasi mœrere: eo modo quo Apostolus, omnem creaturam vsque adhuc ingemiscere dixit, cum non vsurpatur iuxta finem in quem creata est. At si oleum vnctionis sumatur pro Spiritu

ſancto, non eſt obſcurum, quantopere B. Virgo Spiritum ſanctum exhilarauerit, & vitæ ſanctiſſimæ accuratione quæ Deo eſt ſumma gaudij materia, & tam multorum ad veram vitam reuocatione, vnde non modo Angelis, ſed Deo etiam exultatio.

Fibula Seraphica myſtici anthracis.

CArbunculum gemmam pretioſiſſimam, & carbonis ſpecie flammeam, Græci ἄνθρακα nominant. Huius gemmæ ſpecie Verbum Dei exhibet Anaſtaſ. Sinaita lib. 8. Hexaëm. & Virginem ac humanitatem ex ea decerptam, ait fuiſſe huius carbunculi forcipem: alludens ad Iſaiæ forcipem ex gemina huiuſmodi fibula compactum. Hícque fortaſſis eſt ſenſus Andreæ Cretenſis, à quo hunc Virginis titulum habemus. Nam adiunctum illud *Seraphica* inſinuat alluſionem ad Iſaiæ Seraphinum. Quod ſi vulgatam fibulæ notionem retinere placeat, rectè omnino dixerit Andreas Chriſtum de B. Virgine in vtero pependiſſe, vt carbunculum de fibula cui conſertus appenditur.
Nam

Nam ſiue gemmæ pretioſitatem, ſiue pulchritudinem, ſiue flammeam ſpeciem ſpectemus, nihil Chriſto matri per venam vmbilicarem veluti fibulam appenſo pretioſius, nihil coram Deo & Angelis pulchrius, nihil inflammatius. Angeli quidem vt S. Gregorius Neocæſar. orat. 2. de Annunc. animaduertit, circùm Virginis vterum, è quo myſticus hic anthrax dependebat, ſtupentes diuitias diuinæ in eo bonitatis, & miſericordiæ opulentiam, hærebant; teporis ſeſe ac rigoris damnantes, præ incendio inde emicante charitatis; cum ex Chriſto, tum etiam ex matre: cuius per tempus illud ardores, nemo ſatis aſſequatur. Nam ſi B. Elzearij matrem grauidam, tantus Dei amor, tanta terrenorum deſpectio diuinitùs occupaſſe dicitur, vt ægrè cohiberi potuerit, quominus mundo valediceret, ſéque intra cœnobium includeret, Deo in prolis quam aluo gerebat gratiam, & futuræ ſanctimoniæ præſignificationem, hanc prærogatiuam tribuente, quis dubitet in affectum charitatis tranſiſſe Mariæ viſcera, in quibus ipſa quæ Deus eſt, charitas corporaliter quieſcebat? Erat planè tunc

tunc virgo fibula seraphica. Tantúmne? Imo supra quosuis seraphicos, diuinis æstibus flagrantior.

Sed & iam fusum vtero benedictum Dei pusionem, siue è matris collo pendentem, siue per papillas matri adhærentem, & pretiosissimum ex eis nectar sugentem, non secus ac carbunculum per fibulam de pectore matris dependentem, spectare licebat. Verùm hæc Christi, tanquam carbunculi è matris pectore dependentia, perpetua non erat: sed illa, qua spiritualiter per affectum ei cohærebat. Fœminas olim parua Euangelia de collo dependentia monilium specie gestasse, autor est Isidor. Pelus. lib. 2. epist. 250. Id quod etiam habet S. Chrysost. hom. 19. ad pop. & 73. in Matth. ac homil. 43. in 1. Corinth. Videsis quæ de eo vsu disserit Gretserus l. 2. de Cruce cap. 29. excutiens difficilem in eam rem S. Hieronymi locum. Ornamentum id erat & religiosum, & decorum, in quod malè grunnit Autor Imperf. in Matth. hom. 43. Sed nihil hæc ad Christum, inexplicabile paradisi monile de matris pectore, fibula sanctissimorum affectuum dependentem. Hæc erat veritas

veritas ipsa Dei, & Deus verus, non secus ad Deiparæ pectus appensa perpetuò, quàm olim de pectore Iudicis Ægyptij apud Diodorum lib. 2. cap. 3. pendebat *veritas*, signum variis insigne pretiosis lapidibus.

Fides eorum quibus opus est silentio.

MYsteriis quibusuis Christianis, & omnibus diuinis rebus, opus est silentio, vt ipsum *mysterij* nomen docet, ab eo quod est *μύειν*. Inde caligo silentij, in mystica Theologia cap. 1. à S. Dionysio celebrata: & tanta cura seruandi silentio dignitatem suam rebus diuinis, apud primos fidei satores, vt S. Basil. fusè disserit lib. de Spir. sancto cap. 27. Idque etiam agnouisse Gentiles, S. Chrysostom. hom. 1. in 1. ad Timoth. in mor. colligit ex inscripto supernè, templis eorum, *silentio*. Verùm tametsi omnibus mysteriis nostris, silentio potius quàm discussione opus est; tamen mysterium præsertim Incarnati in Virgine Verbi, silentium deposcit. Id quod Cyrus Panopolites ex præfecto Prætorio ludificante fortuna

Smyrnæorum

Smyrnæorum Antistes, ea concione de Natali Domini qua suos Smyrnenses placauit, egregiè attigit apud Nicephorum lib. 14. cap. 36. dicens, puerperium Virginis silentio esse colendum; quandoquidem auditu solo in sanctissima Virgine conceptum esset Dei Verbum. Idque cum Maximo in Mystag. Eccles. cap. 5. in fine, rectè dicere possumus, *loquax & vocalissimum silentium*, in tanta Dei Verbi taciturnitate. Merito itaque B. Virgo dicta est *fides eorum quibus opus est silentio*; sumpta *fidei* voce, obiectiuè; quia attendendo Christum in ea conceptum, nec nisi vnum cum ea facientem, est obiectum fidei nostræ circa mysteria abditissima. Et ideo B. Virginem laudandam esse silente lingua carnis, pulchrè tradit Fulbertus serm. de Assumpt. Potest quoque B. Virgo causaliter dici *fides mysteriorum*, quia eam plerisque Deo aspirante immisit, aut exorauit. Testis Gregorius Neocæsar. vt in eius vita scribit Gregorius Nyssenus. Testis item Catharina, olim Rachel puellula Hebræa, de qua Cantipratanus lib. 2. Apum, c. 29. n. 20.

Fideiußio diuinæ reconciliationis.

ERat Deus in Christo mundum reconcilians sibi, iuxta Apostolum. Expetierant olim hanc reconciliationem ardentissimis votis Prophetæ & iusti, déque ea per Christi aduentum perficienda, diuinum oraculum exceperant. Ideò enim ab eis Christus, *pax* est appellatus, & pacem fore in terra nostra cum venisset, contestati sunt, attendentes ad pacem cum Deo obuenturam hominibus, per interuentum mediatoris ponentis manum suam in ambobus. Huius pacis & reconciliationis fideiussio, Beatissima Virgo fuit. Vnde tanta Patrum in limbo præstolantium exultatio, renunciato eius aduentu in mundum. Agnoscebant enim hac veluti fideiussione, firmari toties iteratas diuinas voces de aduentu Christi, qui non erat vltra diu differendus orta iam matre. Sicut neque post Auroram Soli præcurrentem, diu differtur exortus Solis.

Finis

Finis Testamentorum quæ nobis fecit Deus.

SCriptura ſacra, *Teſtamenti* nomine donatur, quod pactiones Dei cum humano genere initas contineat, vt D. Hieronymus notauit in cap. 3. ad Galat. & pleniùs ediſſerunt Serarius in prolegom. Bibl. cap. 26. & Ioſephus à Coſta l. 1. de Chriſto reuel. cap. 12. & 13. qui ibidem cap. 1. rectè præmiſerat, vniuerſæ ſcripturæ atque adeò omnium Dei teſtamentorum ſcopum, eſſe Chriſtum Dominum. Et quia B. Virgo vnum quid moraliter cum Chriſto facit, ratione incluſi intra eam Chriſti; haud abſurdè, ſicut Chriſtus, ſic & ipſa, finis Teſtamenti vtriuſque dicta eſt à S. Germano: concineréque videtur Autor ſermonis tertij ſuper *Salue Regina*, adſcripti S. Bernardo. Ait enim de B. Virgine. [De hac, & ob hanc, & propter hanc, omnis ſcriptura facta eſt.] Quod addit, *propter hanc totus mundus factus eſt*, excuſſum eſt in Diptychis.

Firmamentum

Firmamentum dogmatum Christi.

EAtenus B. Virgo dicitur firmamentum nostrorum dogmatum, quatenus aduersus ingruentes hæreses Ecclesiam firmat interuentione sua & precibus, ac exoratione idoneorum operariorum qui velut columnæ labantem, siue ab hæresibus, siue à corruptis moribus in hæreses denique degenerãtibus fatiscentem Dei domum suffulciant. Quod præstare nauiter B. Virginem, sæpè compertum est. Sed luculenter patuit ex eo viso quod recitat Theodoricus de Apoldia lib. 1. de vita S. Dominici c. 2. iuncto alio quo persuasum Innocentium tertium S. Francisco annuere, scribit S. Bonauentura. Ex ea verò opportuna suppetiatione aduersus hæreses, & hæreseon plantaria, quibus infœliciter sobolescentibus dogmata Christiana exarescerent, datum est B. Virgini titulus *interemptricis cunctarum hæreseon in vniuerso mundo*, vt dictum est sub finem Diptychorum, ex nonnullis Patribus, quibus addendus est creditus Hieronymus sermone de Assumpt. ad Paulã & Eustochium. Eodémque

que

que recidit nomen *firmamenti dogmatum Christi.*

Possumus id illustrare ex doctrina, quam latè, & admodum speciosè confirmat eruditus quidam interpres in cap. 12. Apocal. ad vers. 1. vbi præfatus mulierem ibi Ioanni obuersatam sole amictam, & lunam sub pedibus habentem, esse Ecclesiam; ait lunam illi esse sub pedibus, eo quod lunæ tanquam firmamento & basi innitatur. Esse autem lunam præclarum symbolum B. Mariæ, prosequitur plenissimè idem autor Notat. 2. ad eum textum: & benè idem monstrant Pet. Damiani sermone de Assumpt. & serm. 2. de Natiu. B. V. ac Innoc. III. serm. 2. de Assump. & Rich. à S. Laur. l. 7. Egregiè item cum luna, sed plena, Deiparam confert Anastas. Sinaita 4. Hexaëm. Bellissimè verò nomen *Regina cœli* quod apud Ieremiam cap. 7. Lunæ tribuitur, cadit in B. Virginem, cuius ea est apud Patres & sacros tractatores vulgatissima appellatio. Lunam item esse virginitatis symbolum pulchrè docet Autor Tractatus de pass. Dom. apud Bern. c. 31. Quin etiam Lunam de Ethnicorum sententia, fœcunditatis

fœcunditatis nexæ cum pudicitia ſymbolum habitam eſſe,docemur ex nummo Corneliæ Auguſtæ apud Pierium lib.44. quod belliſſimè quoque cadit in Virginem. Cui denique optimè tribuatur, quod de luna ſcriptum eſt à Plinio l.2. cap.9. eam fuiſſe omnium quæ in cœlo pernoſci potuerunt,Magiſtram.Hæc igitur myſtica luna, ſubiacet Eccleſiæ pedibus, vt ſit eius baſis & firmamentum: multo potiore iure quàm Apoſtoli, de quibus SS.Hieronymus & Gregorius interpretantur baſes terræ,quarum mentio eſt apud Iobum cap.38. Firmamentum porrò eſt Eccleſiæ B. Virgo, firmando dogmata eidem à Chriſto tradita: & ne qua vi, vel fraude hoſtili conuellantur, aut quatiantur, protectione ſua ac precibus, obſtando. Facit ad hanc mentem quod Beda in cap.1.Geneſ.aquas ab aquis per firmamentum diuiſas exponit Catholica dogmata ab hæreticorum erroribus diſcreta per Eccleſiam; atque adeò iuxta doctrinam Honorij initio ſigilli B.Mariæ,per ipſam S.Virginem. Quanquam aliter quoque eam rationem firmamenti facti in medio aquarum,B.Virgini

gini adaptat Autor sermonis tertij super *Salue Regina*, apud Bernardum; ac aliter etiam Rutilius Benzonius in Psalm. 86. cap. 8. Nec difficile eo reuoluitur, quod Anastasius Sinaita l. 1. in Hexaëm. firmamentum interpretatus ipsum Christum; ait medium aquarum in quo tale firmamentum est positum, esse B. Virginem.

Fœmina, concipiendo Virgo reddita.

NOn est sensus, B. Mariam ante conceptum Christum fuisse corruptam, (apage blasphemiam:) ipsa autem Christi de Spiritu sancto conceptione, fuisse restitutam integritati, vt lauatione in aquis Canathi fluuij quotannis accidisse Iunoni, virginitatem suam sic reparanti, fabulati sunt Ethnici. Quinetiam inter Christianos aliqui id naturaliter fieri posse per herbam viuam, commẽti sunt, vt habetur in Gener. hist. Plant. l. 18. cap. 143. Ac ne quid fingatur ridiculum quod suffragatore vacet, Leonardus de Vtino Tract. de sanguine Christi cap. 21. dub. 7. affirmat Magdalenam ante corpore corruptam, nec vltra virginem, diuinitus

nitus etiam corpore Virginem redditam: quod si Deo placet, vult traditum esse à S.Thoma. Sed est merum commentum, quamuis posset quæ corrupta fuerit, diuinitus reparari corpore, quod vnum asserit D.Thomas,& contra prætensam D. Hieronymi contrariam sententiam, fusè prosequitur Petrus Damiani Opusc. 36. & D.Hieronymum expendentes Rupertus lib.de læs. virginit. cap.11.Petr.Cellensis lib.6. epist.23. ac Augustinus Anconit.lect.17.super *Missus est*.q.5.

Igitur S.Hildefonsus qui B. Mariam conceptione redditam Virginem dixit l.de virginit. B.Mariæ cap.10.noluit eam priùs corruptam insinuare, cùm toto opere tam strenuè pugnet pro æternitate (vt loquitur,)virginitatis S.Mariæ,id est, vt ostendat, eam & ante partum, & in partu,ac post illum fuisse Virginem. Sed sensus S.Hildefonsi est,B.Virginem conceptu & partu suo factam esse nitentiorem,tantúmque abesse,vt quod aliis accidit mulieribus, concipiendo & pariendo amiserit virginitatem, vt potiùs retenta illibatissima corporis integritate, valdè auxerit animæ corpus per gratiam sanctificantis

ctificantis puritatem;& corporis quoque nitor ita munitus sit, & quasi sigillatus eo conceptu, vt loquuntur Hesychius homil.2. & Petr.Dam. serm.11.vt dedecuerit omnino, Deum deinceps permittere vlla carnis fœculentia infici sic sanctificatum tabernaculum: quod est Virginem concipiendo accepisse confirmationem in dono virginitatis, & factam esse *Virginiorem*, vt loquitur voce nouata, sed rem bellè exprimente, Amed. Lausan.homil.4. Hac de re pleniùs in Diptychis, tractando B.Virginis puerperium.

Forma Dei.

EO sermone qui perperam D.Augustino inscriptus est, numero 35. de sanctis, estque reuera Fulberti (nam Augustini esse non potest, cum alleget Isidorum tanto posteriorem l.de vita & obitu sanctorum;) Autor sic affatur B.Virginem. [Quid dicam pauper ingenio, cum de te quidquid dixero, minor laus est quàm dignitas tua meretur? Si cœlum te vocem, altior es. Si matrem gentium dicam, præcedis. Si formam Dei appellem, digna existis,

existis, &c.] Quæ verbatim item habentur apud S.Hildefonsum serm.8. de Assumpt.Quo sensu Fulbertus *formam Dei*, appellet B.Virginem,ambigi potest. Neque enim cadit in Virginem notio *formæ Dei*, quæ ponitur ab Apostolo Philipp.2. exprimitque diuinitatem : de qua etiam Rupertus lib.11. de victor. Verbi Dei cap.27. accipit illud Psaltis,*Speciosus forma præ filiis hominum.* Putat enim *formam* ibi idem esse quod *Deitatem.*

Vir apprimè doctus in Opere pro immacul. conceptione cap.3. à num.15.duplici de causa censet B. Virginem dictam esse formam, siue quod ipse eodem recidere, & idem sonare putat Ideam Dei. Causa prima spectat humanitatem assumptam, secunda diuinitatem. Potest ergo B.Virgo dici *forma & Idea Dei*,quia filij vt plurimum matrizant, iuxta Iurisperitos ac Medicos : id est,matrem moribus, & genio ac ingenio solent referre. Videsis Tiraquellum ad lib.2. connub. n.73. Christus ergo matris mores exactè referebat, ita vt nihil eluxisset perfectionis in matre prædelineatum, quod in filio,& quidem multo expressiùs, non

exhiberetur. Quod est B. Virginem esse formam & ideam Dei, non quidem causalitate actiua matris in Filium, sed imitatione passiua virtutum matris, per virtutes filij, intra gradum quo erant commensæ: quamuis in Filio, haberent insuper grande incrementum. Potest secundò iuxta eundem Autorem, B. Virgo dici *idea & forma Dei*, quatenus in Virgine, plusquàm in vlla creatura, elucet magnitudo Dei: & quia eo modo quo Deus fieri potuit, eóque excellentissimo modo quo fieri potuit, ex Virgine & per Virginem factus est. Ac denique quia B. Virgo, in se vtcunque repræsentauit diuinas processiones, cùm Trinitas iuxta Nazianzenum carm. de laude Virginit. sit *prima Virgo*: & Pater ex Nysseno l. de Virginit. cap. 2. *absque affectu*, id est non per voluntatem, sed per intellectum, filium generet, generatione à voluptate, & quouis adiuncto impuritatis elongatissima. Hoc sensu B. Virginem, dictam formam & ideam Dei, affirmat prædictus Autor.

Sed simpliciùs & haud dubiè germaniùs, ac sensui Fulberti cohærentiùs, dicemus B. Virginem non per respectum

ad

ad Christum, & tanquam ideam morum eius; nec per respectum ad magnitudinem Dei agnitam ex Virgine; aut ob effectionem Dei hominis ex Virgine; ac denique ob diuinas internas processiones in ea adumbratas, dictam esse formam Dei. Ac primùm remouenda est causalitas quæcunque idealis à B. Virgine manans, siue in virtutes & mores Christi, siue in Deum. Idea quippe est vera causa, atque adeò non potest destitui influxu & causalitate in rem cuius idea dicitur. Eam verò causalitatem morum & virtutum B. Virginis in Christi mores ac virtutes, admittere non possumus; cum Christus quoad mores & sanctitatem sit fons fluminis sui, vt de Deo aiebat Pasch. lib. 2. desp. 5. cap. 7. atque adeò nullius personæ creatæ causalitatem admittat ea in parte. Deus multò minùs est capax ideæ vel formæ, quem S. August. scitè appellat *Formam non formatam* lib. 15. de Trinit. cap. 16. & concinnè quoque S. Fulgent. libro de Trinit. vocat *formam infabricatam, à qua formata sunt vniuersa.* Nec si factus est homo, verum est ratione Deitatis tribui posse Deo

Ideam & formam. Nam quidquid ibi effectum eſt atque cauſatum, extra diuinitatem eſt. Aliqualis autem expreſſio, ſeu veriùs rudis adumbratio vnius duntaxat proceſſionis internæ, non poteſt dici ad Deum vt Trinum ſe habere vt Idea ac forma. Itaque ingenioſa illa ſubtilitas, circa modum quo B. Virgo dicta eſt forma Dei, exacuta videtur.

Eſt ergo B. Virgo *forma Dei*, quia imaginem & formam Dei, quæ in omnibus iuſtis cernitur, præcellentiſſimè habuit; gratiam inquam & ſanctitatem, propter cuius excellentiam, ad Deum acceſſit proximiùs quàm vlla pura creatura: ita vt iuxta S. Bernardum ſerm. de Verbis Apocal. *ſignum magnum*, [quantum ſine perſonali vnione, creaturæ conditio patitur, luci illi inacceſſibili videatur immerſa:] non abſque adiuncto luci calore proportionato charitatis, quam gratia & Dei imago ac forma, aſſectatur velut eſſentia proprietatem connaturalem. In hoc ſenſu S. Dionyſius, vel quiſquis fuit Autor Epiſtolæ nomine Dionyſij ad B. Paulum conſcriptæ, B. Virginem vocat *Deiformē*, gratulans ſibi ſupra quàm dici

poteſt,

poteſt, quod à B. Ioanne deductus eſſet *ad Deiformẽ præſentiã altiſſimæ Virginis.* Sicut ergo B.Virgo eximiam omnino ac præcellentem ſanctitatem ſupra omnes puras creaturas adepta eſt, ita ſingulariſſimo modo & antonomaſticè potuit dici *forma*, id eſt, *imago Dei*, ratione tam eminentis gratiæ tamquam exquiſitæ ſanctitatis. Ab Andrea Cretenſi orat.2. de Aſſump. hoc ipſo ſenſu dicitur, *Rectè deſcripta diuini archetypi imago.* Et concinit Ioan. Geomet. hym. 3. cum ait, *Gaude Virgo decus naturæ, pulchráque imago, quæ ſummi genium continet artificis.*

Fornax Babylonica.

NOn videtur B. Virgini admodùm conſentaneus hic titulus. Quid enim commune loco ad impietatis & atrociſſimæ crudelitatis expromptionem deſtinato, cum ſede totius ſanctimoniæ & pietatis? Quid Tyranno immaniſſimo, & miniſtris truculentiſſimis fornacem ad Sanctorum carnificinam incẽdentibus, cũ Spiritu ſancto, & beatis Angelis circa B. Virginẽ diſtentis, ad teſtan-

dam abyssum diuinæ erga genus humanum charitatis? Nihilominus non desunt Patres, quibus placuit B. Virginem cum fornace Babylonica conferre. Anastasius Sinaita lib. 4. Hexaëm. tractans quaternarij prærogatiuas, hoc disertè tradit. Cosmas Hierosolymitanus carm. in Theogoniam sic habet.] Miraculi supernaturalis rorem fundens, figurabat fornax figuram. Non enim quos suscepit, vssit iuuenes. Sicut neque ignis diuinitatis, Virginis quem ingressus est ventrem.] Damascenus non dissimiliter carmine de eodem argumento. [Matricem adumbrant Virginis iuuenculi. Quos nihil, volutos in rogo, læsit rogus. Namque illa mirè Virgo dũ parit, manet. Vnóque faciens hæc duo miraculo, Gentes ad hymnos gratia omnes excitat.] Idem orat. 1. de Assumpt. alloquens Deiparam. [Quid? An non te fornax illa designauit, quæ ignem simul & refrigerantem & inflammantem ostendebat, diuinique illius ignis in te habitantis typum gerebat?] In Canticis Ecclesiasticis Græcorum, quæ Billius suæ Damasceni operum editioni adiunxit, Canone Anastasino

ſino 1.Ode 7.ſic legitur. [Te Deipara,intellectualem fornacem fideles ſcimus. Summus enim Deus,qui tres pueros conſeruauit, totum mundum in tuo ſacro vtero renouauit.] Idem ſatis apertè habet Anaſtaſius lib.4.Hexaëm. Nam ignē, de diuinitate Verbi, conſerta carni noſtræ interpretatus, ait eum pios refrigeraſſe,non læſiſſe; impios perdidiſſe; quæ eſt alluſio ad ignem fornacis Babylonicæ:atque adeò B.Virgo,intra quam ignis ille conſociatus eſt materiæ noſtræ, cum fornace Babylonica ab eo componitur. Præter correſpondentias verò à prædictis Patribus tactas, addi poteſt Anaſtaſio viſum eſſe in ea fornace quartum ſimilem Filio Dei,qui cum pueris deſcendit in tribulationem, quod eſt luculentum ſymbolum Chriſti ad neceſſitates & miſerias noſtras releuandas demiſſi in vterum B.Virginis.Itaque comparatio B. Virginis cum Babylonica fornace,eſt ſatis accommodata.

Difficultas quæ mouebatur ex ſcelere incendentium Babylonicam fornacem, & Sanctorum carnificina in ea officina crudelitatis, euaneſcet; ſi recolatur do-

ctrina D. Augustini lib. 22. contra Faust. cap. 83. ac Petri Blesensis in Inuectiua contra deprauatorem suorum operum *in fine*, quam variè illustrant Sancius in cap. 1. Oseæ num. 18. & Sherlogus in Cant. Anteloq. 1. sect. 2. num. 14. nimirum quod ea quoque in Scripturis ad bona significanda adhibeantur, quæ mala sunt. Sicut è contrario, interdum quæ bona sunt, ad contrariorum adumbrationem vsurpantur. [Sic plerunque (ait S. Gregorius 3. Moral. cap. 21.) res quælibet per historiam virtus est, per significationem culpa; sicut aliquando res gesta in facto causa damnationis est, in scripto autem prophetia virtutis.] Non me latet quibus sannis hanc doctrinam excipiat Gul. Paris. l. de legibus cap. 17. sed apud nos, supra omnem comparationem pluris est S. Gregorius, cui alij Patres apertè suffragantur, saltem quoad bonorum adumbrationem per res malas: quod satis est ad astruendum, propositam B. Virginis cum fornace Babylonica contentionem rectè habere, etiamsi fornax illa esset officina crudelitatis, & nequitiæ instrumentum.

Genitrix

Genitrix filij temporis, sinus æterni.

SIc exprimo verba Ioannis Geometræ hymno 2. de B. Virgine χρόνυ γενέτυ γενέτειρα, ἀπείρυ κόλπος, voce γενέτυ pro filio vsurpata; vt factum à Sophocle obseruat Budæus, quamuis Geometræ interpres γένετον acceperit pro patre, vt aliquando accipitur, verteritque; *Salue temporis ô genitrix patris, & sinus æui:* qua ratione sensus esset, B. Virginem genuisse Deum, temporis & temporalium Patrem: & eiusdem nulla duratione conclusi sinum esse. χρόνος enim ἄπειρος, non *æuum*, sed *immensè durantem* sonat. Sed quanquam hic sensus est Virgini admodum honorificus, tamen sensus quem proposui, & Græcis verbis est cohærentior, & concinnior. Contraponitur enim duplex Christi attributum; æternitas nimirum ratione Deitatis, & duratio temporaria ratione humanitatis. Ratione huius durationis aliquando inchoatæ & aliquando finitæ, Christus fuit filius temporis, cuius sub eo respectu genitrix fuit B. Virgo; quæ item in sinu suo excepit æternum Deum, nullis temporum finibus

conclusum. Quidam serm. de Purif. discursu 3. allegans hunc Sancti vt ait Ioannis Geometræ locum, sic eum refert. *Maria genitrix temporum, sinus seculorum*: quod refert ad felicia & aurea tempora per Virginē orbi adducta. Sed Canonismus Ioānis Geometræ, quo hic Autor & alij eiusdem farinæ eum donarunt, vocantes *Sanctum*; nullius siue Latini siue Græci Calendarij, aut Historici, suffragatione fultus, non est admittendus. Illa verò verborum eius interpretatio quam adhibent, excoriatio potius est quàm versio, nec vlla ratione quadrat menti Geometræ.

Hortus refugij.

CErtum est, ex Autoris Ioannis Geometræ mente, hunc esse antiquum aliquem, B. Virginis purissimè, & illibato prorsus pudoris virginei flore concipientis ac parientis, typum. Nam eo loco vnde hic virginis titulus depromptus est, hoc est ad cap. 1. Lucæ vers. 36. vt in Catena Corderij videre est, addensat Geometra typos antiquos puri conceptus & partus B. Virginis

B. Virginis à Patribus expoſitos; quos inter recenſet iſtum *Hortus refugij*. At in veteri Teſtaméto, legimus ſanè ciuitates refugij: Hortus tamen refugij nuſquam comparet. Quia deficit nos Græcus Codex, ad quem liceat proprietatem Latinæ interpretationis admetiri, cogimur dicere, hortum refugij videri illummet *hortum* eſſe, qui *concluſus* appellatur Cant. 1. Locus enim concluſus & obſeptus, tutus eſt; ibíque meritò perfugium captat, qui ſibi à vi externa metuit. Certè quamuis varij variè de eo horto eiuſque clauſura pronunciarint, vt videre eſt apud Delrium ibi in explicatione literæ, iuncto adag. 347. Tomi ſecundi. Tamen admodùm protrita expoſitio eſt, dictum eſſe *hortum concluſum*, quem clauſtrum validum arcendis feris ac furibus ſtructum communicet. Huiuſmodi verò hortum benè obſeptum benéque munitum, liquet aptè dici poſſe hortum refugij, in quo ſumma iucunditate, viſendi flores & fructibus veſcendi, cum ſumma ſecuritate à Tartareis lupis & humanam faciem præferentibus feris, perfundi liceat.

Ius dirimens lites.

HAbentur hæc verba Hymn.4. Ioannis Geometræ de B.Virgine,vbi ſic illam affatur. Χαῖρε δικαζομένων δίκη. Eſt qui ſerm. de Annunc. diſc.8. has voces referendas cenſeat ad lites Deum inter & Angelos ex vna parte, homines verò ex altera, feliciter tandem ſedatas & compoſitas per B.Virginis partum, quo pacificata ſunt,& quæ in cœlis, & quæ in terris iuxta Apoſtolum. Verùm huius ſenſus, ne pilus quidem ſubeſt verbis Geometræ. Vt neque alterius quem idem Autor ſubiicit; putans B. Virginem à Geometra dictam *ius*, id eſt, legem; eo quod ſicut lex gnaros æquè ac ignaros docet, ita B. Virgo non homines modò rudes, ſed etiam ſupremos Cherubinos docet; vnde ab Heſychio appelletur *Cathedra Cherubica*, metonymicè ſumpto nomine *cathedra*, pro perſona ex ea doctrinam ſpargente. Hæc omnia ſunt planè extra rem, & qui in ſenſus à mente Autorum adeò extraneos allegant eorum dicta, lanij potiùs quàm allegatores Autorum audire debent. Beata enim Virgo, non

non est dicta *ius*, eo quod commoneat & doceat ſicut lex facit, vt mox dicam. Neque eſt dicta *Cathedra Cherubica*, ex eo quod doceat Cherubinos, ſed ex eo quod ſit proportionaliter arca Teſtamenti, in qua Deus ſedebat ſuper Cherubin.

Genuinus itaque ſenſus huius tituli, ex ipſo Geometra autore eruendus eſt. Multa ille in multos B. Virginis beneficia eo loco enumerat; victorias in bello partas, repulſos à mœnibus hoſtes, euerſas moles horrificas aduerſariorũ muros quatientium, auerſa naufragia, monſtratum in ſalebris iter, ſolutos compedibus captiuos. Tum ſubdit, eos quoque quibus ſunt lites, habere præſidium in B. Virgine, quæ verſipellium Cauſidicorum, ius aduerſæ partis nequiter impetentium, technas diſſoluat & Iudicibus adſit, ne innoxium opprimi iuréve ſuo deturbari ſinant. Hinc liquet de vero Geometræ ſenſu, qui non alius eſt, quàm quod B. Virgo ſit ius quoddam animatum, (vt de Chriſto dixit S. Petrus apud Clementem Alex. 1. Strom. & de quouis iuſto Philo lib. de Abraham,) curans vt cuique obtingat quod ſuum eſt, & ini-

quum

quum iudicium auertatur, si in eum finem ab eo penes quem ius est, interpelletur.

Lucerna oris expers, quæ à seipsa ardet.

DVplex huius tituli sensus occurrit. Prior, quod lux seu flamma è B. Virgine emicans, non ei aduenerit deforis. Lucis nomine donari prolem, monstrat illud, *volunt extinguere scintillam meam.* Quid verò frequentius magísve protritum, quàm vt parentes prolem denominent *lux mea, lumen meum*, illísque aliis mellitis nominibus quæ S. Hieronymus robusto pectori auersanda docet? Nihil enim gratius & charius lumine, & nihil parentes cum filiorum amore conponant. Igitur B. Virgo, lumen suum & micantem ex ea ignem; sobolem inquam, ab ea, vitaï lampada, (vt Lucretius loquitur,) accipientem; non habuit ab extrinseco principio, materiæ partem suppeditante ac ingerente, vt aliis matribus accidit; sed à seipsa, nullius viri creati interuentu mater est facta, perinde ac si lampas

pas aliqua, carens ore quo infunditur oleum ad ignis fomentum; arderet tamen, & ab intrinſeco flammam foueret. Latina Pici interpretatio, addit aduerbium *iugiter*, quod nonnihil hunc ſenſum interturbat. Sed in Græco Heſychij contextu habetur tantùm quod nos expreſſimus ἄστομος λύχνος, ἀφ' ἑαυτῆς ἅπτουσα.

Poſterior eiuſdem elogij ſenſus, peti poteſt ex doctrina D. Auguſtini tract. 23. in Ioan. vbi omnes homines lucernas eſſe conteſtatur. Quod tametſi verum eſt ratione vitæ vegetatiuæ, quæ eſt permanſio animæ in calido & humido; & ratione vitæ ſentientis, vt habetur ex Iſidoro Peluſ. lib. 2. epiſt. 112. viſum cum lampade, (poſt Chriſtum ipſum quem refert,) componente; ac denique etiamſi verum quoque eſt ratione vitæ rationalis; iuxta illud Ambroſij ſerm. 14. in Pſalm. 118. ad verſ. 1. *Lucernæ & nos ſumus, toto operti corpore, vix aliquid exiguum habentes, vnde lucere poſſimus.* Eſt tamen maximè verum ratione vitæ ſupernaturalis, de qua agebat loco citato D. Auguſtinus: qui ait, lucernas Dei *cum ſapiunt lucere,*

&

& spiritu feruere. Nam si ardebant & extinctæ sunt, etiam putent. Laudem tamen inextinctionis earum, repetit S.D. à gratia. *Permanserunt enim serui Dei lucernæ bonæ, ex oleo misericordiæ illius, non ex viribus suis. Gratia quippe Dei gratuita, illa oleum lucernarum est.* Et quia oleum & ignis, lucernis extrinsecùs aduenit, idcircò accendi & extingui possunt, vt D. Augustinus ibidem animaduertit, & Venantius Fortunatus in expositione orationis Dominicæ, ad petitionem tertiam, impugnans Semipelagianos. Beata igitur Virgo fuit lucerna, singulari quodam modo. Arsit enim à seipsa, quatenus deforis nec ignem nec oleum accepit; non quod à se haberet gratiam, sed quod titulo maternitatis quæ aliquid ei intrinsecum erat, & ratione Christi intra eam concepti, euecta est, & prædestinata à Deo ad tam sublimem gratiam; qua *sicut lucerna splendens super candelabrum sanctum, sic & mulieris bonæ species, in ornamentum domus eius.*

Mater

Mater matrum.

HEbraiſmus eſt, quo ad denotandam rei cuiuſcunque præcellentiam & dignitatem, vtuntur ea congeminatione. Sic Canticum præcellentiſſimum Salomonis, inſcribitur *Canticum Canticorum Salomonis.* Eodem ſenſu apud Hebræos *Rex Regum* , & *dominus dominantium* dicitur, qui eſt Rex magnus ac dominus præcellés. Iidémque *ſabbathum ſabbathorum* appellant Sabbathum ſanctiſſimum; & quæ maximè ſancta habebatur templi pars, nominata eſt *ſanctum ſanctorum.* Notauit hunc Hebraiſmum S. Greg. homil. 22. in Euangel. rationem reddens, cur dixiſſet Paſcha eſſe *ſolennitatem ſolennitatum.* Eadem igitur Hebraica loquendi formula, *mater matrum* dicta eſt, quæ fuit præſtantiſſima mater. Nam quæ mater, vndecunque matris præſtantia ſpectetur, & ſiue conceptus abſque concupiſcentia, & grauiditas abſque grauamine, ac partus abſque dolore & ſordibus attendatur; ſiue proles edita conſideretur, cum hac matre conferri poteſt, & non ab ea infinitis propè paraſangis remouetur?

remouetur? Ob has causas, B. Maria, sicut dicitur *Virgo Virginum,* quia supra omnem comparationem antecellit quibusvis virginibus, ita *mater matrum* dicitur, quia supra omnes matres extollitur.

Mater Gratiæ.

PRotritus huius elogij sensus est, B. Virginẽ, diuina gratia & miseratione egentibus, gratiam exorare: nec peccatores ad eam aspirantes vnquam repellère, sed fouere ac iuuare. In quem sensum benè de hoc titulo disserit Rich. à S. Lauren. l. 2. de B. V. nec est longa expensione opus cùm exempla antiqua & noua, abundè confirment hanc B. Virginis erga peccatores quantumcunque in profundum venerint, benignitatem; & viscera plusquàm materna. Richardo supra, & plerisque aliis antiquis frequens in hanc rem est, exemplum Theophili illius qui ope B. Virginis à desperatione reuocatus est, & syngrapham qua se Diabolo obstrinxerat, recuperauit. Affinéque est exemplum fœminæ immania ausæ, nec dissimiliter chirographaria adscriptione obstrictæ

obstrictæ Diabolo, liberatæ interuentu B. Virginis, vt narrat Ioannes Brugmanus in Actis B. Liduuinæ. Videsis alia peccatorum per Virginem ad cor reuersorum exempla apud Bonifacium in Historia Virg. l. 4. cap. 5. & 11. Hic igitur est protritus, nec incommodus sensus elogioli Parthenici, in quo versamur.

Sed est alia insuper eius notio, cum voce *matris* non minùs cohærens, qua B. Virgo *mater gratiæ* dicta intelligitur, quia est mater Christi. Quod enim benè attigit S. Hieronymus in cap. 1. ad Titum, expendens illa verba, *apparuit gratia*, Christus Dominus est gratia substãtialis: quia non ex operibus iustitiæ quæ fecimus nos, nec ex ipsiusmet Christi, vt S. Augustinus sæpè disputat, vllo merito; sed per meram Dei gratiã datus est nobis: qua de re pleniùs lib. 5. de Christo sect. 1. cap. 7. nec malè Rich. à S. Laur. lib. 6. pag. 397. adducens illud, *vt gratia Dei*, hoc est Christus, vt ipse exponit, *pro omnibus gustaret mortem*. Huius ergo gratiæ mater, est B. Virgo. Nec minuet veritatem huius tituli, additamentum frequens ad eum; quo non simpliciter *Mater gratiæ*, sed *mater*

mater diuinæ gratiæ nuncupatur : quasi quia Christus est verus Deus, non possit dici *gratia diuina* , cum adiunctione nominis huius adiectiui , sonantis accidentalitatem. Hoc inquam non obest. Illa quippe vox *diuina* , non semper fert accidentalem habitudinem ad Deum , vt ex eo patet, quod *essentia* & *persona*, in Deo dicantur *diuina*.

Mystis arcani consilij.

OMnibus olim mysteriis silentij fidem adhibitam , Tertullianus in Apologet. cap.7. & pulchrè contra Valentin.cap.1. demonstrat;additque de dilato diu aditu ad sacra illa, silentio magno, & sola taciturnitate, cœlestia. Qui tandem ad ea admittebantur, & initiatis accensebantur, *mystæ* dicti,ac *mystici*. Vnde illud apud Clementem Alexandrinum in Protrept.& Iulium Firmicum de errore profan.relig.cap.19.signum Eleusiniorum. *Ieiunaui, potum confectum bibi, de cista accepi, factus sum mysticus.* Hoc est,*initiatus sum,& donatus iure admissionis ad sacra*,quibus profani quique,id est, omnes

omnes non initiati arcebantur. *Mystis* ergo *arcani consilij*, dicta est B. Virgo, quia occultissimum illud,& à seculis absconditum Dei consilium, quod volucres quoque cœli latebat, cum B. Virgine communicatum est: quandoquidem non nisi posito eius assensu libero, erat perficiendum. Quàm penitissimè in hæc adyta sit admissa B. Virgo, dicendum plenè alio loco.

Nebula Solis animata.

VErbum Dei pro nobis carne obductum, est quasi Sol nube contectus, quo aliqui extra literæ seriem trahunt illud apud Prophetam. *Solem nube tegam.* Aptiùs autem proferrent illud. *Ecce Dominus ascendet super nubem leuem:* quod SS. Cyrillus & Hieronymus, Isaiæ 19. de B. Virgine interpretantur, suffragante S. Ambrosio in exhortat. ad Virg. & libro de Institutione Virginis, eo quod Christus in sacris vlnis B. Virginis, delatus sit in Ægyptum,& simulachra ibi euerterit, quod est eo loco Isaiæ prophetandi argumentum. Iidem tamen Hieronymus ac Cyrillus,

Cyrillus, nec non Eusebius lib. 2. de demonstr. cap. 4. & Theodoretus ac Procopius, aliíque signati à Leone Castr. in c. 19. Esaiæ, *nubem leuem*; aut vt Aquila vertit, *crassitudinem leuem*, interpretantur de corpore opera Spiritus sancti concepto ex B. Virgine: quo corpore Verbum Dei contectum est, vt nostris lusciosis oculis attemperararetur. Optiméque quadrat cõparatio; siue principia nubis materialia, nempe spiritus & vapor admisti; siue effectiua, cœlestis scilicet calor attrahens; siue finalis spargendi pluuias, & arentem terram inebriandi, ac fœcundandi, consi-siderentur. Nam Christi humanitas ex purissima Virginis substantia cœlesti Spiritus sancti igne excocta, ad perfundendos cœlesti doctrina homines, est producta. Vtraque Isaiæ interpretatio, in idem recidit. Nam quia corpus quod Verbi solem in Christo contexit, de B. Virgine sumptum est, eiúsque pars fuit; perinde est dicere humanitatem Christi fuisse nebulam animatam, obducentem nobísque attemperantem solem Verbi diuini, atque dicere, B. Virginem esse eam nebulam animatam diuini Solis,

vt

vt habet elogium quod excutimus.

Nubes diei.

QVam Dauid Psal.77.appellat *nubem diei*, Scriptura alibi *columnam nubis*, ac etiam *columnam ignis* appellat: non quod essent duæ columnæ ex diuersis materiis confectæ, sed quod vna & eadem columna ex ignea materia, de die quidem ob solis fulgoré nubes videretur, noctu autem, quod erat, hoc est ignea appareret, vt rectè affirmat Franc. Aguilon.l.5.optic.disp. ad propos.56.videtúrque apertè haberi ex cap.14. Exodi, vbi sic habetur. *Et erat nubes tenebrosa, & illuminans noctem.* Nec ita multo post. *Respiciens Dominus super castra Ægyptiorum per columnam nubis & ignis, interfecit exercitum eorum.* Clemens Alexand.1. Strom. simile quiddã Thrasybulo exules reducenti factum narrans, columnam igneam nubis specie se exhibentem, refert ad expressionem diuinitatis, transeuntis per terram,& in cœlum rursus recurrentis per lignum. Nam etiam columna præuia Hebræis, quiescente populo

pulo ſtabat, inſiſtens tabernaculo, quod baſi ſua operiebat : cùm verò excedēdum erat, conſpicuè in altum ſublata ferebatur per aërem præcedens, vel ſubtegens populum, prout ferebat opportunitas. Drogo de ſacram.dom.paſſ. *poſt medium*, columnam igneam Dei nube contecti, interpretatur Euchariſtiam, de qua relucet nobis ſemita humilitatis omniúmque virtutum in ſumma Dei deiectione & incenſiſſimo erga nos amore. Hieronymus in Pſal.77. ad B.Virginem retulit : quam ſcitè obſeruat, vocatam *nubem diei*, quia *nunquam fuit in nocte, ſed ſemper in luce.* Has ego voces, tanquam apertè nitentem ac purum Virginis conceptum paſſiuum ferentes, exoſculor.

Cum autem hæc ipſa *nubes diei*, ignea columna eſſet vt præmiſimus ; liquet quid ſibi voluerint, qui B.Virginem vocarunt columnam flammeam deducentem genus humanum ad ſupernam vitam, tranſito mari. Reſpexerunt enim ad hanc igneam nubem, populi Dei deductricem, per mare huius vitæ, inſequentibus hoſtibus, quos malè mulctat & perdit, populo Dei erepto incolumi. Et aptè

aptè ſanè B. Virgo, quæ in ſuis oculis nubes erat, & quidem [puſilla, carnalem animam non habens, nec aliquam peccati grauitatem, & idcirco in aëra eleuabatur, & ſua leuitate in alta dirigebatur.] (Verba ſunt Origenis homil. 3. in diuerſ.) ſimul dicitur columna flammea ob amoris altipeti inconcuſſam ſtabilitatem qua igneſcebat, & viatoribus prælucebat exemplis vitæ ſanctiſſimæ, ſicut hodiéque prælucet.

Nympha Dei.

DOnat hoc nomine B. Virginem, Theophanes hymno de Annunc. & conſentiunt quotquot Græci ex interprete, vocant B. Virginem, *Dei ſponſam*. Nam Græca vox θεόνυμφος, quam interpres reddidit *Nympha Dei*, æquè potuiſſet Latinis *ſponſa Dei* vocibus reddi. Frequentiſſimè Patres B. Virginem Spiritus ſancti ſponſam; nonnulli ſponſam filij, vt diximus v. *Adiutorium altiſſimi*, alij totius ſanctiſſimæ Trinitatis ſponſam nominant. Omnes rectè. Nam connubium immaculatum, quo anima per gra-

tiam Deo nubit, æquè ad totam sanctissimam Trinitatem, aut ad singulas quasque eius personas refertur, ac ad personam Spiritus sancti, quamuis huic tertiæ personæ, peculiariter & frequentiùs competat, denominari *sponsum virginis*; quia ei appropriantur opera gratiæ: vnde Christus de Spiritu sancto conceptus dicitur; quæ potest esse specialis ratio denominãdi potiùs Virginem Spiritus sancti sponsam: sicut reuera toto Cantico Canticorum Salomonis de multorum Patrum sententia, ex speciali Spiritus sancti intentione, sponsæ nomine (non exclusis aliis præterea idoneis sensibus, quos Patres & probati Interpretes assignant,) designatur B. Virgo sponsa Spiritus sancti. Petrus Damiani serm. de Assumpt. *Sancto Spiritui specialiter coniugatam*, nominauit. Quod Giselbertus cap. 19. Altercationis Synag. & Eccles. B. Virginem *Regis æterni sponsam vnicam* dixit, non pertinet ad excludendas cæteras animas ab illo æquè sancto ac felici connubio, si non succedat adulterium, vt Tertullianus l. de Anima cap. 42. optimè dixit: sed tantùm pertinet ad signandam

huius

huius sponsæ supra omnes alias præcellentiam.

Oratio pulchra Hymnographorum.

HOc est, decorum & illustre argumentum, de quo insignes quique hymnographi, concinant hymnos. Quæ enim conuenientior hymnorum materia, quàm Mater Dei? Præter Angelos quos per singulas acies, hymnos Deiparæ pangere ait S. Athanas. serm. de Sanctiss. Deipara *in fine*. monstrauerunt quod dixi vertices illi Theologorum, quos ad collaudandam sacris hymnodiis B. Virginem conuenisse, testatur S. Dionysius cap. 3. de diu. nom. celebrans in primis in eo munere, secundùm Apostolos Hierotheum. Tentauit eorum hymnos exprimere Andreas Cretens. orat. 2. de Assump. Secuti deinceps omnibus Christianis seculis, Græci Latinique complures. Nam inter Græcos, Nazianzeni carmina laudes B. Virginis non rarò pangunt. Easdem Damascenus, Gosmas Hierosolymitanus, Theophanes, Theodorus Studita, Theosterictus, Ioann. Geometra, & quot-

quot hymnos Græcanicos ſcripſerunt, ſtudioſiſſimè celebrant. Imo quibuſuis ſacris hymnis de alio argumento ſubtexi apud eos ſolet *Theotochion*, quod ſpectat Deiparam : quaſi non congrueret Deum ex aliis capitibus laudare, hoc prætermiſſo. Sicut agente S.Bonauentura,conſtitutum eſt in Latina Eccleſia, vt certis anni temporibus, hymnis ſacris, etiamſi de alio argumento editis, ſubiungatur; *Gloria tibi Domine qui natus es de Virgine.* At ea Theotochij ſubiunctio, Græcis perpetua eſt, vt Buteo teſtatur *pag.* 14. Florilegij precum Græcanicarum.

Latinos Poëtas ſacros, Prudentium, Fortunatum, Sedulium, Bonauenturam, Adamum de S. Victore, Hermannum Contractum & recentiorum examina, laudes Magnæ Matris, verſibus, aut rythmis verſificatoriis expreſſiſſe, fruſtra docerem. Sedulij autem peculiare decus eſt, quod Eccleſia in ſacris Officiis, carmina eius de B. Virgine vſurpari ſanxerit, Sedulij quippe ſunt illa, *ſalue ſancta parens enixa puerpera Regem, qui cœlum terrámque tenet per ſecula.* Et mox illa. *Gaudia matris habens cum Virginitatis honore.*

Nec

Nec primam similem visa es, nec habere sequentem. Sola sine exemplo, placuisti fœmina Christo. Necnon hymnus præclarus, cuius singulis Distichis, vltimæ voces recurrunt in primas hoc initio: *Cantemus socij.* & alter item hymnus planè egregius de Virginis puerperio, cuius initium est, *A Solis ortus cardine.* Quin etiam B. Virgo, cum cœlitibus pedissequis S. Dunstano apparēs, versus Sedulij gratos sibi esse testatum fecit: auditas enim ex primùm adducto Sedulij hymno, laudantes præsentem & fauentem Deiparam, cœlites tympanistrias simul apparentes, habent S. Dunstani Acta. Itaque B. Virgo, cœlestium & terrestrium, omnísque linguæ hymnographorum, *Oratio pulchra*, dignissimúmque argumentum, iure habetur.

Os Ecclesiæ, os Apostolorum.

QVi reliquo cœtui præeminent, quia eorum partes sunt, si se det occasio loqui pro cæteris, & nomine totius cœtus proloqui, aut respondere, dicuntur os illius cœtus. Sic S. Petrus os discipulo-

rum dictus est à Chrysostomo hom.20. ex variis in Matth.locis,& à S.Athanasio hom.de S.Andrea,dictus est *interrogatorũ lingua discipulorum.* Qui item alios docent, & quod eloqui possint, tradunt, ora eorum appellantur. Sic S. Basilius, ab Hesychio centur. 1. cap.65.dicitur *os Christi, columna Ecclesiæ, Magnus Pater noster, Basilius.*quo loquendi modo significare volebat,Deum per S.Basilium,tanquam ex Ecclesiæ primoribus, præcellentibúsque Doctoribus vnum, fudisse oracula plebi Christianæ. Beata igitur Virgo, rectè dicta est *os Ecclesiæ*, quia quoties cœtus nostri apud Deum causa agenda est, interpellat pro nobis, & nomine ac loco nostro, loquitur Deo pro nobis.In quam rem suppetunt è probatis historiis exempla permulta, quibus deprehensum est, B.Virginem,os esse miserorum sibi addictorum. Eximium est quod recitat Ioan. Moschus cap.75. Limonarij de matre & filia, per maritum peregrè profectum commissis tutelæ B. Virginis,à qua in apertissimo discrimine à mania truculenti mancipij, mirabiliter sunt ereptæ.Insigne & illud quod de Au-

gustana

gustana ciuitate precibus à S. Vdalrico ad B. Virginem fusis, liberata ab immanitate Hunnorum, scribit Berno Augiensis, in sancti illius Antistitis rebus gestis. Sed quid singularium in hanc rem exemplorum spicas colligo, cùm prostet vbiuis plena messis. Hinc perspicitur, cur B. Virgo dicta sit os Ecclesiæ. Os autem Apostolorum dicta videtur, quia eos docuit, præsertim post Christi hinc abscessum; vt optimè tradit Rupert. lib. 2. in Matth. qui eandem ob causam lib. 1. & 5. in Cant. docet eam fuisse *Magistram Magistrorum.*

Panegyris salutaris reconciliationis.

ITa expressit Peltanus, quod Proclus dixit, ἡ πανήγυρις τοῦ σωτηρίου συναλλάγματος. *Panegyrim* definit S. Chrysostomus orat. de S. Philogonio, copiosam & vberem multitudinem, tractans quod de Angelorum frequentia, Græcè *panegyri*, ab Apostolo dictum est Hebr. 12. Ait cœtum cœlestium virtutum, ab Apostolo dictum esse panegyrim, non solùm ob earum multitudinem, sed etiam ob iuge

gaudium & lætitiam, omniúmque bonorum abundantiam. [Nec enim (inquit) alia res facere solet panegyrim, quàm mercium venalium copia, cum triticum, hordeum, & omniiugæ fructuum species, ouium greges, boum armenta, vestes, aliáque id genus plurima, importantur : aliis quidem ementibus, aliis verò commercantibus.] Synallagma verò quid sit, exponit Vlpianus l. 19. ff. de verbor. signif. docens idem esse quod contractum, siue obligationem vltro citróque susceptam; veluti emptionem, vēditionem, locationē, cōductionem, societatem. Aristoteles 5. Ethic. c. 2. synallagma vsurpat pro commercio: quod quia olim in ciuili societate per commutationem peragebatur, datis ab vno calceis, ab alio tela vel panno, idem l. 9. *initio* hoc ipsum appellat συμβόλαιον, quæ vox permutationem designat. Vt proinde synallagma, idem esse videatur quod emptio vel permutatio, vt disertè habet S. Chrysost. hom. 74. in Matth. agens de eo qui perinde habet vxorem ducere, ac emere quippiam vel permutare, in foro rerum venalium, aut commutabilium.

Ex

Ex his intelligi poteſt, quid Proclus voluerit vocans B. Virginem, panegyrim σωτηρίας συναλλάγματος. Senſus enim eſſe poſſe videtur, B. Virginẽ eſſe veluti nundinas ſpirituales omni mercium genere abundantes, ad quas omnes vndecunque confluant curaturi & paraturi ſibi neceſſaria. Similiter enim B. Virgo iuxta Bernardum ſerm. 2. de Pentec. eſt medium terræ, ad quam omni bonorum genere inſtructiſſimam, omnes populi auidiſſimè concurrunt, prouiſuri ſibi per eam, quæ ad ſalutem ſpectant. Egregiè idem Bernardus ſerm. in illud *ſignum magnum*, veluti fórum (vt ſic dicam,) quo proſtent omnia miſeris mortalibus neceſſaria, aut quaſi locum nundinarum pietatis & miſericordiæ, B Virginem deſcribit. [Omnibus (inquit) omnia facta eſt, ſapientibus & inſipientibus, copioſiſſima charitate debitricem ſe fecit; omnibus miſericordiæ ſinum aperuit, vt de plenitudine eius accipiant vniuerſi; captiuus redemptionem, æger curationem, triſtis conſolationem, peccator veniam, iuſtus gratiam, Angelus lætitiam, denique tota Trinitas gloriam, Filij perſona carnis humanæ

substantiam ; vt non sit qui se abscondat à calore eius.] En verè panegyrim, nundinas, mercatum spiritualium bonorum, Itaque vertendum potiùs videbatur, *panegyris salutaris commercij*, quàm *panegyris salutaris reconciliationis*. Nec refert, quòd hîc non exerceatur synallagma illud, quo vltrò citróque obligatio suscipitur,& vnus contrahentium vnum quid accipit, alter vicissim alterum. Hoc inquam non refert. Nam vt notaui lib.3. de virtut. num. 169. Aristoteles quoque interdum nomine *synallagmatis*,designat obligationem ex alterutra tantùm parte susceptam. Et nihilominus vtcunque dicitur commutatio & emptio, quia Deipara æquè ac Deus, bonam hominis ad ipsam accurrentis voluntatem gratiæ afflatu adiutam, habet pro pretio mercis expetitæ,seu boni captati:iuxta illud:*Venite & emite absque argento, & absque vlla commutatione vinum & lac*. Hic elogij ex Proclo propositi sensus, non est incommodus;sed cum Latina interpretatione ex Peltano tradita minimè cohæret.

Videtur ergo doctus ille interpres,introspexisse

trospexisse alium verborum Procli sensum, qui ex eiusdem Procli antecedentibus & consequentibus verbis insinuatur. Sic enim ait ibi Proclus, de B. Virgine. *Hæc vnitarum inter se naturarum Officina; hæc salutaris reconciliationis panegyris; hæc thalamus in quo Verbum humanam carnem sibi desponsauit.* Manifestum videtur, medium illud elogium, eodem pertinere quo duo extrema vtrinque illud medium cingentia, & ad eandem Verbi in vtero Deiparæ cum carne nostra coniunctionem spectantia. Sensus ergo illius medij elogij, quo Virgo dicitur *panegyris salutaris synallagmatis*, esse videtur; in B. Virgine, tanquam in officina mercatoria instructissima, vel tanquam in foro & nundinis omni mercium genere confertissimis; conuectas esse ex parte Dei merces pretiosissimas: diuinitatem nimirum, & omnia eius attributa, ac Verbi personam; ex parte verò nostra, carnem & pauperiem nostram, omniáque consectaria mortalitatis. Deum verò nobiscum negotiantem, admiranda planè commutatione, vt inferiùs eadem homilia loquitur Proclus, accepisse quidem à nobis

carnem, & connaturalia eius adiuncta, absque peccato, vt loquitur Apostolus: dedisse autem pro carne spiritum; Verbum inquam suum ac diuinitatem. Hanc negotiationem plenè illustro lib. 2. de Christo sect. 5. cap. 10. quod totum est de Verbo negotiante, & de expressione Incarnationis, per symbolum negotiationis ac commercij Dei nobiscum. Quia verò hæc negotiatio vniuersa retendit ad hominis ac Dei reconciliationem, ideò interpres Procli, neglecto vocis cortice, quam poterat commutationem aut negotiationem vel commercium dicere, vocauit *reconciliationem*. Nisi si in corruptum codicem incidit, & pro synallagmate quod *commercium* sonat, legit *antallagma*, vel καταλλαγμα, quod idem est ac *reconciliatio*. Vnde Eccles. 44. Noë dicitur factus *reconciliatio*, Græcè ἀντάλλαγμα.

Pinguedo omnis sacrificij.

AGit S. Methodius, (cuius est hoc Virginis elogium,) de sacrificiis tantùm Christianis. Quamuis enim in lege noua vnicum supersit singularissimum

ſimum ſacrificium, & vnica oblatio, omnes (vt S. Leo dixit,) antiquas ſacrificiorum varietates adimplens; tamen multa præterea tranſlatitiè dicta ſacrificia recenſentur à Patribus, nominatim à S. Chryſoſtomo: qui in Pſal. 95 profeſſus vnicam eſſe veram hoſtiam antiquas illas tam multiplices complexam, quod eſt (vt ait,) *cæleſte ſumméque venerandum ſacrificium myſticæ menſæ*; addátque in Pſal. 140. hoc eſſe in primis reuerendum ſummáque veneratione dignum ſacrificium quod lingua ſuſcipimus, vnde turpiloquij cuiuſuis inſignem deteſtationem eruit: hæc inquam de vnico propriè dicto inter Chriſtianos nũc ſuperſtite ſacrificio profeſſus eo Pſal. 95. S. Chryſoſt. ſubiungit; nihilominus eſſe pleraque alia *ſacrificia decentia Euangelicam gratiam*, nimirum martyrij, deprecationis, iubilationis, iuſtitiæ, eleemoſynæ, laudis, compunctionis, humilitatis, prædicationis, fructificationis, ſiue beneficentiæ in egenos: quæ omnia, dici ſacrificia, confirmat ex multis ſcripturis. Hæc ſacrificia metaphorica & latè dicta, ad quæ vides omne ferè bonorum operum genus reuocari, interdum

interdum pinguia ſunt & medullata, interdum macilenta,& minùs accepta Deo. Nam ſicut olim pinguedo hoſtiæ, quia erat argumentum voluntatis bonæ non offerentis debile Domino, ſed quod habebat optimum,cenſebatur nota ſacrificij Deo acceptiſſimi, iuxta illud,*ſicut in millibus agnorum pinguium*, & iuxta illud, *holocauſtum tuum pingueſiat*;id eſt,ſit Deo gratiſſimum, vt cum offertur Deo hoſtia pinguiſſima: Ita in lege noua eſt aliqua prædictorum metaphoricorum ſacrificiorum ſiue bonorum operum pinguedo, per quam Deo maximè placent. S.Ambroſius l.2.de Cain cap.5. annuente ferè S. Bernardo ſerm. 1. in Natali Domini, fidei & deuotioni, vberíque alimoniæ Verbi cæleſtis, eam operum bonorum veluti ſaginam & pinguedinem tribuit. S.Gregorius homil.20. in Ezech. tribuit lacrymis cordis contriti, ex amore & deſiderio boni puri, quod Deus eſt. His accedentibus, ſacrificium eſt valdè acceptum Deo, quippe *adipale*, vt alicubi loquitur S.Ambroſius,valérque de eo quod habetur cap.35.Eccleſ.*oblatio iuſti impinguat altare, & odor ſuauitatis, eſt in conſpectu*

ſpectu altiſſimi. Vnde verò nobis hæc ſaginatio hoſtiarum noſtrarum? Vnde pinguedo deuotionis & contentionis, ex amore puro? Sanè non aliunde expeditiùs aut vberiùs, quàm ex B. Virgine, quæ & Chriſtum mundo aduexit, qui longè veriùs quàm Dauid fuit velut adeps ſeparatus à carne; & fidem, deuotionem, amorem, paſſim nobis interpellatione ſua exorat. Hic primus ſenſus verborum S. Methodij.

Occurrit alter, petitus ex nexu Deiparæ cum Euchariſtia. Sic enim Virginem alloquitur S. Methodius. *Tu verè omnis ſacrificij pinguedo. Tu animatum panis iſtius vitæ altare. Omne ſacrificium* accipi poteſt quoduis ſacrum. Nimirum tametſi ſacrificium Chriſtianum quoad rem oblatam eſt planè vnicum, tamen quoad actionem ſacrificandi incruentè, multiplicatur numero pro numerica varietate ſacrorum. Videtur etiam Euchariſtiæ ſacrificium abſolutè ſumptum, poſſe dici *omne ſacrificium*: Nam ſicut apud Pſaltem, manna vocatur *omnis eſca*, cùm ait, *omnem eſcam abominata eſt anima eorum*, quia manna erat quaſi omnis cibus com-

plectens

plectens omnem saporem; sic Eucharistia, *omne sacrificium* est, quia numerositatem sacrificiorũ antiquorum, eminenter continet. Huius vnius, & simul omnis sacrificij adeps, quam incendi moris erat de Origenis sententia homil. 3. in Leuitic. humanitas est, quæ sola est combusta igni; alio Christi extremo, hoc est diuino supposito, planè illæso. Quia ergo humanitas quæ est pinguedo sacrificij Eucharistici, & adeps frumenti electorum, à B. Virgine prodiit; & eius prima substantia, portio fuit corporis Virginei; dici posse videtur, B. Virginem, in sua sobole esse pinguedinem sacramenti ac sacrificij Eucharistiæ; ad quam respexisse Methodiũ, insinuant sequẽtia verba quæ retulimus. *Tu animatum panis istius vita altare.* Notandum & expendendum pronomen illud *istius*: videtur enim indicare, hæc verba proloquentem Methodium, versum esse ad altare in quo sacrum Christi corpus asseruabatur; cuius altare pretiosius ac dignius, (quippe animatum,) fuisset olim in alia eius specie B. Virgo. Qua etiam ratione Naz. orat. 4. describens festa Christiana non in

comessatio

comessationibus obuertit se ad sacram altaris mensam. Item Theodotus Ancyranus homil. de Natali saluat. t.6. Conc. Ephes.append.5.cap.2. agens de præsepi saluatoris, obuertit orationem, manúmque intendit in sacram mensam, in qua Eucharistia asseruabatur. [*Illud namque præsepe*, (inquit,) *mater factum est huius mensæ. Propterea in illo est positus, vt in ista comedatur, & fidelibus fiat salutis cibus. Sed præsepe quidem claram hanc mensam designauit. Virgo autem, choros istos virginum germinauit.*] Eadem ac etiam luculentiùs, Theodoretus orat. 10. de Prouid. *sub medium.*

Promptuarium Prouidentiæ.

HIc Virginis titulus, potest accipi vel immanenter ad eam, vel transeunter. Priore modo sensus est, erga B. Virginem planè extraordinariam Dei prouidentiam eluxisse, ita vt suppetiæ omnes & auxilia ac remotiones impedimentorum quibus prouidentia electos ad præstitutum finem perducit, in ea præcellentissimè locum habuerint. De quo dubitare

bitare non licet, attento fine sanctitatis & gloriæ ad quem Deus Virginem destinarat, supra omnes cum Angelos tum homines. Nam prouidentia, ei finis intentioni commensa est. Quid si verò ab huius tituli autore, habita etiam sit ratio prouidentiæ illius, id est, circunspectionis & attentionis circa seipsam, quæ in Virgine erat planè eximia, vt S. Ambrosius l. 2. de virg. huius Reginæ Virginum decora enumerans annotauit? Non enim tametsi à Deo tam exquisitis gratiæ donis præueniebatur, omittebat conferre studium suum, & inuigilare, ne qua ex parte deesset gratiæ Dei: quod nunquam, benignissimè semper iuuante Deo, euenturum sibi certa erat. Sed ea certitudo, circunspectionem & diligentiam gratiæ cooperariam, non excludit. Vtrouis ex his modis sumatur prouidentia, B. Virgo in priore sensu proposito, rectè denominari potuit *prouidentiæ promptuarium*, æquè ac apud Isidorum Pelusiotam lib. 2. epist. 108. Zozimus Presbyter, quod esset omnium scelerum sentina, nominatur *vitij promptuarium*, & *impudentiæ thesaurus*.

Iam

Iam si hic Virginis titulus spectetur transeunter ad eam, sensus illius erit, Deum omne genus prouidentiæ erga electos exhibentem, vti virgine administra, dando precibus eius ac meritis, auxilia & munera, quæ subministrat iis qui hæreditatem capiunt salutis. Quod maximè valet iuxta doctrinam S. Germani orat. de Assumpt. plerisque recentioribus probatã, & in Diptychis discussam, quod scilicet nullum gratiæ stillicidium ad quemquam deueniat, nisi immediatè ac formaliter per Virginem. Vt vt verò se habeat ea sententia, tanta est vbertas bonorum spiritualium, & temporalium prout spiritualibus nexorum, quam Deus per B. Virginem suppeditat hominibus, vt meritò promptuarium prouidentiæ erga eos, audire possit. Sicut eo nomine à Richardo à S. Laurentio lib. 2. & 5. de Deip. *collum Ecclesiæ* per quod à capite in membra reliqua deriuatur influxus; ab aliis *aquæductus*, vt à S. Bernardo serm. de Natiu. B. Virginis, & Richardo à S. Laurentio lib. 9. denique ab aliis, vt à Raymundo Iordano in prologo, *Thesauraria gratiarum Dei* denominata est. Praxim

verò

verò huius prouidentiæ, lectissimis exemplis testatam, legere est apud Bonifacium lib. 3. & 4. historiæ, & apud Spinellum de Throno Dei cap. 36.

Proœmium bonæ voluntatis Dei erga mortales.

QVæ sit illa antonomasticè dicta *bona Dei voluntas* erga homines, intelligitur ex Lucæ 3. vbi audita est multitudo militiæ cælestis, cuius illud erat Canticum, *Gloria in altissimis Deo; & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.* Græcè est εὐδοκία, in casu nominandi. Quam vocem vulgatus interpres, nunc *propositum Dei*, nunc *beneplacitum*, nunc *bonam voluntatem* interpretatur; semperque eius vocis notio in Christum reuoluitur, qui est bona Dei voluntas; quatenus est obiectum primarium æterni propositi, ac beneplaciti, seu beneuolæ voluntatis, qua Deus prosecutus est genus humanum, largiens illi secum pacem per Christum. Hæc est illa *pax bonæ voluntatis*, vtique diuinæ erga homines; & quod eódem recidit, *illa bona Dei voluntas*, ex qua pax hominibus

hominibus est collata, de qua Angeli Deum laudabant. Benè eam interpretationem loci prædicti, confirmat ad eum Frāc. Lucas,& annuunt Euseb.l.4.de demonstr. cap.10. Gregorius Nyss. orat.de Christi Natiu.Epiph.hær.30.Euthymius ac Theophylactus ad eum Lucæ locum.

Huius bonæ voluntatis Dei erga homines,in Christo & per Christum exhibitæ, procemium fuisse dicitur B.Virgo, quia Christo præuia fuit, & per eam velut per aditum, deuentum est ad Christum. Aditus autem habet analogiam cum procemio,vt intelligitur ex Philone sub initium libri de congressu quærendæ eruditionis gratia. Ait enim,Musicam & Logicam præire sapientiæ, vt famulas: quia sicut in domibus vestibula sunt ante ianuam, & vrbes habent sua suburbia per quæ adeuntur, & magnis argumentis magna sunt procemia; ita ante virtutem præmittuntur artes liberales. Erit hæc procemij cum Virgine analogia,multò illustrior,si Christus spectetur per modum libri atque tractatus à Spiritu sancto conscripti; in quam rem plurima congessimus lib.2. de Christo sect.5.

cap.2.

cap.2. Eius libri atque tractatus præambulum, siue procemium immediatè præcedens & disponens ad librum, fuit B.Virgo.

Propitiatorium, Propitiatio.

NOn est sensus, B.Virginem esse positam à Deo propitiationem. Id enim Christo tribuit Apostolus. Et quanquam si id de Virgine dictum esset, facilè exponeretur eo modo, quo exponuntur plerique similes tituli, qui à Christo cuius sunt proprij, ad B. Virginem per ordinem ad Christum cum ea nexum accommodantur, vt dictum est Obseruatione 4. Tamen in hoc negotio nihil est necesse ad eam doctrinam recurrere. Alluditur enim ad arcam fœderis, in cuius propitiatorio, super siue inter Cherubim, sedere Deus dicebatur. Quia ergo similiter Deus Verbum sedit in Virgine, & inde fudit nobis oracula; propterea B. Virgo, nunc *arca fœderis*, nunc *propitiatorium* dicitur. Quam Virginis denominationem benè elucidat S. Antoninus 4. p.tit.15.cap.14.§.4. Eandem plenissimè

inter

inter recẽtiores proſecutus eſt Mendoça Tomo 2. in libb. Regum. Ad hanc arcam per Philiſtæos circunductam, & magnas vbique ſtrages Dei hoſtium edentem, reſpexiſſe videtur Ioan. Geometra in Catena Corderij ad cap. 1. Lucæ verſ. 36. cum Virginem vocauit, *arcam nunquam quieſcentem.*

Reductrix contrariorum ad idem.

QVantæ inimicitiæ Deum inter & homines exarſiſſent ante Chriſti ex Deipara aduentum, Apoſtolus ſæpè docet, Angeli item ad partes Dei ſe adiungentes, aduerſabantur homini. Inter homines ipſos, erant diſſidia & pugnæ; gentes enim vno tramite, contrario Hebræi incedebant. Gentes ipſæ, innumeris inter ſe contentionibus ſcindebantur. Et quod deterrimum erat, cùm tantis molibus malorũ omnes vbique gentes opprimerẽtur, tanta mala improuidi mortales, dummodò feriatio eſſet ab externorum bellorum tumultibus, pacem putabant, vt Sapiens expoſtulat. Omnia hæc contraria, B. Virgo per Chriſtum ventris ſui

fructum

ſericordia non eſt aliquid idoneum ſubiici regno, ſicut ſunt cœlum & terra, quorum idcirco B. Virgo dicitur Regina; ſubdit, metonymicè B. Virginē dici Reginam miſericordiæ, accipiendo efficientem cauſam pro effectu, atque adeò opus miſericordiæ, pro miſericordia, quæ reparauit genus humanum. Verùm hac ratione B. Virgo diceretur Regina Dei, cuius pietas & miſericordia ſaluos nos fecit: vel Regina Chriſti, qui ad eum finem miſericordiæ humano generi impertiendæ, productus eſt: & idcirco dictus eſt à Dauide, miſericordia Domini in medio templi ſuſcepta, vt egregiè proſequitur S. Bernard. ſerm. 1. de Purific. Addit idem Autor, B. Virginem dici item poſſe Reginam miſericordiæ, quia eſt ad Regnum euecta, non ſuis meritis, ſpectando radicem primam tantæ dignitatis: ſed per diuinam miſericordiam, vt idem ſit *Regina miſericordiæ*, ac Regina per miſericordiam ſublimata in regnum. Poſtremò addit, eſtque ſimpliciſſimus & germaniſſimus ſenſus, recidens in eum quem ipſi dedimus, B. Virginem dici Reginam miſericordiæ, *quia diuinæ pietatis abyſſum,*

 cui

cui vult, & quando ac quomodo vult, creditur aperire, vt quiuis enormis peccator non pereat, cui Sancta Sanctorum, patrocinij sui suffragia praestat. Nam vt habetur in Meditatione de hoc Cantico apud Bernardum, *qui sunt misericordiæ subditi nisi miseri?* (Miserrimi autem peccatores.) *Multum es sollicita de miseris,* (pia Virgo,) *hos in tuos filios adoptasti, hos regere Domina voluisti, & ideò Regina misericordiæ vocaris.* Plenè etiam de hoc B. Virginis titulo S. Antoninus 4. part. tit. 15. cap. 20. §. 13.

Resonantia Prophetarum.

HOc idem est, ac si B. Virgo dicta esset *Echo Prophetarum*, quod potest dupliciter accipi: nimirum, 1. ita vt sensus sit, Deo ad Prophetas loquente, extremum sonum reflexum, ex ea locutione ab ipsis auditũ, fuisse B. Virginem. 2. ita vt sensus sit, Prophetas locutos esse, & sonum reflexum locutionis eorum ab audientibus exceptæ, fuisse B. Virginem. Vterque sensus veritatem continet. Neque enim Prophetæ vt plurimum plenitudinem (vt sic dicam) diuinæ vocis excipiebant,

piebant, ſed duntaxat eius extrema, niſi ſi quando ob meliorem ſubiecti diſpoſitionem, & vberiorem Dei largitatem, plena eis loquentis vox reddebatur, vt fit in quibuſdam Echonibus materialibus, verſum prolatum integrè reddentibus, vt de Baſſiani hypodromo ad vrbem Romam ſcribit Philander ad 3. Vitru. cap. 8. & de Echone Toloſana Loyerius l. 1. de ſpectr. cap. 7. Similiter ergò aliqui Prophetæ plenè excipiebant quæ dicebantur. Vt plurimum autem, non niſi quaſi extremam partem. Nec directè & immediatè penetrabāt ad Dei ſenſa, ſed reflexè tantùm; vt faciunt quibus duntaxat auditur Echo loquentis. Antiqui quoque cum Prophetas audiebant, fundentes quæ Deus inſpirabat, non percipiebant quæ dicebantur, niſi valdè imperfectè, ac per reflexionem & circuitum, atque adeò Echonem potiùs audiebant, quàm plenam vocem.

Huius Prophetarum Echonis, ſiue quæ ad eos, ſiue quæ ab eis fiebat, obiectum propè perpetuum erat B. Virgo. Nihil enim crebriùs ac ſtudioſiùs ab eis inſonabat, quàm aduentus Chriſti per Vir-

 ginem.

ginem. Quod fusè & in particulari prosequitur Andr. Cret.orat.2. de Assumpt. Nec illa analogia in hac re desideratur, qua Echo plerunque Echonem progignit. Vt in illis Turribus Cyzicenis & Porticu olympica de quibus Plinius l.3. cap.45.& in illo propè Mediolanum Palatio, in quo vigesies repeti eundem sonum scribit Dandinus 2.Animæ digress. 44.necnon in Aula Ticinensi de qua Maiolus t.1.colloq.15. in qua tot redduntur voces, quot sunt fenestrarum spiracula. Similiter enim dies diei verbum eructauit, & nox nocti scientiam. Prophetæ alumnos habebant ad quos referebant quæ audierant, vt constat de filiis Prophetarum, Eliam & Elisæum assectatis. Hi verò vicissim referebant ad alios:maioréque miraculo quàm in illa porticu ter idem verbum remittente, vt est apud Pausaniam in Corinthiacis, vox ad Prophetam aliquem de Virgine diuinitùs emissa, à tot sacris præconibus redditur innumeris propè locis ac temporibus, sine diminutione.

Est igitur B.Virgo, mystica Echo, aëris & linguæ filia, vt Ausonius de Echone dixit

dixit epigr. 10. simúlque auditionis reciprocæ, & verbi reflexè exauditi mater. Aërem cum Deo egregiè cõfert Anastas. l. 1. Hexaëmeri: lingua, diuini verbi symbolum manifestũ est. Itaque B. Virgo eadem Dei filia & parens, eadem nati sui genitrix & genita, accedit ad Echonem, magno Pani studiosè adamata. Quem dicam magnum Pana, habetur ex Eusebio l. 5. de præpar. cap. 9. Hic igitur magnus Pan, hanc Prophetarum Echonem adamauit, sicut ille olim Pan, quod in vocalis resonantiæ naturam & causas diligentem contulisset operam, dictus est Echonem amasse, vt scribit Alex. 1. probl. quæst. 134.

Scientia scientiarum sanctarum.

DOnat hoc nomine B. Virginem, autor sermonis primi super *Salue Regina*, apud Bernardum. Rationem reddit in hunc modum. [Origo fontium & fluminum mare; virtutum nutrix & scientiarum scientia sanctarum, Maria. Quia sicut sol vniuersa cœli lumina præcellit prærogatiua claritatis eximiæ, sic ipsa,

totam rationalem creaturam, post Filium, præcellit splendore virtutis ac scientiæ.] Et vt adæquata sit analogia, sicut sol quia præcellit lumine, omnibus lucem communicat; ita & B. Virgo, lucem sapientiæ rerum sanctarum, & olim superstes communicauit sine inuidia, & postea variis occasionibus, vt diuinitùs communicaretur, exorauit; ita vt quemadmodum in plerisque virtutum autrix, ita in aliis scientia scientiarum sanctarum, metonymicè ac efficienter sit deprehensa. Plumbeus erat ad studia sacra Rupertus; sed interpellato B. Virginis fauore, euasit in virum maximum. Rem gestam describit Trithemius in Chron. Hirsaug. Hermannum Contractum, & ipsum initio ferè hebetem, B. Virginis auxilio ad præclaram doctrinæ laudem euectum esse, proditum est. Nec dissimilia de Alberto Sueuo, cui postea doctrinæ sublimitas, *Magni* cognomen peperit, referuntur à variis. Vdonem verò illum, ex tardissimo ac rudissimo, B. Virginis fauore perdoctum, & ad Magdeburgenses infulas euectum, malo hîc prætermissum: quod scribat Nauclerus generat. 34. eru-
ditionem

ditionem ei à Virgine exoratá, fuisse circulum aureũ in naribus suis: quòd, vt fert Cassiani interpretatio collat. 14. cap. 16. scientiæ pretium spurcitiis dehonestaretur. Quod vitæ propudium, mors horrenda & deiectio ad inferos est consecuta, non sine prænia Virginis denunciatione, qua à tam scelerata abusione exoratæ scientiæ, auertere infelicem concupiscentiarum vernam præoptauerat.

Sigillum virginitatis, sigillum vtriusque Testamenti.

QVæ sigillo obsignantur, in tuto locantur. Sic enim olim vt pecunia maneret Domino, obsignabatur sacculus; vel priuato sigillo, vt ex vsu fuisse priuatorum, habetur ex Nysseno homil. 4. in Eccles. & ex Chrysostomo homil. 5. in Matth. ac ex Hieronymo epist. 27. vel etiam publico sigillo si res ferret, eáque securitas esset necessaria, vt in euentu de quo Synesius epist. 127. Et ex hoc vsu aiebat Deus Deuter. 32. *nonne hæc condita sunt apud me, & signata in thesauris meis?* Et Iob Deum alloquens, eodem allusit

cum dixit, *signasti quasi in sacculo delicta mea.* Id est nemo ea tibi subducet. Sunt enim sigillo munita, quod diffringere nulla vis queat. Vt ergo significaretur, eam castitatem & virginitatem fore securam, quæ sub B. Virginis tutela esset, Virgo mater dicta est *sigillum virginitatis.* Vel per hypallagen, *virginitatis sigillum* nominata est, quia eius virginitas quasi sigillo diuino munita fuit, tanquam aliquid pretiosissimum, quod nunquam recluso sacri corporis sacculo conderetur, vt idem sit *sigillum virginitatis* quod *virginitas sigillata* & substantiuo abstracto ad reuerentiam vt assolet vsurpato pro concreto, idem quod *Virgo sigillata.*

Et ex eodem vsu videri potest B. V. dicta *sigillum noui & veteris Testamenti.* Hæc enim volumina, sunt veluti sacculi quibus pecunia diuina commissa est: proindéque ad tutelam, rectè dicuntur sigillo muniminis virginei obsignari. Sicut enim B. V. inuigilat muniendæ & seruandæ in orbe fidei Catholicæ, ita etiam sacros libros è quibus Hæretici fures, regulas id est veritates aureas imitatione sacrilegi Achanis tentant subripere, Virgo

go fidelis, quæ ſola vniuerſas hæreſes interemit, tutela ſua velut ſigillo communit, ne huiuſmodi impij ſacrorum expilatores, quod verè eſt verbum Dei ſubripiant, ſed ſua tantùm ſenſa euanida, veréque humana commenta, non oracula diuina inde extrahantur.

Sed cõmodiùs fortaſſis dixerimus, alio ſenſu, quãuis ſemper ad priſcũ illũ vſum alludendo, B. Virginẽ dictã eſſe vtriuſque Teſtamenti, atque adeò vniuerſæ ſcripturæ ſigillum. Quæcunque enim toto ſcripturarum corpore continentur, ad Chriſtum atque adeò etiam per Chriſtum ad Virginem referuntur. Concluduntur autem ea ratione, vt pleraque materialiter, (vt ſic dicam,) & ſpectato nudo literæ cortice, aliò pertineant; ſed quod vltimo eis aduenit, eſtque proinde velut eorum ſigillum, per quod concluduntur in libro, eſt reſpectus ad Chriſtum, & eius quaſi figlinam B. Virginem. Sigillum enim eſt quod vltimo apprimitur, & ſuperponitur rebus vaſe aliquo concluſis: narrationibus omnibus libro ſcripturæ vniuerſæ comprehenſis, poſtremus aduenit ordo prædictus ad Virginem vnum

cum Christo facientem; cui proinde nomen *sigilli scripturarum vtriusque Testamenti*, probè conuenit. Opponi potest libri scripturarum sigillum septemplex, de quo Apocal. 5. Verùm neque omnes, per librum signatum sigillis septem, intelligunt volumen scripturarum, vt videre est apud Alcazarium ibi ad versum 1. neque veteres interpretes, ac nonnulli Patres quorum est ea expositio, cum agnoscunt septem libri scripturarũ sigilla, respuunt vnicum illud quod admisimus, nempe Christum, & ratione eius B. Virginem. In Christo enim attributione vno, vt Logici loquuntur, spectari possunt varia mysteria & opera Cardinalia, penes quæ denominari possit sigillum septemplex, quæ videtur mens S. Bernardi, & aliorum, qui ea sigilla ad varia Christi mysteria retulerunt.

Specimen gemmæ omne pretium excedentis.

CHrysippi è quo hoc elogium depromptum est Græcus contextus sic habet. Τȣ̀ μαργαρίτȣ πεῖρα τȣ̃ τιμὴν ἄπα-

ϐει

σαν ὑπερβαίνοντος. Fulgor, splendor, lumen vibrans, margarita inæstimabilis. Hesychius orat. 2. illustria antiquiorum de B. Virgine dicta referens, hoc non omisit, sed nonnihil interuertit. Ait enim, Virginem à non nemine vocatam πεῖραν ἧς ὁ μαργαρίτης τοῦ ἡλίου λαμπρότερος. Quæ Picus interpres sic vertit. *Specimen cuius gemma sole spendidior.* Vt proinde ex duorum illorum locorum collatione satis appareat, B. Virginem, non tam fulgori, quam ipsi margaritæ fulgenti, ac lucem vibranti, comparari.

Est hæc comparatio longè alia ab ea quam instituunt S. Ephrem tract. de marg. pretiosa, S. Athanas. q. vltima ex nouis, & alij plerique adducti l. 3. de Christo, s. 3. cap. 4. Ibi enim B. Virgo confertur cum concha margaritifera, fœta ex igne cœlesti, (vt plerique Patrum meditantur,) & aqua nostrate. Christus autem confertur cum margarita, intra illud ostreum vel concham concepta. At hîc B. Virgo confertur cum splendore margaritæ, siue cum margarita splendida, pretij inæstimabilis. Quæ est illa ipsa comparatio ex qua sapiens fortem hanc

 mulierem

mulierem de S. Bernardi serm.2. super *Missus est*, & aliorum sentẽtia collaudat. *Procul* (inquit,) *& de vltimis finibus pretium eius.* 70. habẽt *pretiosior est lapidibus* (vtique pretiosis,) *qua talis est*. Alij eodem sensu, ex Hebræo sic vertunt *Longinquum ab vnionibus pretium eius*. Id est longè maius est eius pretium, quàm margaritarum. Sed cortici vocum quibus vulgatus interpres sententiam illam expressit, vt omnino conformius est, vt B. Virgo quam plerique Patres ea muliere forti expressam volunt, dicatur esse sicut margarita, habens pretium procul, & de vltimis finibus: siue vt Tertullianus de hab. mul. cap. 7. ait *de peregrinitate*, gratiam & pretium possidens. Huiusmodi erat B. Virgo iam ex hac vita. Tametsi enim carneis oculis in gloria apparebat, tamen omnis gloria eius ab intus erat. Sicut margaritum in se nitentissimum ac fulgentissimum, quamdiu tamen ostreo concluditur, non micat. Eam verò esse sortem sanctorum omnium in hac vita, proptereaque cum margarita intra ostreũ abdita rectè conferri, tradit S. Chrysost. homil. 7. in ad Coloss. ad illud, *vita vestra*

abscondita

abscondita est, & Theodoretus serm.9.de Prouid. Id si de aliis sanctis verè dicitur, de sancta sanctorum longè verissimè affirmatur.

Sponsarium immortalitatis.

Νυμφῶν ἀθανασίας. Iuxta Suidam, νυμφῶν idem est quod thalamus nuptialis. Vnde qui Matth.9. *filij sponsi* dicuntur, Græcè νυμφῶνος; apud Marcum cap. 2. vocantur *filij nuptiarum*, hoc est iuuenes pronubi,qui in conclaui nuptiali, cum sponso à quo allecti sunt comites,familiariter versantur,vt benè expendit Franc. Lucas Matth.9. ad versum 15. & attigerat Erasmus ad cap. 2. Marci. Quod ergo interpres Theophanis subobscuriùs vertit *sponsarium*, clariùs dixisset illis vocibus *Thalamus nuptialis, ad immortalitatem generans.* B. Virginem fuisse nuptialem thalamum,in quo coniugium Verbi cum humana natura sit celebratum, est apud Patres decantatissimum. Profero multos lib.5.de Christo sect.5. cap.1. exponens titulum Christi sponsi Ecclesiæ, quam in thalamo Virgi-

nei vteri sibi coniunxit. Videndus nominatim S. August. orat. contra Iudæos & Pagan. cap. 9. & S. Hildephons. l. de perp. virg. & part. S. Mar. *ferè in fine.* Itaque idem cum Theophane voluerunt, qui Virginem vocarunt *thalamum Verbi*; nempe in quo Verbum celebrauit nuptias cum Ecclesia, per vnionem cum vna singulari humanitate ad eam pertinente. Pulchrè autem sponsalis hic thalamus dicitur ad immortalitatem liberos gignere, quia non sic generantur de Christo patre & Ecclesia matre liberi, sicut ex carnali coniugio, in quo *mortes*, vt Epictetus apud Arrianum philosophabatur, *mortes generant*: ex homine enim putredine, generatur alia putredo, mox resoluenda: sed benedicta Christi proles ad immortalitatem generatur. Quod si placeat hærere in prole omnium præstantissima, quæ in thalamo nuptiali virgineo, sanctissimo inquam eius vtero, sola immediatè est concepta; hoc est in Christo, verissimè Virgo dicitur nuptialis thalamus prolem edens ad immortalitatem: quia Christus tametsi erat gustaturus mortem, non tamen in ea erat

hæsurus;

hæsurus; sed in modico eam admittens, vt in æternum perderet, iam non moritur, mors illi vltra non dominabitur. Est igitur Virgo thalamus immortalitatis. Scio benè multos quos appendit Sherlogus anteloq. 3. in Cant. serm. 4. n. 111. thalamum nuptialem Christi, dicere crucem. Sed quia crucis & B. Virginis multiplex est cognatio, vt infra dicam exponens *thronum cruciformem*, vtrique nomen thalami desponsationis Verbi cum Ecclesia aptari potest. Nec absurdè quis dixerit, thalamum Verbi quo se sponsæ Ecclesiæ in vna singulari humanitate coniunxit in eo factus homo, fuisse vterum Virginis; thalamum autem in quo Christus iampridem productus numerosissimam prolem suscepit, fuisse crucem.

Sponsa & mater orbis viduati.

ITa respectu eiusdem orbis, sponsa simul & mater appellatur B. Virgo, Græcè νυμφοτόκος, vt tamen non sit existimandum, dici sponsam & matrem orbis, sed sic eiusdem viduati orbis sponsa & mater dicitur, vt mater dicatur à con-

ceptu & partu orbis vniuersi, sponsa autem à seruata inter concipiendum & pariendum integritate. Quorsum orbis dicatur viduatus, expono citato proximè capite de Christo sponso, post Chrysostomum homil. de Turture *initio*, qui id accipit de Ecclesia Christiana, quia Christo viro eius in cœlum profecto, alij non commiscetur: & vt addit S. August. in Psalm. 131. ad illud *viduam eius*, &c. non habet auxilium nisi à Deo, vt viduis assoleto. At S. Cyrillus l. 5. in Esaiã *initio*, de gentibus ad Christi vsque mortem absque animarum sponso degentibus, eam viduitatem interpretatur; vnde Gentilitatem dictam olim desertam ait, id est viduam: cuius tamen desertæ, plures postea fuerint liberi, quàm eius quæ habebat virum. Nobis ad rem præsentem perinde est, vteruis orbis viduatus, dicatur B. Virginem habere matrem. Vtrobique enim sensus est, esse Ecclesiam ex gentibus potissimùm conflatam, cuius mater est B. Virgo. At ne quis hanc matrem tanta concepta sobole corruptam putet; ac proinde vt intelligatur eam manere incorruptam, non dicitur simplici-

ter

ter *mater*, ſed *mater ſponſa*. Eodem modo quo Eccleſia, quia ita de Chriſto concipit filios Dei, vt tamen Virgo integra perſeueret, dicitur potiùs ſponſa quàm vxor, vt notaui prædicto capite de Chriſto ſponſo: quamuis aliò eam denominationem referat autor breuis Dialogi de altercat. ſynag. & Eccleſiæ t. 6. Auguſtini. Agnoſcit eam proportionem Eccleſiæ & Deiparæ, in eo quod vtraque concipiendo & pariendo Virgo perſtiterit, S. Auguſtinus non vno loco: Et nominatim l. de ſancta Virginit. cap. 2. & 6. ac 12. & ſerm. 10. de temp. & l. 3. de ſymbolo ad Catech. cap. 4. Diſertè item autor ſermonis de Aſſumpt. apud Hieron. t. 9. ob hanc cauſam ait, Eccleſiæ formam, ad vicem Deiparæ eſſe conſtitutam. Sicut ergo cum dicitur Eccleſiam tam numeroſæ ſobolis matrem, eſſe ſimul ſponſam matrem, non eſt ſenſus Eccleſiam eſſe ſponſam ſuæ ſobolis, ſed Dei tantùm; quamuis ob incorruptionem in concipienda & fundenda prole, dicatur ſponſa, ſiue Virgo mater; ita idem de B. Virgine orbis viduati *ſponſa matre*, eſt cogitandum. Eliſa autem particula connectente, id eſt, non

non dicendo *sponsam & matrem*, sed quasi nouata voce *sponsam matrem*, euanescet ambiguitas quæ interuenire videbatur in verbis Gregorij Neocæsariensis, cuius est hoc Virginis elogium. Expressit ferè Gregorium S. Epiph. non multum ab initio laudationis B. Virginis.

Supplementum Prophetiæ clarissimum.

DVobus modis aliquis potest dici supplere. Nimirum vel 1. quia rei iam inchoatæ, sed nondum perfectæ, adiungit quod deest. Vel 2. quia loco alterius successit ad aliquid præstandum. Vt cum quis præpeditus impedimento obeundi muneris, alium sibi substituit; vel cum quis sufficitur in locum demortui ad certam functionem exercendam. Iuxta hæc B. Virgo potest dici *supplementum prophetiæ*, quia ei apposuit quod deerat; nempe executionem prænunciationum & promissionum exhibitarum à Prophetis nomine Dei. Edidit enim Christum, quem omnes illæ vaticinationes & pollicitationes spectabant. At Christo producto, veritas per eum facta est, vt ait

Ioannes,

Ioannes, & Prophetæ fideles ſunt inuenti. Vnde in Eccleſia non habet locum *eſt, & non*, ſed *eſt* duntaxat in ea per Chriſtum reperitur, iuxta Apoſtolum: quia omnia prophetata fuerant, inuenta ſunt in Chriſto vera. In quam rem latè diſputatum eſt, agendo de Chriſto *Amen*. Eſt verò præterea per Chriſtum B. Virgo ſupplementum clariſſimum Prophetiæ, quia in lege gratiæ ceſſarunt vmbræ propheticæ, & præ illis temporibus dicere nunc cum Apoſtolo poſſumus, *nox præceſſit, dies autem appropinquauit.*

Sicut ergo ſponſæ dictum eſt à ſacro paranympho Pſalm. 44. *Pro patribus tuis nati ſunt filij*, ita eidem ſponſæ S. Eccleſiæ, fas eſt gratulari, quod per Deiparam acceperit clariores veritatis annunciatores, qui Prophetarum ænigmaticè omnia proponentium, nec niſi promiſſa in longum tempus differenda intimantium, vicem ſupplerent.

Theſaurus diſpenſationis planè arcanus.

KΕιμήλιον πανάῤῥητον τῆς οἰκονομίας. Ita habent Græca S. Epiphanij verba, quæ

quæ clariùs expressisset Picus retento *Oeconomiæ* vocabulo, quod Latio donatum est; æquè ac cemelium, quo propriè non quemuis thesaurum, sed armarium cellamve sanctiorem, & in ea conditam pretiosam supellectilem aut monilia, signare ex vsu est. Vnde Cemeliarcha, qui huiusmodi Reginarum gazæ asseruandæ præfectus. Igitur B.Virgo est cemelium omnino ineffabile, in quo Deus conclusit pretiosissimam gazam Oeconomiæ. Solent Græci, vocem *Oeconomiæ*, contraponere *Theologiæ*. Vnde sicut apud eos, quæ ad Deum in seipso pertinent, dicuntur spectare ad Theologiam; (quæ causa fuit cur Ioannes Apostolus, & Gregorius Nazianzenus, à præstanti cognitione diuinitatis & Trinitatis, nomen *Theologorum* retulerint:) ita quæ ad Verbi Incarnationem spectant, dicuntur pertinere ad Oeconomiam, eo quod Christus, in domo Dei, ad instar boni Oeconomi, rem Dei domesticam curarit, tanquam fidelis in tota domo Dei, vt dicitur Hebr. 3. Homines enim qui sunt oues, familias diuinæ, (vt cum Dauide loquar;) scelere Adami perditos recuperauit, & in pristinam

pristinam gloriam, etiam cum fœnore restituit, compensatis & sartis dispendiis per improuidam Adami administratiotionem inductis. Quia ergo Verbi Incarnatio & Oeconomia, intra B. Virginis vterum, ineffabili Spiritus sancti artificio perfecta est; optimè B. Virgo, *Cimelium*, vel *thesaurus ineffabilis diuinæ Oeconomiæ*, denominata est à S. Epiphanio.

Thronus Cherubicus, cruciformis, & cœlestis.

CVr Virgo dicatur thronus Cherubicus, non est obscurum. Idem enim est ac si diceretur, Fœderis arca, supra quam erant Cherubin, inter quæ Deus sedere tãquam in throno sæpè dicitur in scripturis, vt iam dictum supra est v. *Propitiatorium*. Tota difficultas est de adiunctis illis, *Cruciformis, & cœlestis*. Quanquam cur B. Virgo dicatur Thronus Cherubicus cœlestis, satis facilè intelligitur, dictum, vt animus audientis eam vocari arcam fœderis, longè altiùs subuehatur; nec sistat in illa arca terrena; sed agnoscat hanc esse arcam sanctificationis,

nis, cuius decus vniuersum de cœlo est, & cœlum spectat. Quòd verò dicatur *Thronus cruciformis*, minùs obuium est. Incurrens in hunc S. Epiphanij locum vir planè doctus in cap.8. Prouerb.num. 83. censet B. Virginem vocatam esse *cruciformem*, id est, in eadem cum Christo cruce confixam. Quò spectant quæ de crucifixione matris in eadem cruce cum filio, piè admodum disputant Arnoldus Abbas in Deiparæ laudatione, & Guliel. ad illud Cant.7. *statura tua, assimilata est palma*, necnon D. Bernardus serm. in illud *signum magnum*, & apud eum autor lament. Nam sicut iuxta Origenem homil.8.in Iosue, eodem ligno quo Christus confixus est, Satanas quoque est confixus, quo refert illud de ligno gemino, quo scriptura prodit suspensum esse Regem Hay typum diaboli, vt Origenes præmiserat. Ita (diuersam licet ob causam,) B. Virgo in eodem quo Christus ligno confixa est, præ amoris in filium magnitudine. Nolo piæ huic interpretationi obstrepere. Sed veram S. Epiphanij mentem discere possumus ex eius verbis, quæ sunt huiusmodi. *Dico sanctam Virginem*

ginem esse cœlum, thronum simul & crucem. Extendens enim sanctas vlnas, Dominum portauit Thronus Cherubicus, cruciformis, & cœlestis. Vides quorsum S. Epiphanius, arcam hanc Dei vocet *cruciformem.* Et est sanè mira quædam affinitas & proportio inter sanctissimam Dei genitricem, & crucem Domini. Nam si Christus de matre Virgine natus est, potest etiam dici natus de cruce, aut in cruce, ex illa Ecclesiastica loquendi formula, quam Nyssenus orat. de mortuis egregiè illustrat; quod qui moriuntur in gratia, dicantur nasci, & dies obitus vocetur *natalitius.* Quo etiam modo eum nominat Tertullianus l. de corona militis. Verùm quia benè multas & insignes B. Mariæ & S. Crucis correspondentias, expressit antiquus Autor Prosæ de B. Virgine ad crucem comparata, visum est hîc eam attexere, tanquam plenam exegesim verborum illorum S. Epiphanij, quod B. Virgo dici possit *crux & cruciformis.* Extat ea prosa apud Clyctouæum lib. 4. Elucid. Eccles. pag. 235. sed quia codex non est ita vbiuis peruius, placuit eam prosam adscribere. Iam in vlnis B. Virginis, imo in

in ipſo eius vtero, Chriſtus prænoſcens crucis anguſtias, eas approbabat, & ſe ex tunc deſtinatione ac voto immolabat pro nobis, ſicut poſtea in cruce.

Lignum vitæ quærimus,
Qui vitam amiſimus,
Fructu ligni vetiti,
Nec inuentum nouerit,
Qui fructum non viderit
Adhærentem ſtipiti.

Fructus per quem viuitur,
Pendet ſicut creditur,
Virginis ad vbera:
Et ad crucem iterum,
Inter viros ſcelerum,
Paſſus quinque vulnera.

Hîc Virgo puerpera,
Hîc crux ſalutifera,
Ambo ligna myſtica:
Hæc hyſſopus humilis,
Illa cedrus nobilis,
Vtraque viuifica.

Poſitus in medio,
Quo me vertam neſcio:
In hoc dulci dubio,
Dulcis eſt collatio.

Hîc complexus brachiis,

Modis

Modis vagit variis,
Hîc extendit brachia,
Complexurus omnia.
Charum mater tenerè
Nouit hîc tenere;
Charitas ſub latere,
Neſcit hîc latere,
Hîc adhærens pectori
Paſcitur ab vbere,
Hîc affixus arbori,
Paſcit nos ex vulnere.
Crux miniſtrat pabula,
Fructu nos reficiens:
Mater eſt præambula,
Fructum nobis nutriens;
Crux in loco paſcuæ
Paſcit nos præcipuè;
Sed Virgo præcipua
Paſcit ipſa paſcua.
Tandem ad hoc trahitur
Finalis ſententia,
Quod nemo conſequitur
Vnam ſine alia.
Qui crucem elegerit,
Nec ſic matrem deſerit:
Cum ad crucem venerit,
Matrem ibi poterit

Stantem inuenire.
Nec qui matrem eligit,
Crucem prorsus abigit;
Si modum intelligit,
Quo per matrem contigit.
Gladium transire
Ergo qui vtramlibet
Optat, illam adeat,
Ex quo nil prohibeat,
Quin vtraque gaudeat.
Fili matris vnice,
Matris Crucifixæ,
Nos de cruce respice
Fili Crucifixe.
Fructus ô viuifice,
Fructus ligni vitæ,
Nos te ipso refice,
Nobis da frui te. AMEN.

Tinctura purpuræ Verbi, quæ intelligentia percipitur, nec potest nominari.

DVplex huius tituli expositio proferri posse videtur. Prior quæ ipsammet Virginem dicat esse purpuram, tinctam excipiendo Verbo Dei carne vestito, & verè Porphyrogenito. Quod

Quod videntur ferre illa Sophronij (aut cuiusvis alterius) serm. de Assumpt. ad Paulam & Eustochium t.9. Hieronymi, cum agit de obumbratione Virginis per virtutem altissimi. [Ante hoc ipsum sanè vterus Virginis, quamuis mundus, quamuis impollutus, & alienus à contagione peccati, quamuis sanctus; Tamen adhuc vilitate humanitatis induitur: vt ita dicam, ac si lana candidissima, suóque colore dealbata. Ad quam sanè cum accessisset Spiritus sanctus, quasi ipsa eadémque lana cum inficitur sanguine conchylij vel muricis, vertitur in purpuram; versa est & ipsa sine coitu in matrem; vt non sit iam amodò quod fuerat, sed purpura verissima, ad indumentum, & gloriam summi Regis aptissimè dedicata, vt *nulli* deinceps ea vti vsu fœmineo licuerit, nisi Deo. Quippe (vt ita loquar,) Beata & gloriosa Virgo Maria, eo modo quamuis dudum incomparabilis esset vniuersis quæ sub cœlo sunt Virginibus, vt decenter posset in se suscipere diuinitatis admistionem salua vtraque natura: Tamen cum gratia repletur, cum Spiritu sancto perfunditur, cum virtute altissimi obumbratur;

bratur;fit pretiosior meritis, celsis sublimior fastigiis, pulchrior sanctitate, gloriosior suorum prærogatiuis meritorum, ita vt nullis iam vsibus sit ipsa eadémque mancipanda,nisi diuinis.]Nempe purpura quoque , soli Imperatori addicebatur, eámque ab alio vsurpari , capitale erat. Ad hunc igitur modum,B.Virgo dici potest *tinctura purpura*,id est,*purpura tincta*, excipiens in se Verbum Dei. Tincta autem est tot cœlestibus benedictionibus, vt intelligi vtcunque,explicari verò nulla ratione possint,vt habet titulus de quo agimus. Nec defuerunt Virgini pressuræ & rigidæ astrictiones quibus B. Paulum priusquàm in Dei purpuram tingeretur astrictum esse, dixit Isidorus Pelus.lib.1. epist.346.

Posterior eiusdem tituli expositio , accipit eam purpuram de humanitate Christi. Eam quippe,tanquam Verbi ad nos venientis Regium atque adeò purpureum vestimentum exhibui plenè l.2. de Christo sect.5.cap.3. quod est de Verbo vestito. Hanc(vt S.Chrysostomus homil.3.in epist.ad Ephes. ex interprete loquitur,)*trabeam carnis*,suppeditauit Ver-

bo

bo Dei ſanctiſſima Virgo. Nec enim ei qualemcunque carnem ſuppeditauit; ſed ab ipſo ortu,regiam. Non ei purpureum hoc & Regale indumentum circumdederunt milites,eo facto inſinuantes, ſanguine ſuo partum eſſe mortali Regi tantum decus;vt ad eum qui tunc rerum potiebatur, dixit Theophylactus orat. de Cruce:ſed natura ſua,vi vnionis,à primo vitæ momento collatæ,Regiam maieſtatem, nec qualemcunque, ſed cuius poteſtas cœlo æquè ac terra pateat, obtinuit Chriſtus.Itaque mater à qua accepit eſſe, carnem quam ei contulit,purpura tinxit; ſiue ſit obedientialiter cooperata ad vnionis hypoſtaticæ effectionem, quod multi non inueriſimiliter aſſerunt, quamuis Palac.in 3.diſt.4.diſput.2.id ridiculum pronunciet; ſiue non ſit cooperata. Nam certum ſaltem eſt,eam coëffeciſſe vnionem phyſicam animæ ad corpus, huiúſve ad animam: quam coëffectionem, vi præuiæ natura vnionis hypoſtaticæ ambarum illarum eſſentialium partium ad Verbum,conſequebatur Regia dignitas ſupernaturalis, afficiens humanitatem in qua Verbum ſubſiſtebat, à

Virgine tanquam à vera matre productam. Quare B. Virgo, respectu Christi fuit vera purpuraria. Nec omittendum est, quod cruentam eiusdem sanctissimæ humanitatis immolationem Deo placitam agnoscens, annuerit ex animo, deuouerítque longè dilectissimæ sobolis sanguinem; Deo ipsa, suis illam manibus si Dei voluntas ferret, cruentatura & crucifixura, vt dixit S. Anselmus.

Virgo noua, Virgo secunda.

PRimum & veterem Adamum, eíque oppositum, ac cladium ab illo mortalibus illatarum instauratorem, nouum & secundum Adamum, omnes ex Apostolo habent compertissimum. Sicut ergo Christus, ob eam cum primo & vetere Adamo oppositionem, dictus est secundus & nouus Adam; ita B. Virgo dicitur *Virgo noua, & Virgo secunda*, quia proportionali modo antistropha est primæ & veteri Virgini. Adhuc enim Virgo erat Eua, cum maritum implanauit, & posteros omnes præcipitauit in exitium. Nihil apud Patres decantatius, ea B. Virginis dissimiliformi comparatione cum

Eua.

Eua. Videndi præter cæteros Iustinus in Colloquio cum Tryph. Epiph. hær.78. Hesychius orat. 1. *initio*. Anastasius Sinaita l.4. Hexaëm. Cæsarius Dial.3. Aug. l.3. de symbol. ad Catech. c.4. & serm. 15. de temp. Fulgent. serm. de laud. B. Mariæ ex partu saluatoris. Bern. ser. in illud *signum magnum*, *sub initium*, & serm. de aquæductu. Locus Tertulliani ex lib. de carne Christi cap. 17. pro optimo commentario titulorum Virginis propositorum, esse potest. Egerat ibi Tertullianus de noua Christi natiuitate, eámque nouitatem de veteri figuratam esse præmiserat, nouo Adamo de Matre Virgine procreato, sicut antiquus de Virgine adhuc terra nondum opere compressa, nondum sementi subacta, formatus fuerat. Subdit verò. [Ratio defendit, quod Deus imaginem & similitudinem suam à Diabolo captam, æmula operatione recuperauit. In Virginem enim adhuc Euam, irrepserat Verbum ædificatorium mortis. In Virginem æquè introducendum erat Dei Verbum, extructorium vitæ, vt quod per huiusmodi sexum abierat in perditionem, per eundem sexum redigeretur in

salutem. Crediderat Eua serpenti, credidit Maria Gabrieli. Quod illa credendo deliquit, hæc credendo deleuit. Sed Eua nihil tunc concepit in vtero, ex Diaboli verbo. Imo concepit. Nam exinde vt abiecta pareret, & in doloribus pareret, verbum Diaboli semen illi fuit; enixa est denique diabolum fratricidam. Contra Maria eum edidit, qui carnalem fratrem Israël, interemptorem suum, saluum quandoque præstaret. In vuluam ergo Deus Verbum suum detulit; bonum fratrem, vt memoriam mali fratris eraderet. Inde prodeundum fuit Christo ad salutem hominis, quo homo iam damnatus intrauerat:] nempe Eua Virgine prima post peccatum concipiente in vtero infelicem sobolem, damnatam ante quàm natam.

Virgo Virginum.

VIde v. *Mater matrum*, & D. Antoninum 4. p. tit. 15. cap. 20. §. 10. vbi B. Virginem hac ex parte Christo præfert, quod prima fuerit, quæ aliis ad virginitatis studium præiuit. Est qui ad hunc

aticulum

articulum Litaniarum Deiparæ, *Sancta Virgo Virginum*, indidem petat rationem, cur B. Virgo ea denominatione honestetur, & idem habet Petrus Ribad. in floribus SS. ad 21. Nouembris. Nam quod B. Virgo, prima emiserit votum virginitatis, doctrina est plurimorum Patrum, vt dixi circa illum titulum, *æmulatrix prima virginitatis*. Quod autem abstinendo à comparatione cum aliis quoad tempus B. Virgo emiserit votum virginitatis, non licet Catholico homini ambigere, ob vnanimem ea in re consensum Patrum; cui mirum est ausum esse his ipsis diebus obstrepere quendam filium cuiusdam, iis notis ad c.4. libri de S. Virginitate Diui Augustini, quas aliis insuper benè multis aduersus sanam doctrinam stribiliginibus infersit. Sed non est opus calamum publica censura quassatum conterere. Itaque emissum esse à B. Virgine votum virginitatis, ratum esto, de quo plenè in Diptychis. Quòd tamen Deipara, à prima per ipsam huius voti emissione, dicta sit *Virgo Virginum*, non placet; nam neque dicta

est

est *mater matrum*, eo quod prima pepererit filium; sed à præcellentissima maternitate. Similiter ergo denominatio *Virginis Virginum*, ad vndecunque perfectam eius virginitatem, est referenda, vt nos retulimus.

GLORIOSA

GLORIOSA dicta ſunt de te. Sancta Dei Genitrix; ſed adhuc locus eſt tuæ laudi, adhuc in tuis laudibus omnis lingua balbutit. Non enim ſunt loquelæ, neque ſermones in omni natione quæ ſub cœlo eſt, quibus amplitudo gloriæ tuæ ad plenum valeat explicari. O pia, ô magna, ô multum amabilis Maria. Tu ne nominari quidem potes, quin accendas; nec cogitari quin recrees affectus diligentium te. Tu nunquam ſine dulcedine diuinitùs tibi inſita, memoriæ portas ingrederis. Et nunc ſequimur te ô Domina, ex totis præcordiis vociferantes ad te. Adiuua imbecillitatem noſtram, aufer opprobrium noſtrum.

Ecbertus Abbas in Deprecat. ad B.V.

